

METSZET

ÉPÍTÉSZET | ÚJDONSÁGOK | SZERKEZETEK | RÉSZLETEK

TÉMA:

Üzenet a jövőnek

Negyven szál duglászfenyő

Színfolt a Kanonokoron

KÖZÉPÜLET

A kommunikáció szintjei

Finom textil, téglából

Vöröskő, vörösfenyő

Vízre rótt grafika

nka
Nemzeti Kulturális Alap

Öko-logikus Építészet

Lakóépületek, felújítások – közel nulla követelményszinten

2020

 öko-logikus építészet
konferencia

Szakmai védnök:

 HuGBC
Magyar Környezettudatos Építés Egyesülete
Hungary Green Building Council

A hazai környezettudatos konferenciák egyik legszínvonalasabb sorozatán, a HuGBC és az Artifex Kiadó Öko-logikus Építészet sorozat 2020-as évadán a „Lakóépületek, felújítások – közel nulla követelményszinten” témájával foglalkozunk. A korábbi években a sorozaton már áttekintettük az elvi, alaprajzi és elrendezési megfontolásokat, foglalkoztunk a csomópontok, hőhidak kérdéseivel, mintatervekkel és azok elemzésével. Idén a lakóépületek lesznek a fókuszban, **Hajnal Zsolt** és **Kendelényi Péter** bemutatja az újpesti Zöld Tornyyokat (Metrodom Panoráma Lakópark), **Matolcsy Károly** a tavalyi, Kádár-kockák felújításával foglalkozó Solar Decathlon tanulságait ismerteti, a Pécsi Egyetem hallgatói csapata **Kondor Tamás** vezetésével pedig a 2019-es és 2021-es Solar Decathlonra készített mintaházaikról beszél majd. Az alkalmazástechnikusok jellemzően 10-20 percben szólnak hozzá, ismertetik termékeiket.

Időpont:

2020. május 28. (felvételtől utána néhány napig még visszanezhető)

Helyszín:

www.artifexkiado.hu felületen

Részvételi díjak:

Kreditpontos részvétel esetén: 2.000 Ft + áfa (2.540 Ft)

Kreditpontigénylés nélkül: 1.000 Ft + áfa (1.270 Ft)

További információ és jelentkezés:

www.artifexkiado.hu

vagy

www.tervlap.hu

jobb oldalon a konferenciánaptárra kattintva

Szervező:

Artifex Kiadó Kft.

1119 Budapest,

Bikszádi utca 25.

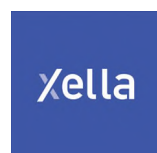
www.tervlap.hu

2

pont

MÉK 2020/54

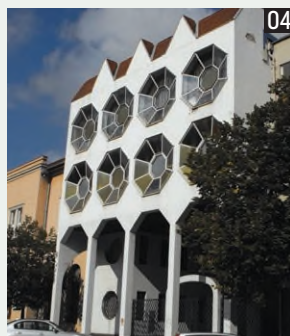
Előadó cégek:

Médiatámogatók:

METSZET

ÉPÍTÉSI
megoldások

—„A jelenlegi megközelítés »valószínűleg történelmi mézárálással egyenértékű«. Ilyen, amikor a felvilágosultság kimutatja a foga fehérjét” – írja a Pesti Srácok.

Igaza van. Valóban vérlázító, hogy csak azért, mert már nem hajt közvetlen társadalmi hasznot, nem termel profitot, azért az öreget hagyjuk pusztulni, és mielőbb újjal pótoljuk. Valóban csak kifogás helyhiányra hivatkozni, az európai, a keresztény, a tisztességes megoldás a megmentés lenne.

—Egyediek, megismételhetetlenek akkor is, ha koruk gyermekei. Nyilván nem tudnak már annyit, talán itt-ott csöpögtetnek, kellemetlenül darabosak, nem okosak, mint a maiak, nem tudnak az energiával úgy takarékoskodni, mint ahogy azt ma elvárjuk. Más korban születtek, ezért megoldásaik elavultak, és főképp, persze: nem olyan szép a küllemük, megöregedtek, és talán nem is szépen öregednek.

—De a mieink, részei történelmünknek, együtt éltük át az elmúlt évtizedeket. Idetartoznak, csak itt tudjuk őket elképzelni, ezért is kár lenne a helyükre mást, újat hozni, még ha az a statisztikát javítaná is. Ez a kultúra a mi kultúránk, ami nélkülük szegényebb lenne, szegényebb lesz. Más kultúrával a mienk nem pótolható.

—Nagyon akut probléma ez, ha rosszul döntünk, a következménye visszavonhatatlan.

—Igaz ez a svéd nyugdíjasokra és a magyar modernista épületekre is. Ugye?

SZERZŐ |
Csanády Pál

- 01 Maj-Britt Asp főnővér és Ragnar Aldén tiszteletes kávéval kínálja Mrs. Anna Bergman nyugdíjast a frissen átadott stockholmi idősök otthonában (Svenska Dagbladet, 1955. augusztus 27.)
 02 Országos Villamos Teherelosztó Központ, Budapest (Virág Csaba, 1979, fotó: Fortepan)
 03 Kisfaludy Színház, Győr (Harmati János és Vincze Kálmán, 1978, fotó: Fortepan / Lechner Tudásközpont)
 04 Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet Könyvtára, Kecskemét (Kerényi József, 1982, fotó: Wikimedia / Cséplő Gábor)
 05 Vitorlás klubház, Balatonfüred (Virág Csaba, 1972, fotó: Lechner Tudásközpont)

IMPRESSZUM |

Kiadja az Artifex Kiadó Kft., 1119 Budapest, Bikszádi utca 25. | 36-1-783-1711 | info@artifexkiado.hu | www.tervlap.hu, www.epitesimegoldasok.hu, www.artifexkiado.hu, www.kamaraikepzesek.hu, www.cpr.hu | ISSN 2061-2710 | Terjesztő: Magyar Posta Zrt. | Hirdetésfelvétel, termékek: Sárdy Csaba 36-20-240-7232 | Alapító-főszerkesztő: Szende Árpád | Főszerkesztő, felelős kiadó: Csanády Pál 36-20-312-4514 | Főszerkesztő-helyettes: Ware-Nagy Orsolya | Szerkesztő: Dobossy Edit | Szakmai tanácsadók: Csajbók Csaba, Vukosavljev Zorán, Wesselényi-Garay Andor, Gáspár László, Katona Vilmos, Nagy Sándor, Czigány Tamás (Győr), Lengyel István (Debrecen), Patartics Zorán (Pécs), Ripszám János (Siófok) | Lapterv: Salt Communication Kft. | Tördelés és nyomdai előkészítés: Csányi Tamás, xfergrafika.hu | Nyomda: D-Plus | Olvasószerkesztő: Súlyom Beáta | Előfizetés egy évre: 6900 Ft, két évre: 12 900 Ft, három évre: 17 900 Ft. Előfizetés kizárólag elektronikusan a terlvap építész közösségi portálon keresztül: www.tervlap.hu | Az építészeti alkotásokat bemutató cikkek lektoráltak. E számunk címlapja Bujnovszky Tamás fotójának felhasználásával készült.

- ▶ ABLAK- ÉS AJTÓRENDSZEREK
- ▶ FÜGGÖNYFALAK
- ▶ TOLÓ- ÉS HARMONIKA ERKÉLYAJTÓK
- ▶ TÉIKERTEK
- ▶ TŰZGÁTLÓ AJTÓK
- ▶ KIEGÉSZÍTŐ TERMÉKEK

aliplast

aluminium systems

www.aliplast.hu

ÉPÍTŐIPARI
ALUMÍNIUMRENDSZEREK

www.epitesimegoldasok.hu

Megjelenik évi 4 alkalommal Előfizetési díj 1 évre: 1995 Ft

TARTALOMJEGYZÉK

TERMÉKEK		ÉPÍTÉS	SZERZŐ
4	Otthonként megformált cégközpont		
6	Ahol az ötletek születnek		
8	Zajmentes komfort		
10	Lábazati megoldások bármilyen igényre		
MAI SZEMMEL			
11	Vasmú úti műteremház	Dunaújváros (1961-1963)	Baranyai Ferenc, Weiner Tibor Virág Anett
A_ PRO'			
12	Kuckó a rengőtegyben		V. Marton Rozália és Villányi Norbert Wesselényi-Garay Andor
METSZET			
14	Üzenet a jövőnek	A Szent II. János Pál pápa templom Páty	Gutowski Robert Funk Bogdán, Katona Vilmos
KÜLHON			
24	A kommunikáció szintjei	Az Oxfordi Egyetem Fizikai Intézete Anglia	Hawkins\Brown Deichler Tímea
30	Negyven szál duglászfenyő	Pawson-kápolna Unterliezheim, Németország	John Pawson Csanády Pál
36	Finom textil, téglából	Yves Saint Laurent Múzeum Marrákes, Marokkó	Studio KO Ware-Nagy Orsolya
TÉMA: KÖZÉPÜLET			
42	Vízre rótt grafika	A TTS Úszóház az Árpád hídnál	Ferencz Marcel, Détári György Wesselényi-Garay Andor
50	Színfolt a kanonokson	Óvoda Pécs	Koller József, Csatai László Getto Katalin
56	Vöröskő, vörösfenyő, vendéglátás	Vitorláskikötő Alsóörs	Szilvási Attila, Bende Attila, Kiss Gábor Kapovits Géza, Szilvási Attila
ZÖLD OLDALAK			
60	Az intézményi tanítástól az inspiráló tanulási környezetig		LAVA, HuGBC
TERVPÁLYÁZAT			
62	Az MVRDV egyedi építészeti kifejezőmódja		Burián Gergő
AKTUÁLIS			
64	Ismét lehet pályázni az Európai Örökség címre		
KÖNYVAJÁNLÓ			
66	Lovra Éva: Városok az Osztrák-Magyar Monarchiában	Városszövet- és várostipológia 1867-1918	Ware-Nagy Orsolya
68	Abstracts in English		
70	Tervezők Szerzők		
72	Ciki	Mestermű	Éliás András

OTTHONKÉNT MEGFORMÁLT CÉGKÖZPONT

—Ha egy vállalkozás a kellemes időtöltéshez, akár otthoni wellnesshez vagy egészséges életmódhoz kínál kelléket, talán nem túlzás a törekvés, hogy olyan legyen az újonnan épített központ, amely maga is ezt az inspirációt adja, ezt a szellemiséget sugározza. A cég alapítója egyenesen úgy fogalmazott, hogy otthont akart teremteni a cége és az alkalmazottai számára ott, ahol gyermekkorában az ő otthona is volt. A neves francia online vállalkozás, a Nature et Découvertes tulajdonosa, François Lemarchand úgy döntött, hogy jól menő cége új központjaul szülővárosát,

100 méteres csarnok Versailles-ban, amely 15 egyforma házat formál, és ahová egy cég működésének különböző funkcióit ellátó részlegek költöztek. Ami pedig elsősre leginkább szembetűnő, az az épület látványát meghatározó, fehér alumíniummal burkolt, ég felé ágaskodó tetők sora - házanként három-három.

ÉPÍTÉSZEK: Patrick Bouchain, Bastien Lechevalier (Agence d'architecture CONSTRUIRE) | ÉPÍTETŐ: François Lemarchand | KIVITELEZŐ: Glot Couverture | FELHASZNÁLT ANYAG: PREFA - Prefalz P.10 tisztafehér

a divatos Versailles-t választja. Hagománytisztelet, modernitás és a természetközelség összhangja hatja át a francia Patrick Bouchain Építésziroda tervezője, Bastien Lechevalier Versailles-ban, a Napkirály kastélyától nem messze álló új épületét, amellyel nem csupán egy cégközpont létrehozása volt a cél. A megrendelőnek különösen fontos volt a cége filozófiáját is visszatükröző, ökológiai elvek mentén történő tervezés.

CÉGFUNKCIÓK 15 HÁZBAN

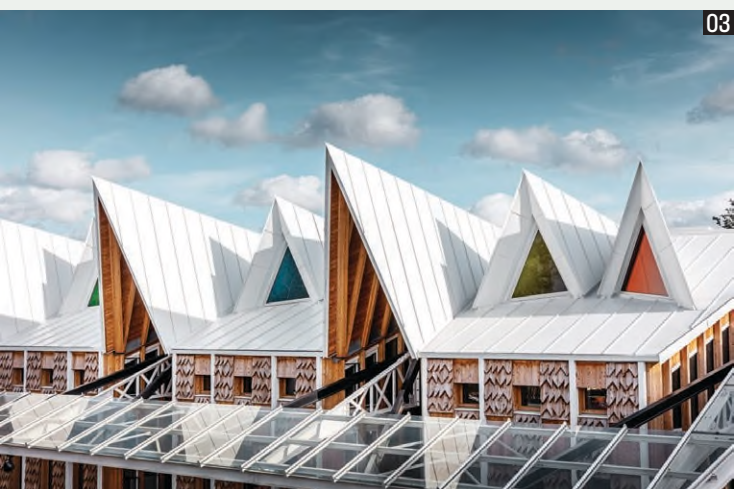
—A város hangulatát és látványát egyértelműen a neves történelmi épület, a kastély határozza meg. A tervezés során figyelemmel kellett lenni a kastély és a közeli erdő közötti átláthatóság megtartására, ami meghatározta a homlokzatmagasságot. A funkció miatt a szerkezet

alapja nagy teherbírású acélváz, amelyet a legmodernebb technológiával készülő faszkelet rejt. A természetes fény az északi oldalról és a meredek tetőcsúcsok síkjába épített tetőablakokon át érkezik, míg az épület déli homlokzata a lecsapott tetővel is zártabb. Az épület energiafelhasználásának optimalizálásához a fotovoltaikus berendezések is hozzájárulnak.

—Ez az origami hajtogatásra emlékeztető tető 15 kis házra tagolja a mintegy 3000 m² hasznos alapterületű épületet, így a cégműködés különböző funkciói, az egyes részlegek önálló házacskába költözhetnek. De még a többszintes házakon belül is fellelhető az otthonokra jellemző tagolás: lent a közösségi funkciók, fent a „privát szféra”, jelen esetben az irodák kaptak helyet.

02

03

—Az épületszerkezetek között kétségkívül az egyik legkomolyabb kézi munkát és odafigyelést igénylő feladat a tető megépítése volt. A 15 égbé nyúló meredek előtető és a két kisebb köztes tető kialakítása több kihívás elé állította az egyébként a PREFA anyagaival nem először dolgozó bádogos csapatot.

—Egy ilyen origami jellegű tető burkolására kézenfekvő volt az alumínium használata, amely könnyű formálhatósága miatt, gyakorlott kézben kifejezetten alkalmas tagolt és meredek tetők kialakítására. Az anyag használata melletti érv volt az építkezési terület szűkössége és a szoros határidő is. Az egyes előtetőkön háromfős csapatok dolgoztak, akik a helyszínen összeszerelték – a műhelyben a három különböző modellen kikísérletezett – szerkezeteket. De az első feladat a 2D-ben megrajzolt szerkezetek

3D-ben való értelmezése volt úgy, hogy amikor az előre lehajtogatott elemek az építkezésre kerülnek, a pontos munkának egyetlen visszajelzése legyen: passzolnak egymáshoz. A precizitásnak és anyagismeretnek ezúttal egy 100 méter hosszú, 15 házból álló rendhagyó épület lett az eredménye, amelynek tetője télen és nyáron az egyedi „prefafehér” színben szikrázik a versailles-i napsütésben.

—A tetőre került Prefalz alumíniumburkolat hajlékonyságának köszönhetően könnyebben formálható, mint a legtöbb hasonló korcolt anyag. A tervezőknek számos kreatív felhasználási lehetőséget kínál a tető és homlokzat kialakításához, az eredményt tekintve ezért is esett a választás erre a termékre a versailles-i épület esetén is. A Prefalz sokoldalúan alkalmazható – a lebegő íves tetőtől a bonyolult tetőfelépítményekig, kupolatetőkig vagy nagy felületű tetőkig, és mivel az újrahasznosítható és nagy teherbírású anyag nem rozsdásodik, így hosszú élettartamot biztosít.

- 01 Az origami hajtogatásra emlékeztető tető 15 kis házra tagolja a mintegy 3000 négyzetméter hasznos alapterületű épületet
- 02 A természetes fény az északi oldalról és a meredek tetőcsúcsok síkjába épített tetőablakokon át érkezik, míg az épület déli homlokzata a lecsapott tetővel is zártabb
- 03 A tető burkolására kézenfekvő volt az alumínium használata, amely könnyű formálhatósága miatt, gyakorlott kézben kifejezetten alkalmas tagolt és meredek tetők kialakítására

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ |
www.prefa.hu

AHOL AZ ÖTLETEK SZÜLETNEK

— Søren Rose e régi villa földszintjén és első emeletén rendezte be otthonát, a sokáig üresen álló tetőtérben pedig a gyakran megrendelők fogadására is szolgáló irodát. Sajátos műterem ez, ahol a belsőépítész mellett bútortervezéssel és kiegészítőkkel is foglalkoznak. „Skandináv minimalistaként mély szeretettel viseltetünk az anyagok iránt. Nézze meg például ezt a gyönyörű, közel 100 négyzetméteres teret, ahol a téglá, a Dinesen padló és a VELUX tetőablakok uralják a teret. Van irodánk New York-ban, ott is a nyers és ipari jellegzetességeket ötvözzük a skandináv, tisztaságra törekvő stílusunkkal” – mesélte Rose.

— Bár az építész a hosszanti tetőtér nem szabdalta fel, a szabadon hagyott fogógerendák közé helyezett nagyméretű nyílások kiváló ritmust adnak a helyiségnek – miközben jelentős mennyiségű fényt engednek be. A fehérre burkolt tetőelemek a tégláig tisztított oromfalakkal lépnek párbeszédbe, izgalmas módon keverve ezzel a századforduló romantikáját mai korunk egyszerű tisztaságra való törekvésével. Ezt az élményt erősíti az oromfalon található kerek ablak hangsúlyozása is.

— „Minden nap nagyszerű élmény belépni ebbe a térbe – mesélte –, ami a napfény, a beltéri klíma és a fa harmóniájából adódik.” E viszonylag kis helyiségben összesen 12 VELUX INTEGRA GGL elektromos vezérlésű fa tetőablakot, 3 felső kilincses, kézzel nyitható VELUX tetőablakot

A dániai Hellerup egyik villaépületének sötét tetőtéréből született meg Søren Rose belsőépítész saját irodája. Természetes fény és friss levegő járja át most a padlásteret, amelynek egyetlen célja van: keretet adni a kreativitásnak.

GYÁRTÓ |

VELUX Magyarország Kft., Budapest
www.velux.hu/szakembereknek
Szakmai szponzor és professzionizmus
világszerte - VELUX
Megbízható partner az építkezésben

— A kiemelten energiahatékony, háromrétegű üvegezéssel ellátott VELUX INTEGRA tetőablakok VELUX ACTIVE beltéri klímaszabályozóval felszerelve folyamatosan figyelik a helyiség hőmérsékletét, páratartalmát, CO₂ szintjét, és szükség esetén észrevétlenül kinyitják vagy bezárják az ablakokat. Ráadásul minden ablak automatikusan záródik akkor is, ha elered az eső. „Ez a fajta megoldás teljes mértékben összhangban van a tervezési filozófiánkkal, mivel egészségesebb munkakörnyezetet teremt és boldogabbá teszi az embereket” – erősítette meg Rose.

— Minden tetőtér kialakításánál kiemelten fontos a tetőablakok megfelelő helyzetének meghatározása. A tervező saját irodájában ezért szándékosan aszimmetriára törekedett: az egyik oldalon ötször kettő, a másikon kétszer két ablak található, így egy esetleges átalakításnál rugalmasan lehet majd gazdálkodni a mintegy 100 négyzetméternyi térrel. A VELUX CABRIO tetőerkélyek alacsony parapetmagassága, valamint a tetőablakok egymás feletti elhelyezése a kiváló kilátás mellett a napfény minél egyenletesebb szóródását is biztosítja. „Gyönyörű fénysávokat adnak ezek az ablakok” – lelkesedett a tervező. A rejtett szelemeneken nyugvó fogógerendák sokszor zsúfolttá, megosztottá teszik a helyiségeket, ha ugyanis nem esik rájuk elég fény, a szem

mennyezetnek látja – a tetőablakokat ezért szándékosan illesztették szorosan ezek mellé, így a gerendák megvilágítva ritmikusságot adó díszítőelemekké szelídültek. (x)

01

02

és VELUX CABRIO tetőerkélyt is elhelyeztek, amelyek fantasztikus térélményt teremtve a napfény segítségével osztják fel a helyiséget. „A fény keltette életre a padlást, amely gyönyörű hely volt, de sötét és szomorú” – mondta, hozzátéve, hogy „a VELUX tetőtéri ablakok fantasztikus építőelemek, amelyek lehetővé teszik a tető egyes részeinek az ég felé történő megnyitását. Ezek a gesztusok nagyon könnyen érthetőek és átélhetőek. Csak az a kérdés, hogy mennyi fényt akarunk bejuttatni egy helyiségbe, és minden lehetséges velük: alkottunk reggel és délután világos területeket, de kialakítottunk szabadtéri tereket is – a fény a legnagyobb luxus.”

01 A szabadon hagyott fogógerendák közé helyezett nagyméretű nyílások kiváló ritmust adnak a helyiségnek

02 A VELUX nyílászárók fantasztikus térélményt teremtve a napfény segítségével osztják fel a helyiséget

EUROCODE

tervezési segédletek

Megrendelhető: www.artifexkiado.hu

ZAJMENTES KOMFORT

A rohanó világ hónapokra elcsendesedett - a lakáson belüli zavaró zajforrások kiküszöbölésére viszont érdemes néhány gondolatot szánni.

01

— Egy épület szigetelésénél a kész szerkezetnek nemcsak hőtechnikailag, hanem akusztikai szempontból is meghatározott követelményeknek kell megfelelnie. Egy skála alapján határozható meg a számunkra még elviselhető zajszint, és az egyes épülethatároló szerkezetekkel szemben ennek alapján támaszthatunk akusztikai minimumkövetelményt.

— Zavaró a közlekedés épületszerkezeten át beszűrődő zaja és a hangos szomszéd. Felőrli a lakók idegeit hosszú távon az is, ha - a családtagok mindegyike otthon lévén - a másik szobában folyamatos az alapzaj, és a szobák, emeletek között áthallás van. Nem meglepő, hogy az élhető mindennapok megteremtése érdekében egyre inkább előtérbe kerül az általános igény, hogy az energiahatékony hőszigetelésen felül a zajvédelem is megfelelő legyen. Homlokzati és belső falak esetében, födémeknél és ferde tetőknél a léghanggátlást, a lakószintet lakószinttől elválasztó födémek esetében a lépéshang-szigetelést kell megoldani.

— Az Ursa BiOnic ásványgyapot hőszigetelések különleges szálszerkezeti kialakításuknak köszönhetően nemcsak kiváló hőszigetelők, hanem kiváló hangszigetelők is - nem mellesleg pedig tűzvédelmi szigetelési szerepük is kiemelkedő -, ezért például beépített tetőtér szigeteléséhez különösen ajánlottak, amivel költség és munkadíj is megtakarítható.

— Maximális akusztikai komfort teremthető a lakáson belül a szerelt gipszkarton válaszfalak szigetelésével. Több okból szerencsésebb, ha a belső falak nem hagyományos falazattal, téglából, hanem gipszkartonból készülnek. Rugalmas a térkialakítás: ha bővül a család, a falak természetesen - kis munkával és költségáfordítással - áthelyezhetők. Mivel szárazépíthető, építéskor nem kerül nedvesség az épületbe, így nem kell száradási időkel számolni. Optimális a súlya, ami tetőtér-beépítésnél nem elhanyagolható szempont. Gyors megoldás, azonnali kész felületeket ad, melyek festhetők, burkolhatók.

— A sárga vagy zöldesbarna Ursa BiOnic hangelnyelő ásványgyapot táblák mind szimpla, mind dupla vázkialakítású, szerelt jellegű gipszkarton válaszfal szerkezetekben kitűnő akusztikai szigetelést nyújtanak hosszú távra. A szerkezeti rétegrendet alkotó anyagok együtt teljesítik a kívánt hangszigetelési követelményeket: a gipszkarton

02

a hanggátlásért, az Ursa ásványgyapot - ami rugalmasságának köszönhetően tökéletesen befejeződik a fém bordavázak közé és maradéktalanul kitölti a rendelkezésre álló teret - pedig az üregi hangelnyelésért felel. A komplett szerkezet léghanggátlási értéke akkor éri el a tervezett szintet, ha:

- a gipszkarton lapok tartószerkezetre történő felcsavarozása a rendszergyártók alkalmazástechnikáját követve készül (a túl sűrű csavarozás pontonkénti hanghidakat hozhat létre),
- a padlóra és a födémre rögzítendő vízszintes tartóprofilok alá felragasztják az öntapadó hangszigetelő szivacscsíkot,
- az épületgépészeti vezetékek nem érintkeznek közvetlenül a gipszkarton burkolattal, hanem a hangelnyelő anyagba ágyazva helyezik el azokat (különben a vízvezetékben fellépő nyomásingadozások következtében kellemetlen zajok szűrődhetnek a lakótérbe),
- az elektromos dobozok (konnektorok, kapcsolók) nem esnek egy tengelyvonalba, hanem köztük minimum 50 cm elhúzás van.

— A ház pincéjében hangos tevékenység folytatását tervezve a pincefödém léghanggátló szigetelésére is gondolni kell. Ilyenkor az alsó tér, azaz a pince irányából kell elhelyezni a speciális kasírral ellátott hőszigetelő és egyben hangszigetelő-hangelnyelő, dübellel rögzített Ursa FDP vagy csak ragasztott Ursa Terra ásványgyapotot.

- 01 Az Ursa BiOnic ásványgyapot hőszigetelések különleges szálszerkezeti kialakításuknak köszönhetően nemcsak kiváló hőszigetelők, hanem kiváló hangszigetelők is
- 02 A sárga vagy zöldesbarna Ursa BiOnic hangelnyelő ásványgyapot táblák kitűnő akusztikai szigetelést nyújtanak szerelt jellegű gipszkarton válaszfal szerkezetekben

GYÁRTÓ |
Ursa Salgótarján Zrt., Budapest

a mi Otthonunk

- » Háznéző, lakásbemutatók
- » Építészeti, lakberendezési ötletek
- » Szakértő tanácsok építőknek, felújítóknak

Digitálisan is olvasható

a digitalstand és a dimag weboldalán!

VELUX tetőtéri ablakok Természetesen a tető része

Hatékony bevilágítás

Természetes fény az ötödik homlokzatról a kiváló fényeloszlásért

Jövőbiztos hőszigetelési érték

Standard Plus tetőtéri ablak 3-rétegű energiatakarékos üveggel $U_w = 1,1 \text{ W/m}^2\text{K}$

Kényelem és komfort

Választható szellőzőnyílással egybeépített felső kilinccsel, magas térdfal esetén alsó kilinccsel vagy akár távkapcsolóval is

www.velux.hu/szakembereknek

Megbízható termékrendszer ●

Egyszerű tervezés ●

Gyors beépítés ●

Életre keltyük a fényt
1942 óta

VELUX®

LÁBAZATI MEGOLDÁSOK

BÁRMILYEN IGÉNYRE

— Homlokzati felújításnál hajlamosak vagyunk „szemmagasságban” gondolkodni. Milyen színű legyen a bejárati ajtó, az eresz, a homlokzat, a nyílászáró, a tető, és lehetőleg harmonizáljon is egymással az egész. Időt, energiát, fáradságot nem ismerve kutatjuk a netet, járunk kereskedésekbe, nézünk meg annyi lehetőséget, amennyit csak lehet. Rendben, megvan minden. Tetszik mindenkinek, harmonizál is minden mindennel. Megrendeljük, leszállítják. Majd ekkor jön a kivitelező kérdése: mit teszünk a lábazatra? Jaj, tényleg a lábazat! Azt el is felejtettük! Gyorsan találjunk ki valamit, mert a kivitelező halad, mire kész a homlokzattal, itt kell lennie az anyagnak!

— Itt fontos megjegyezni, hogy a lábazat védelme kiemelten fontos egy épület esetében. Kicsit mostoha a sorsa, hiszen „ott van alul”, „nem nézem, nem is látom”, csak a költség van vele. Azonban ez a felület is nagy terhelést kap, aminek évről évre ellen kell álljon: talaj menti fagy, hó, eső. Ezek a természeti erők mind-mind próbára teszik a felületet. Nem is beszélve arról, ha télen sózzuk a járdát, kap belőle a lábazat is - nappal az olvadt hó áztatja, éjjel megint ráfagy a sós hólé.

— De milyen anyag legyen? Most menjünk újra körbe, hogy klinker vagy esetleg természetes kő? De abból is ezer meg ezerféle, -fajta van. A felülete milyen legyen? Hol vegyük? Van raktáron? Azonnal el tudjuk hozni? Milyen ragasztó kell hozzá? Milyen fugázó? Van rá még keret?

— Ekkor jön a kivitelező a mindent magában foglaló megoldással: tegyük rá Mosaic vakolatot! Gyorsan kivitelezhető, széles színválasztékban kapható, költséghatékony megoldás.

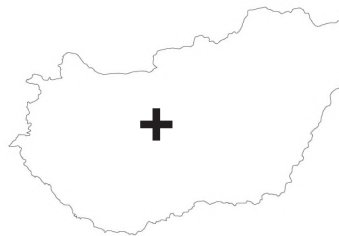

— A Mapei Mape-Mosaic a piacon egyedülálló színpalettával és szemcsenagysággal áll rendelkezésre. A 42 féle divatos színből mindenki ki tudja választani a homlokzattal leginkább harmonizáló árnyalatot, a kétféle struktúrával pedig további lehetőségek vannak a megrendelők kezében, melyekkel az egész homlokzat látványát befolyásolni tudják. Négyzetméterre számolt kiadóságával is kiemelkedik versenytársai közül.

- 01 A Mape-Mosaic szilikon-akril gyanta bázisú, színezett kvarcsemcsékkel készülő, felhasználásra kész dekoratív és védő vékonyvakolat
- 02 A 42 féle divatos színből bármilyen homlokzathoz található harmonizáló árnyalat
- 03 A vakolat ásványi alapfelületek (beton, hagyományos vakolatok, gipszvakolatok stb.) felületképzője

GYÁRTÓ |
Mapei Kft., Budaörs

AKKOR / Dunaújváros tekinthető a magyar szocialista városok prototípusának. A nagyszabású elképzelés megalkotása 1950-ben indult el Weiner Tibor városi főépítész vezetésével. A terveknek tükrözniük kellett a szocialista elveket, s a kollektív élet lehetőségét. A megoldást egy olyan átlátható struktúrájú városszövet kialakításában látták, melyet privát és félprivát terekre bontottak, hogy a kisméretű lakásokat kiegészítő közösségi élettér is létre tudjon jönni. Az életminőség színesítéséhez új közfunkciókat telepítettek, kulturális intézményeket létesítettek és képzőművészeket vonzottak a városba. Az első műteremházat (1961) Baranyai Ferenc tervezte. Az együttes része volt a Vasmű út leszűkítési koncepciójának, telepítése a főútra állított L alakot követte. Három tagolása hierarchikus: a három darab, egyenként négyemeletes pontházat (szintenként 2-3 lakással) négyszintes híd köti össze az azonos magasságú függőfolyosós sorházzal (szintenként 9 lakással). A pontházakat egy földszintes tömeggel és egy átriumos udvarral fonta egy egységgé a tervező. Az együttes funkcionális rendjét a megjelenésén is le lehetett követni: a földszinten helyezkedtek el a nagy üvegfelülettel felnyíló közületi funkciók (kiállítótér, üzletek), a homlokzati lamellák mögé rejtőztek a közlekedők, a lakásokat a déli tájolású loggia pozicionálta, a műtermi világot pedig a nagy északi bevilágító felületek közvetítették. A tömb működését saját mosókonyha és szárítógépszárművel ki. Az környezettel kialakított kapcsolata és leolvasható funkcionális rendje a szocreál idejében épült, egyedi tervezésű modernista épületek közé emeli a műteremházat, melyben megjelenik a kollektív ház koncepciója.

MAI SZEMMEL

VASMŰ ÚTI MŰTEREMHÁZ | DUNAÚJVÁROS (1961-1963)

ÉPÍTÉSZ |
Baranyai Ferenc, (1933-1986)
Weiner Tibor, (1906-1965)

SZÖVEG | FOTÓ
Virág Anett

ARCHÍV |
Fortepan 31245 Lechner DK / VÁTI

ROVATSZERKESZTŐ |
Vukoszávljev Zorán

MOST / Mai állapota egy bővítési és egy redukációs folyamatnak köszönhető: 1995-ben a főúttal párhuzamos szárny földszintjébe költözött be a Kortárs Művészeti Intézet, mely a pontházak közti összekötő helyiségeket, a beépített átriumot és a pincét foglalta el. A bővítés kiterjedt a főút és az épület közötti gyalogos sávra is, mely geometrikus elemek áthatásából létrejövő, süllyesztett bejáratot hozott létre a pincében lévő kiállítótér megközelítésére. Ez a térbeli beavatkozás nem érte el célját, mivel a használók számára a fő közlekedési irány továbbra is az utca síkján maradt. Viszont a művészeti intézet létrejöttének fontos lenyomata van a kulturális életben: a közrefogott pártházból kialakított múzeummal és a meglévő műtermi lakásokkal együtt valóban művészeti központtá vált a terület. A második ütemű átalakítás a 2013-as redukció, mely során az épületszárnyakat összekötő, rossz műszaki állapotban lévő, légi híd elbontásáról döntöttek. A beavatkozás következtében az eredeti beépítési koncepció (L alak) és a funkcionális rend is felborult: a tömbök egysége szétszakadt, a két szárny korábbi kapcsolatáról már csak a közlekedők előtt húzódó lamellásor árulkodik. Az épületek valóban nagyszabású felújításra szorulnak, amely remélhetőleg a kettészakadt tömb egységes kezelésével és a műteremház építészeti értékeinek figyelembevételével történik. A külső megjelenés koherenciáján túl a korábbi kollektív szellemiség is felbomlani látszik. A szárnyak lakásainak megközelítése egypólusúvá vált, a közös helyiségek (mosó, szárítógépszármű) értelmüket veszítették az életmód megváltozásával. Egyedül a kiállítóterem és a köztük üzemelő kávézó próbálja megtartani a közösség gondolatát.

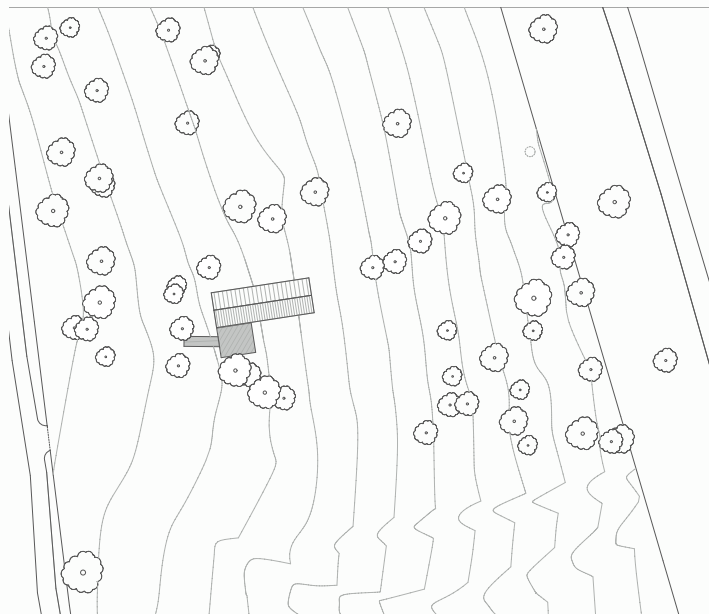
ROVATSZERKESZTŐ |
Wesselényi-Garay Andor
javaslatokat várja
a wga418@gmail.com címen

KUCKÓ A RENGETEGBEN

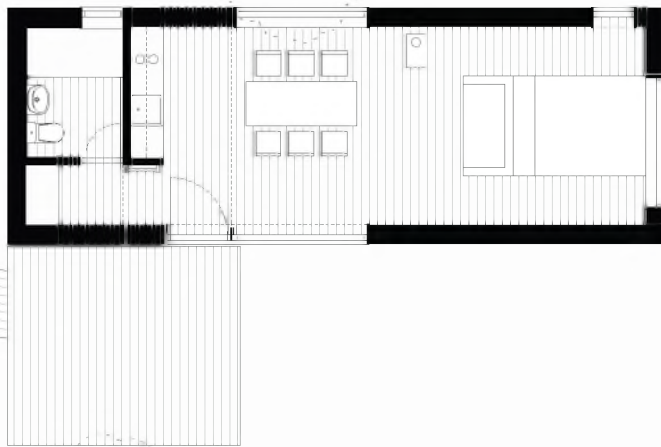
—V. Marton Rozália és Villányi Norbert 2016-ban építették fel saját nyaralójukat Pusztaszemesen. Az önerőből épült házat az első pillanattól a család személyes terének szánták, a befejező munkálatokat is saját kezűleg végezték. A negyven négyzetméter alapterületű vityilló finom oszlopokon tipeg a természetben. A diagramszerűn megjelenő archetípus domb felőli oldala a tereptől kissé elemelt, a lejtő felől ugyanakkor már eléri a lombkorona szintjét, így illeszkedve az itt már zárt, természetes környezethez. Mely természetes környezet vonzereje kettős. A csatlakozó telkek egyesítésével létrejött mintegy kettőhektáros birtokot jellemzően magas fák (akác, szil, dió és juhar), valamint magasabb cserjék (galagonya, kökény) határozzák meg. Azzal, hogy telekjogilag is egy kézbe került a terület, lehetőség adódott arra, hogy regenerálják az egykori ligetes legelőerdőt.

—A tervezői döntéseket két szempont határozta meg. Alapvető cél volt az egyszerű kivitelezés, a minimális gép-használat, szükségképp helyezték előtérbe a szárazépítési, szerelhető technológiákat, a helyszínen vagy akár műhelyben előregyártható elemeket. Mindez csökkentette az építés környezeti terheit is, ami elvezet a másik tervezési szempontoz.

—A felhasznált, beépített műszaki megoldások azt a célt szolgálták, hogy elérjék az épület teljes életciklusára vetített legkisebb ökológiai lábnyomát. Ennek főbb elemei a jól megválasztott (újrahasznosított cellulóz) hőszigetelés, a napelemek táplálta infrafűtés lettek. A nyári hőterhelést a telepítés során a telken található lombhullató fás növényállományt és a tájolást figyelembe véve csökkentették úgy, hogy közben kihasználták a téli szoláris nyereséget is. Hogy enyhítsék a túlmelegedést, az északi oldalra alacsonyban, a nyugatira pedig magasan helyezték az ablakokat. A használati meleg vizet (levegő-levegő) hőszivattyús elven működő tárolós vízmelegítő állítja elő, amihez szintén napelemek biztosítják az elektromos áramot. A keletkező szennyvizet a telken belül kezelik biológiai szennyvíztisztító kisberendezéssel. A ház kézműves jellegéhez érdekes adalék a saját főzésű fafesték, amely eredeti svéd recept alapján, a közeli bányászat melléktermékeként fellelhető vas-oxid felhasználásával készült. A Balaton déli partjától tizenegy kilométerre, a Séd-patak völgyében álló nyaraló 2018-ban elnyerte Az év balatoni háza pályázaton a Nők a Balatonért Egyesület különdíját.

SZÖVEG: Wesselényi-Garay Andor | FOTÓ: V. Marton Rozália DLA és Villányi Norbert | ÉPÍTÉSZEZET: V. Marton Rozália DLA és Villányi Norbert | TARTÓSZERKEZET: Ther Antal | GÉPÉSZET: Kurunczi György | ELEKTROMOS: Zentai Csaba

- 01 Csendes településen
diszkréten monumentális jel:
az ősközösségi szent helyek
emlékképe
- 02 Helyszínrajz: a szerkesztést
két, tengelyében egymással
szöveget bezáró elliptikus forma
adja, a liturgikus tér ötszögletű

— **A pátyi Szent II.
János Pál pápa templom**
Gutowski Robert első önálló
megbízása, mely másfél
évtized munkásságát
foglalja keretbe. Az
alapkőletétel már 2000-ben
megtörtént, a tervpályázat
eredményét 2004-ben
hirdették ki, az építkezés
2007-ben kezdődött,
a felszentelésre azonban
egészen 2019 tavaszáig
várni kellett.

ÜZENET A JÖVŐNEK

A SZENT II. JÁNOS PÁL PÁPA TEMPLOM | PÁTY

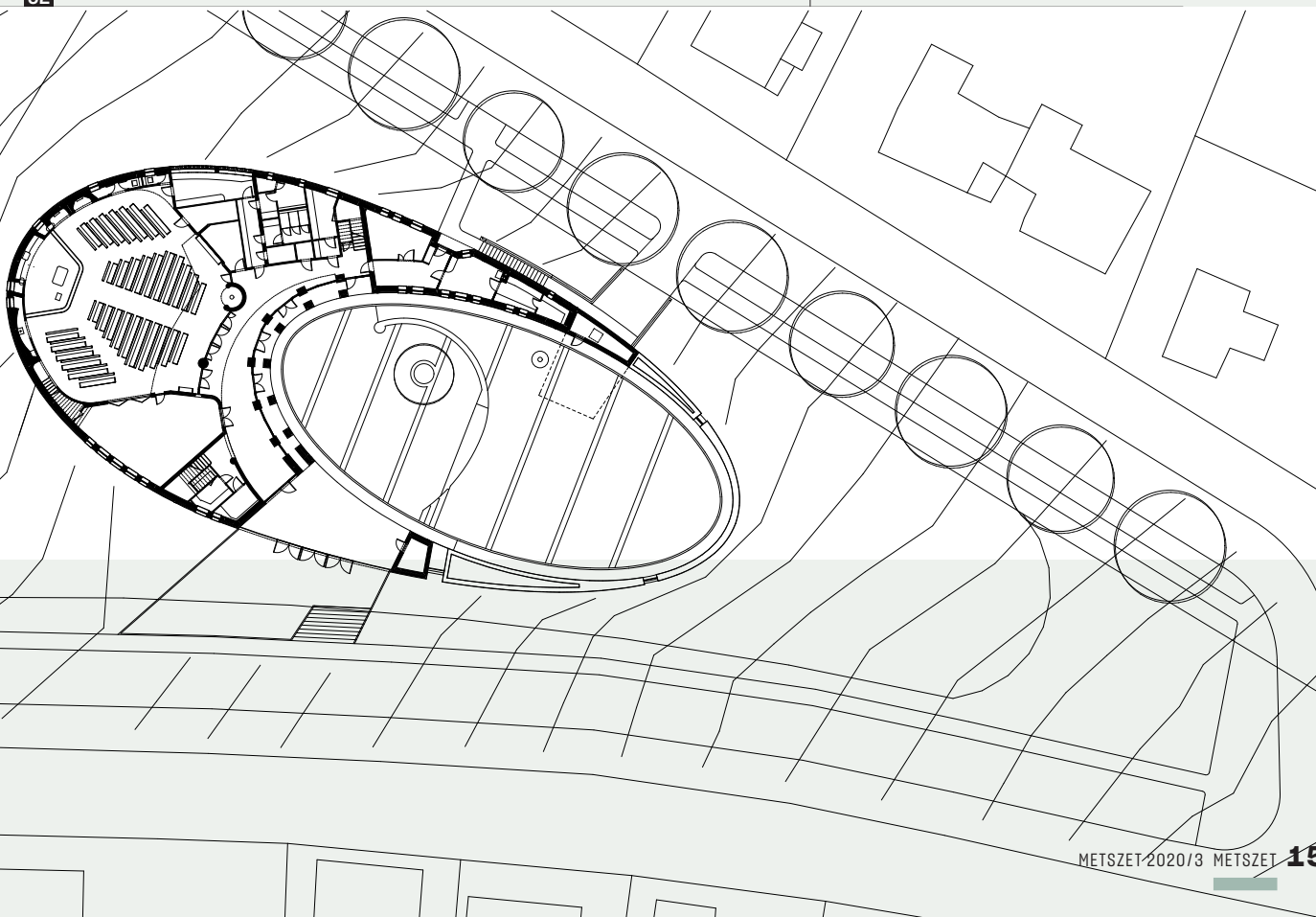
ÉPÍTÉSZ |
Gutowski Robert

FOTÓ |
Bujnovszky Tamás

SZERZŐ |
Funk Bogdán, Katona Vilmos PhD

DRÓNFOTÓ |
Kovács Apor

02

03

- 03 Látvány a fő megközelítést jelentő közútról
- 04 Emeleti alaprajz
- 05 Földszinti alaprajz

— Az építési terület Páty vegyes összképet mutató, jellemzően az 1980-as években kiépült családi házas övezetében fekszik, központi elhelyezkedése ellenére csendes helyen, a főutaktól kellőképpen elzártan. A telket övező két út a régi falusi templomok telepítését idézi, szimmetrikus tágulásuk szinte kínálja a tengelyes szerkesztés lehetőségét. A tájolás lehetővé teszi a védszentnapi keletelés megvalósítását, a terep enyhe lejtése pedig a kálvária kialakítását sugallja. Ezen megfigyelésekből kiindulva a tradicionális templom-építési elveket figyelembe vevő, mégis a mai liturgikus és közösségi igényeknek megfelelő templom létrehozása volt a cél, mely a szakrális funkciókon túl a gyülekezet otthonos, világos és családias, gyerekek felé nyitott, nyüzsgő életterévé válhat.

— A tervezési koncepció stílustörténeti előképek helyett az ókeresztény gyökerekhez nyúlik vissza, ahol a templom épületénél fontosabb a közösség szerepe, Isten háza magában a liturgiában részt vevő gyülekezetben testesül meg. „A legalapvetőbb kérdés tehát, amelyet megfogalmaztam magamnak, úgy szól, hogy mit is teszünk, amikor egy templom építésébe fogunk? Téglákat rakunk csupán egymásra, vagy történik velünk és bennünk valami más is

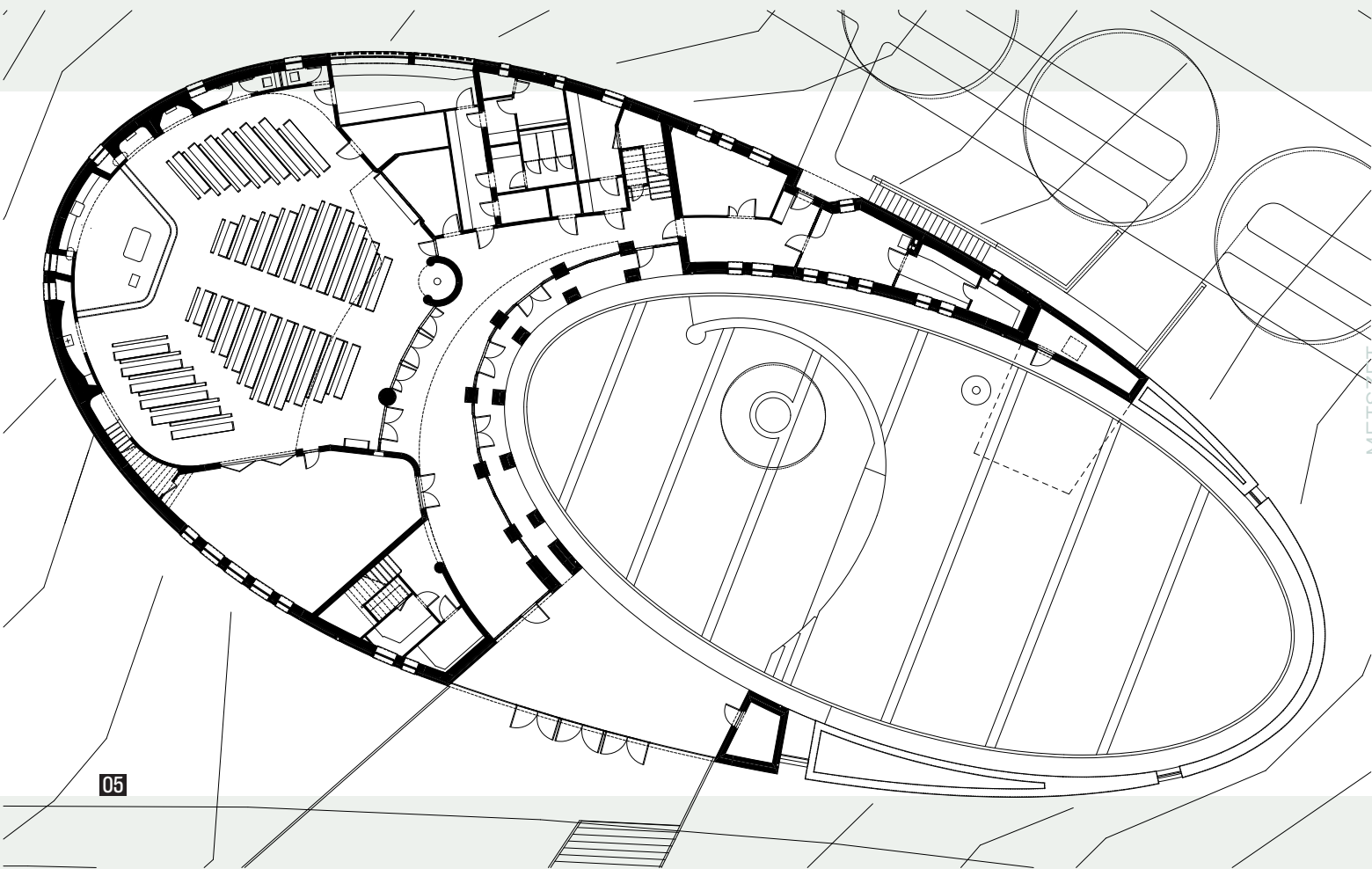
01

ezalatt? Hitem szerint a templom nem a téglák és a beton-szerkezetek összessége, hanem a hívók közössége” – vallja a tervező. [1] Nagyban hozzájárultak a közösség összekovácsolódásához a majd két évtizedes építési folyamat alatt együtt megélt élmények és erőpróbák, az összefogás erejének megtapasztalása.

— A templom alaprajza geometrikus szerkesztésű, két ellipszis összemetsződéséből keletkezik, amelyekből a nagyobbik a templom külső kontúrjaként szolgál, a benne kis szögtöréssel elhelyezett kisebb ellipszis pedig a templomkertet írja körül. Az ellipszisek szögtörése a középkori templomok tengelytörésére utal vissza, ahol a hajó és a szentély tengelye sok esetben nem egy vonalban esett, mivel a védszent és ünnepnapja építés közben változhatott. [2] Ennek aktualitása Páty esetében az, hogy a templom védszentje eredetileg Szent Imre lett volna, azonban különböző okokból később inkább Szent II. János Pálra esett a választás.

— A modern liturgikus törekvésekben a hangsúly a teremtő Istennek kijáró imádatról és személyes fohászról (devotio) eltolódott az újratereztető és vendéglátó Isten, valamint az eucharisztia közösségi megélése felé (communio),

02
04
05

05

amit a tervező is mértékadónak tartott. Emiatt a liturgikus szempontból kisebb jelentőségű főhajó templomkerttel helyettesül, a centrális térszervezésű templomtér pedig felnagyított szentélyé válik, középpontjában az oltárral.

— A kört mint archetipikus alapformát, illetve az ebből származtatott ellipszist már az őskortól fogva gyakorta használták szent helyek kijelölésére. A középkorban Magyarországon is számos kerített templom és rotunda épült, és bár a gazdasági és kulturális fejlődés következtében ezeket nagyobb katedrálisok és paloták váltották fel, még a barokk korból is ránk maradt néhány – jellemzően kisméretű – körtemplom. [3] A térforma a 20. század elején jutott újra szerephez Európában, amikor Martin Weber és Dominikus Böhm Offenbach-i templomépítészeti műhelye (Atelier für Kirchenbaukunst) kísérletezett ovális alaprajzzal „Circumstantes” típusú mintaterveiben. A pátyi templomhoz hasonlóan itt is a közösségre nagyobb hangsúlyt helyező elrendezés volt a cél, itt az oltárból kiindulva szerkesztett ellipszisben kombinálták a centrális és irányított szerkesztést. [4] Gutowski mégsem ezeket az előképeket, hanem mesterének, Ekler Dezsőnek ellipsziseit jelöli meg mint az inspiráció tudati forrását.

*A kört mint
archetipikus
alapformát, illetve az
ebből származtatott
ellipszist már az
őskortól fogva
gyakorta használták
szent helyek
kijelölésére*

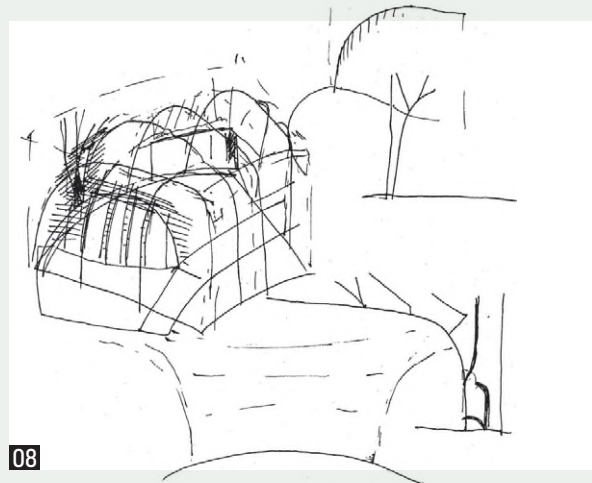
06

07

09

08

— Léptékét és mértani rendjét tekintve is továbbgondolja a pátyi templom a hagyományos ovális templomok geometriáját. Az egyik ellipszis a másikkól egy negatív teret metsz ki (templomkert), maga a gyülekezeti tér is lágyan lekerekített formájú, a Rudolf Schwarz által 1938-ban definiált hét templomtípus [5] közül a „nyitott gyűrű” motívumát követi, melynek lényege, hogy a padsorok a szentélyt három oldalról veszik körül, a szentély keleti fala pedig „nyílásként” teremt kapcsolatot az égiekkel, egyértelműen kijelölve a templomtér és az ima irányát. [6]

— A fennmaradó tereket a másodlagos és kiszolgálófunkciók töltik ki, ide került a rendezvényterem teakonyhával, a plébánosi iroda és a mosdók, illetve az emeleti paplak, amely helyiségeket a kertre néző kerengő kapcsolja össze. A szentély és a kert kapcsolata Krisztus testét szimbolizálja: a szentély mint fej, a kert pedig mint test jelenik meg. [7] Az oldalszárnyak

- 06 Fedett körfolyosó, egyúttal előtér és a galéria tere, rálátással a belső udvarra
- 07 A belépés helyén feltároló látvány
- 08 Első szerkezeti vázlatok
- 09 A belső udvar esküvői fogadások vagy szabadtéri tábortüzes esték megrendezésére is alkalmas

—„Húsz esztendeje már, hogy a gondolat megszületett: méltó helyet kellene építeni az Úr napjának megünnepléséhez. Volt közöttünk egy nyughatatlan, mindent, papot is, velünk élő papot akaró. Ide is csalta. Köszönet érte! Az idős atya egy maroknyi csapatnak hamar elmondta, mit kell tenni: 'Fiúk, templomot kell építeni!' Igen ám, de hogyan, miből? A válasz azonnal és érthetően jött: közösen, hittel, mindenkinek!' | (Havas Vince)

—„2000-ben megtörtént az alapkő letétele. Akkor még nem tudtuk, mit akarunk, csak azt, hogy akarunk templomot építeni. Több terv is született, míg Robi tervét kiválasztottuk, és ahogyan ma már látható, ez meg is valósult. A legfontosabb, hogy a közösség és a templom párhuzamosan együtt növekedett. Érdemes az idősebbeket megkérdezni: nem sokan hitték, hogy megérhetik a templom felépülését, felszentelését!' | (Schumicky András)

—„Persze anyagiakhoz szokott gondolkodásunk nehezen tudja elképzelni a kenyérszaporítás menetét. Jézus hálát ad, megáldja a kenyereket, megtöri és a tanítványoknak adja: osszák szét. Mit láthattak, ugyan miként érzékelték, hogy bár egyre adják, csak adják a kenyeret, a kendőben még mindig van és sehogyse fogy el? Vajon nem ugyanilyen csoda-e, hogy húsz évvel ezelőtt, miután a közösség elhelyezte az új templom alapkövét, ha lassan is, de egyszer csak érezni kezdett az anyagi fedezet az építkezéshez? De mégsem elfogyhatatlan kenyérdarabokról volt szó, hanem sokfelől érkező, többnyire apró adományokról. Mint az épp jókor érkező eső! A mezőre is az Úr adja az égi áldást, ez az áldás is tőle eredt!' | (Molnár László Aurél)

10

- 10 Liturgikus tér: a figyelem minden irányból az oltárra szegeződik, noha meghatározó a középső tengely tájolása is
 11 Az enteriőr fehér csendjét archetipikus felületplasztikák és fabútorok oldják
 12 Az egy tömbből faragott oltár a rohonci Freingruber-bányából származik. Alapja téglalap, amelynek sarkai az asztallaphoz érve lekerekednek

karokként ölelik át a kertet, ezek egyikéből nő ki a harangtorony mint kézben tartott gyertya. A kert szintjét követi a templom külső ellipszise, amely így falként emelkedik a telek alacsonyabb északi része fölé, a középkori erődtemplomokat idézve. Az erődjellegét tovább erősíti a templomkert keskeny, lőrészerű nyílásokkal tagolt mellvédje.

— Fontos eleme még a tervnek a keletelés, amely hagyomány közvetetten a zsidó-keresztény imaszokásokig nyúlik vissza. Kelet felé nyílt meg a jeruzsálemi sátorszentély, kelet felé néztek a zsinagógák és az első keresztény háztemplomok oltárai. Már 220 körül apostoli útmutatás rögzítette írásban a szertartás végzésének irányát, a keletelés általános szabályait pedig az I. niceai zsinat írta le. Noha sosem volt kötelező tervezési elv – gondoljunk csak a római templomok zömére –, Joseph Ratzinger (későbbi XVI.

Benedek pápa) 2000-ben így írt a keletelés hagyományáról: „ez a kelet felé fordulás azt is jelenti, hogy a kozmosz és az üdvtörténet összetartoznak [...] Ezért a keletelés apostoli hagyományát újra alkalmazni kell, ahol csak lehetséges.”

[8] A pátyi templom az úgynevezett védszentnapi keletelés szerkesztési elvét követi, a szertartás során az áldozatot bemutató pap a Szent Imre-napi napkelet irányába tekint.

— „A zsinati elvárások azt sugallják, hogy az átváltoztatásnak, vagyis Krisztus jelenvalóvá tételének kell a liturgia középpontjába kerülnie. A templom megtervezésekor mindent ennek rendeltem alá” – mondja Gutowski Robert.

„A szeretetlakoma közösségi megélésének az oltár a centruma. Azzal is kiemelni igyekeztünk az oltárt Pátyon, hogy az eucharisztia ünneplésének helye a templom számára kijelölt terület legmagasabb pontjára került.” [9] A liturgikus tér a II. vatikáni zsinat szellemében fogant, közepén a közösség vezetője ül a ministránsokkal, kissé oldalt

07

pedig az oltáriszentséget őrző tabernákulum helyezkedik el. A zöld színű, egyetlen kötömbből készült oltárt centrális pozícióján túl a megvilágítás is kiemeli, az ide irányított indirekt fény az égiekkel való kapcsolatot hangsúlyozza.

Az apszisfal ívelt, fehér térplasztika, amely néhol hátralepve a Mária-kápolnának és II. János Pál bronzreliefjeinek ad helyet. Máshol a gyóntatóhelyiség bejáratát vagy a karzatra vezető lépcsőt rejtí, felfelé kúszva egygyé válik a mennyezettel, és helyenként elvékonyodva rejtett ablakokból fénnel szórja meg a templomteret. Hasonló plasztikusság érvényesül a harangtorony és a tető kapcsolatában is, ahol a torony ferde falán felfutó fémburkolat elmosza az épületrészek határait.

— A tervező ezzel ahhoz a szobrászi térformáló hagyományhoz csatlakozik, amely Dominikus Böhmml kezdődően Le Corbusier szakrális enteriőrjein át egészen Álvaro Siza-ig ível, de a hazai kortársak közül ide sorolható Lengyel István, Nagy Tamás és Szécsi Zoltán is. [9] Nagyfokú tudatosság figyelhető meg az alkalmazott arányokban is, amelyek főként az arany metszés harmóniáján keresztül [10] teszik kiegyensúlyozottan emberközelivé a liturgikus teret. Erre utal a tulajdonképpeni templom tompa hegyű pentagon alaprajza és késő reneszánsz, [11] illetve barokk előképekre (kicsiben Bernininek a vatikáni Szent Péter-bazilika előtti térkompozíciójára) emlékeztető szerkesztése. Az enteriőr határait az ünnepélyes belépés helyétől – a külső udvar egy pontjáról – sugarasan mérte fel az építész, ezzel határozva meg a látvány tengelyes-perspektivikus középpontját.

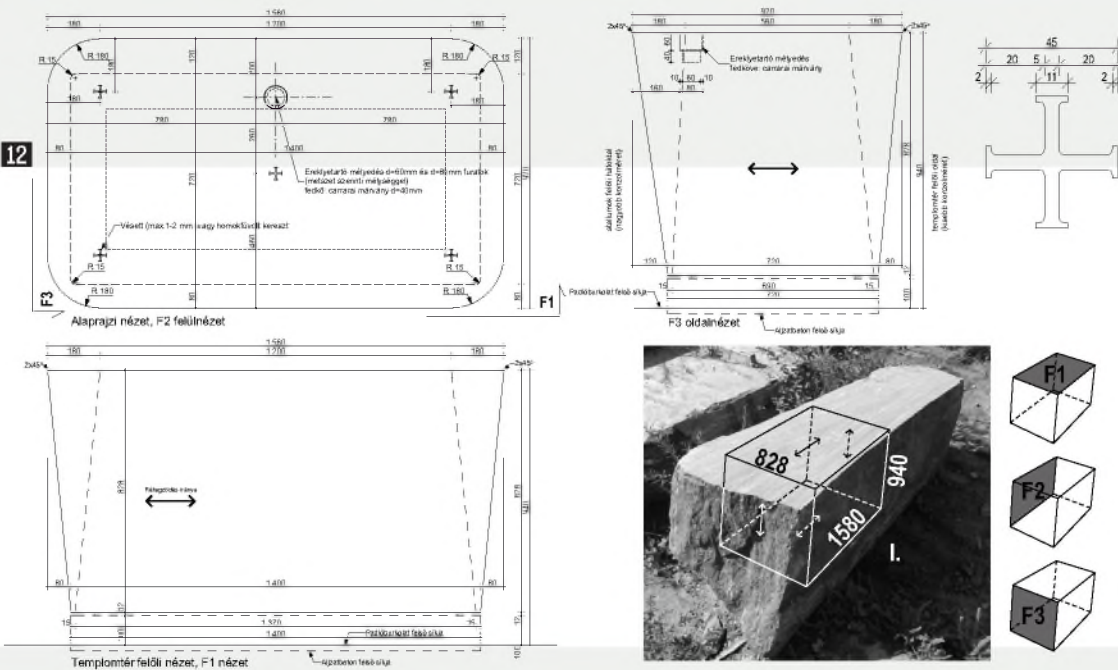
10
11

08
14

15

11

12

— A templom külső anyaghasználata visszafogott, a téglavörös és a szürke szín egyensúlya szerényen simul bele a környező lakóövezetbe. A falak rusztikus felületű, kézi formálású kisméretű téglával burkoltak, amely anyag olykor a templomkertben is visszaköszön, ellenpontozva az udvar burkolatának szürke alapszínét, a szürke fémlemezfedést és az azonos árnyalatú külső nyílászárókat.

— Az udvar burkolt részének súlypontját egy excentrikusan elültetett fa és az azt körülölelő téglá ülőfelület jelöli ki, a zöldfelülettel a párhuzamos téglasávok sorozata teremt kapcsolatot, amely a szürke kőburkolatban burkolatváltásként, a kertben pedig keskeny járdaként tör utat magának. A két ellipszis által meghatározott templomkert a külvilágtól védett, nyitott közösségi teret biztosít, amely nemcsak mise előtti és utáni beszélgetésre, hanem szabadtéri misézésre, körmenetek végzésére vagy akár bibliaórák pásztortűz melletti megtartására is alkalmas. A templom tehát a liturgikus szempontokat és a mai közösségi igényeket is figyelembe vevő, mértékadó alkotás, amely remélhetőleg viszonyítási pontot jelent majd a jövő templomtervezőinek.

03

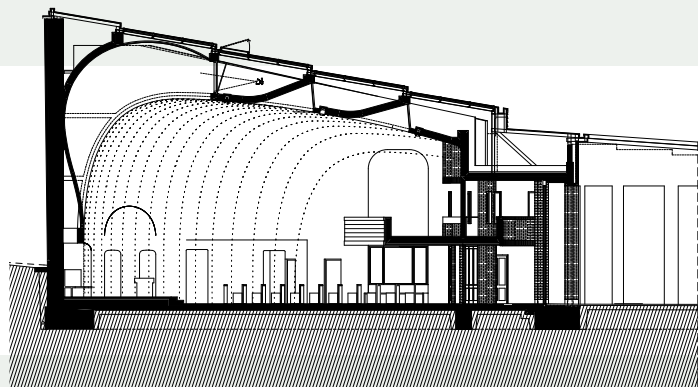
09

06

13

ÉPÍTÉS: Gutowski Robert (Robert Gutowski Architects) | MEGBÍZÓ: Székesfehérvári Egyházmegye, Spányi Antal megyés püspök, Páty Római Katolikus Plébánia, Harkai Gábor plébános, Zsolnay Béla c. apát, plébános | TEMPLOMÉPÍTÉST KOORDINÁLÓ BIZOTTSÁG: Balló Zsófia, Budavári Zoltán, Havas Vince, Jordán László, Kóvágó István, Michels Gábor, Reményi László, Schumicky András | ÉPÍTÉSZET ÉS BELSŐÉPÍTÉSZET: Boczkó Ákos, Bollók Gáspár, Dely-Steindl Barnabás, Kovács Hunor László, Kövér István, Révai Attila, Szokolay Béla Ákos | ÖTVÖSMŰVÉSZET: Ozsvári Csaba† | SZOBRÁRSZAT: Böjte Horváth István | KERTÉPÍTÉSZET: Páll Attila | STATIKA: Klopka Zoltán | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Lantos András | ÉPÜLETVILLAGOSSÁG: Sándor Gáspár | HANGOSÍTÁS: Mérő Gellért | TŰZVÉDELEM: Mészáros János | ÉPÍTŐK ÉS KIVITELEZŐK: a teljes közösség, helyben élők és sokak határokon innen és túl

14

„A Szent II. János Pál pápa templom tudatosan reagál a közelmúlt évtizedeinek liturgikus változásaira, így módon a kortárs templomépítészet egyfajta templom-modellkísérletei közé tartozik. A hangsúly a hívek aktív részvétele felé tolódik. A közösség nem egy távoli szentélyben zajló eseménysorozat passzív résztvevője marad, sokkal inkább a szent cselekmény megélőjévé válik.

—Az Egyház szándékait pontosan fogalmazza meg: míg a hagyományos liturgiában a teremtő, mindenható és imálandó Isten került a középpontba, a modern liturgikus törekvésekben a hangsúly eltolódott az újratemtő Isten, a folytonosan hatását kifejtő megváltó, az újra és újra megváltó Krisztus-kép felé. Ahogyan Szent Ágoston fogalmaz: 'az Eucharisztia hozza létre az Egyházat', úgy kerül ma a középpontba a közösségben megélt Krisztus-hit, az Eucharisztia ünneplése.

—Innen ered a centrális térszervezés, a főhajó templomkertként jelenik meg, míg a liturgikus tér a barokk templomtípus apszissal záródó szentélyét idézi. A történeti templomépítészet hagyományai új megfogalmazásban jelennek meg: a kert és a templomtér, vagyis a főhajó és a szentély tengelyeinek szögtörése középkori szimbólum, a megtört test metaforája.

—A tér leghangsúlyosabb eleme az oltár zöld színű kötömbje. A szent helyek történelmen, időn és téren átható kisugárzása olyan hagyomány, melynek különös jelentősége van: az oltárkö egy darabból készült, akárcsak Pannonhalmán. Mélyében Szent II. János Pál pápa vérereklyéje. Az oltár közelsége, a centrumra irányuló természetes fény és az otthonosság érzése a ráhangolódást és az elmélyedést segítik.

—A liturgikus teret közösségi és oktatási helyiségek, rendezvénytér, vendégszoba, plébánosi lakás, hivatali irodák és kiszolgálóhelyiségek veszik körül, melyek végül a kerttel együtt egységes formába rendeződnek. A kisvárosi, heterogén környezetben az ellipszis alaprajzú templom az állandóságot jelenti.”

| Gutowski Robert

12

13

- 13 A kő belsejében ereklye található, a szentelési keresztjelek Jézus Krisztus öt sebére emlékeznek
14 Hosszmetszet a liturgikus tengelyen át
15 Hagyományos és plasztikus modern: a plébániai funkció és a „szekuláris szeretetesség” (Hannes Böhringer) szemléletmódjának találkozása

15

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Vass, Norbert: „A szentély, amelyet nap nap után újrafest a fény”, *Építészfórum* [online], 2020-04-09 17:22, hozzáférhető: <<https://epiteszforum.hu/a-szentely-amelyet-nap-nap-utan-ujrafest-a-feny>> [utolsó belépés: 2020-04-27].
- [2] Scheffer, Miklós: „Tájéolások üzenete - Néhány középkori templom keletelésének vizsgálata”, in Katona Vilmos (ed): *Középkoron innen és túl: Építészettörténeti írások Guzsik Tamás emlékére*, Holnap Kiadó, Budapest 2019, pp 65-85.
- [3] Gervers-Molnár, Vera: *A középkori Magyarország rotundái* (Művészettörténeti füzetek, 4), Akadémiai Könyvkiadó, Budapest 1972, p 92.
- [4] Tesar, Heinz: *Christus, Hoffnung der Welt*, Donau City, Edition Axel Menges, Wien, 2002.
- [5] Schwarz, Rudolf: *Vom Bau der Kirche* (A templomépítésről), Verlag Lambert Schneider, Heidelberg, 1938.
- [6] Katona, Vilmos: „A csend mint építészeti térkonceptió: Kontemplatív terek napjaink templomépítészetében I-II”, *Utóirat*, Vol 16, No 86, pp 74-78 + Vol 16, No 88, pp 57-62.
- [7] Katona, Vilmos: „From Static Space to Dynamic Architecture: The Changing Principles of Contemporary European Church Architecture”, *Global Built Environment Review*, Vol 9, No 2 (2015), pp 21-47.
- [8] Ratzinger, Joseph: *The Spirit of the Liturgy*, Ignatius Press, 2000 (magyarul: A liturgia szelleme, Szent István Társulat, Budapest 2002).
- [9] Katona, Vilmos: „Egy álom beteljesül: Református templom a budai Svábhegyen”, *Metszet*, Vol 7, No 2 (2016), pp 48-53.
- [10] Salingaros, Nikos: „Applications of the golden mean to architecture”, *Symmetry: Culture and Science*, Vol 29, No 3 (2018), pp 329-351, hozzáférhető: <https://doi.org/10.26830/symmetry_2018_3_329> [utolsó belépés: 2020-04-27].
- [11] McEwen, Indra Kagis: „Symmetry takes command: The case of the Roman Capitol”, *Symmetry: Culture and Science*, Vol 29, No 3 (2018), pp 365-388, hozzáférhető: <https://doi.org/10.26830/symmetry_2018_3_365> [utolsó belépés: 2020-04-27].

01

ÉPÍTÉSZ |
Hawkins\Brown

A KOMMUNIKÁCIÓ SZINTJEI

AZ OXFORDI EGYETEM FIZIKAI INTÉZETE | ANGLIA

—Az Oxfordi Egyetem Fizikai Intézete a város közel ezeréves felsőoktatási múlttal rendelkező, történeti környezetében elhelyezkedő, a hagyományokkal összhangban lévő, ugyanakkor jövőbe tekintő épülete. A hagyomány és a kortárs gondolatok jelenléte alapvetően meghatározza a Hawkins\Brown iroda által tervezett, 2018-ban átadott házat.

STATIKA: Peter Brett Associates | ÉPÜLETGÉPÉSZETI, ÉPÜLETVILLAMOSSÁGI TERVEZÉS: Hoare Lea | TÁJÉPÍTÉSZET: BD Landscape | AKUSZTIKA: Hoare Lea | GENERÁLKIVITELEZŐ: Laing O'Rourke | PROJEKTVEZETŐ: WSP Parsons Brinckerhoff | MUNKAVÉDELMI (CDM) KOORDINÁTOR: Scott White & Hookins | KÖLTSÉGVETÉS-KIÍRÁS: Turner & Townsend | FENNTARTHATÓSÁG: Hoare Lea | KÜLSŐ MŰALKOTÁSOK: © Bridget Smith, courtesy the artist and Frith Street Gallery, London

02

SZERZŐ |
Deichler Tímea

LÁTVÁNYTERV |
Wigwam Visual

FOTÓ |
Jack Hobhouse, Jim Stephenson

01 A Fizikai Intézet homlokzata, háttérben a Keble College épületével
02 A Fizikai Intézet belső udvari homlokzata

— A huszadik század jelentős változásokat hozott a tanulásméleti megközelítések terén. A korábban jellemzően pedagógusok által közvetített tudás jelentőségét felváltották a kommunikáció, a csapatmunka, az inspiráció szerepét és a tanulás környezetének jelentőségét hangsúlyozó irányzatok. [1] Mindezek hatására a formális oktatási terek, tantermek, előadók mellett egyre nagyobb arányban vannak jelen az informális oktatási tevékenységek helyei. Az informális tevékenységek alapvetően nem zárt szobákban, hanem egybefüggő szabad terekben kapnak helyet, a hagyományos építészeti – mint külső/belső, privát/publikus – határokat újraértelmező térstruktúrák létrejöttét eredményezve. [2]

— A Fizikai Intézet környezete karakteres, a domináns műemléki épületek mellett, mint a Keble College, neogótikus épületei és a főbejáratánál álló nagy, védett cédrusfa is meghatározó elem. Külső megjelenése visszafogott, tömegformálása és homlokzatképzése is reflektál a helyi kontextusra. A homlokzati tömegek finom vízszintes síkbeli

mozgásai, színvilága és vertikális hangsúlya az egyetemi kampusz szomszédos épületére, valamint a Keble College-ra utal. Ezáltal a ház illeszkedik történeti környezetéhez, ugyanakkor anyaghasználata és homlokzati kompozíciója jelzi, hogy kortárs épület.

— Az utcáról nézve az épület tömörszerűnek hat. Bejárata rejtőzködő, az utcáról szinte észrevehetetlen, az egyetemi kampusz belső udvaráról, a szomszédos épülettel való csatlakozási pontjánál juthatunk be. Homlokzatainak összképe a rácsos osztások és összetettebb anyaghasználat mellett is homogén, oldalanként mindössze egy-egy nagyobb ablak jelenik meg, mely megragadja az ember figyelmét. Ezeken keresztül betekintést nyerhetünk az épület gazdag belső világába. Ott található a megvalósult vízió: az egyetem oktatási hagyományaira építkező, legfejlettebb technológiákkal, laboratóriumokkal felszerelt kollaborációs munkakörnyezet.

— A helyi magassági korlátozás – az oxfordi épületek magasságát a Carfax height jogszabály szerint

01
02

03

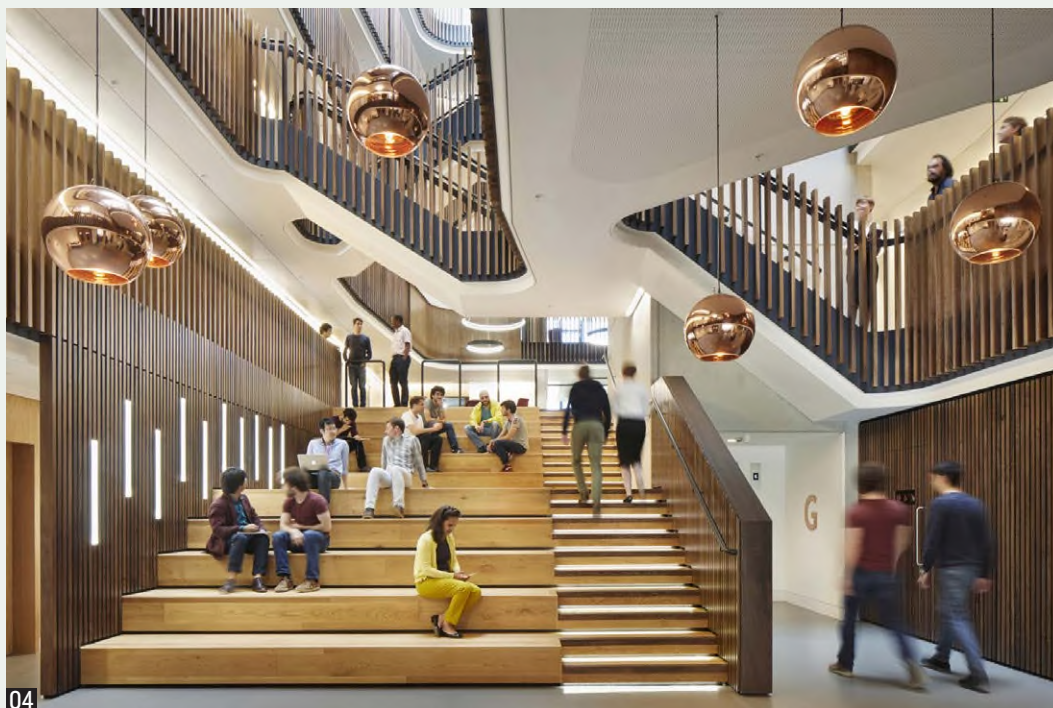
maximalizálják, mely kimondja, hogy a Carfax torony 1,2 km-es körzetében nem lehet tizennyolc méternél magasabbra építeni –, valamint a kis alapterület következtében a Fizikai Intézet fele talajszint alá került. [3] Az épület talajszint alatti és feletti része alapvetően eltérő. A pincében található a speciális követelményű, magas szten-derdeknek megfelelően kialakított funkciók és az ezeket kiszolgáló gépészeti terek, rezgést csillapító berendezések. A felszín felett pedig a kutató- és tanulótereket helyezték el. — Az emeleti szintek terei adják a fejlesztési vízióban is elsődleges igényként megfogalmazott kollaborációs munkakörnyezetet. Ez a megközelítés mintegy harminc éve tartó, az építészek és egyéb érintett diszciplínák – például pedagógusok, környezetpszichológusok – közötti, egyre

03

intenzívebb párbeszéd eredménye. A párbeszéd következtében kialakult folyamatok alapvető célja az oktatás hierarchikus, lineáris rendjének oldása, ezáltal régóta meglévő határok – például a tanárok és diákok közötti alá-fölérendeltség – lebontása. Olyan tanulási és munkakörnyezet valósult meg, ahol a kutatók, oktatók, hallgatók találkozhatnak, informális környezetben beszélgethetnek, elősegítve a tudás megosztását és a kölcsönös inspirálódást.

— A közösségi munkatér szíve az épület talajszint fölötti részén elhelyezkedő átriumtér. Az átriumtérben egy alapvetően befelé forduló, a kutatószobák által közrefogott térstruktúrát alakítottak ki, mely lentől fölfelé haladva egyre csendesebb eseményeket, tevékenységeket fogad be. A térstruktúra első eleme a – már szinte minden kortárs

04

04

A közösségi munkatér szíve az épület talajszint fölötti részén elhelyezkedő átriumtér

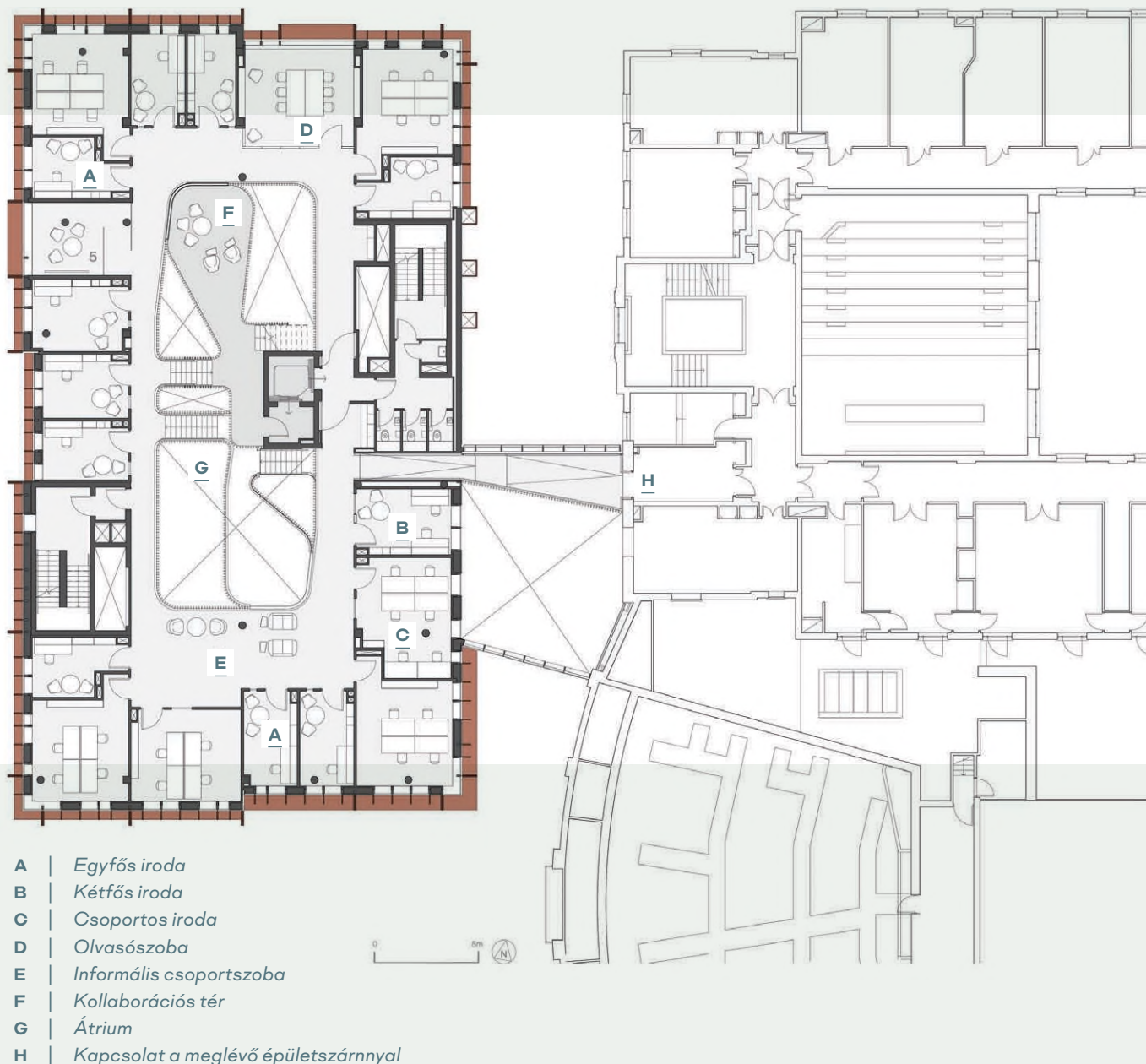
05

- 03 Természet
- 04 A széles lépcső használata
- 05 Az egyik félszinti galéria

középületben megjelenő – lelátóként, várakozó-, beszélgetőhelyként is szolgáló lépcső. Az egyszerre nagyobb közön-séget vonzó terek, mint az előadó és szemináriumi szoba, a földszinten helyezkednek el, az emeleteken tanulótér és kutatószobák vannak, így a lépcsőn egyszerre elhaladó nagy tömegre nem kell számítani. Ezáltal a lépcső kialakítása és elhelyezése szerencsésnek mondható: az ott ülők rálátnak a nagy, időszakosan nyüzsgő térre, viszont őket nem zavarja meg a tömegek áramlása.

— A lépcső tetején asztalokkal, székekkel berendezett, egyszerre akár hat-nyolc különböző társaság által szabadon belakható nagy tér van. Az ehhez hasonló tanulóterek mérete följebb már kisebb. Egy-egy ilyen fenti galéria egyszerre csak egy társaságnak biztosít helyet. Az egyes

galériák között minimum félszintnyi a különbség. Ez a szintkülönbség segít elválasztani a beszélgetések síkjait, ezáltal a különböző galériákon egy időben folyó tevékenységek nem zavarják egymást. A különböző magasságokon elhelyezkedő galériák egymásra takarásával pedig a tér vizuálisan is osztottabbá válik, ami növeli a térrészek intimitását. A közlekedés által tárul föl az egymás melletti események sokszínűsége. A lépcsők, hidak pedig fizikailag is könnyen elérhetővé teszik az egyes térrészeket. Így az események, tevékenységek párhuzamos jelenléte magában foglalja az esetleges bekapcsolódás, inspirálódás lehetőségét is azok számára, akik épp mozgásban vannak, ugyanakkor az egyes galériák területeinek takarásokból fakadó védettsége segíti az ott lévők koncentrációját. Az

- A | Egyfős iroda
- B | Kétfős iroda
- C | Csoportos iroda
- D | Olvasószoba
- E | Informális csoportszoba
- F | Kollaborációs tér
- G | Átrium
- H | Kapcsolat a meglévő épületszárnyal

egybefüggő térben kialakult síkbeli eltérésekből fakadó vizuális és akusztikai elválasztásokat segítik a galériák, pihenők, lépcsők szegélyén lévő sűrű fapálcás korlátok. A galériák és a forgalmasabb közlekedőterek között pedig magas fekete táblákat helyeztek el, ezek a fizikusok számára elengedhetetlen eszközök gondolataik kifejezésére, rögzítésére, helyzetükből fakadóan pedig a galériák elválasztását fokozzák. Az építészek lehatárolt, csöndes tanulótérrel nem terveztek, a használók a legfelső galériaszintet jelölték ki erre a célra. Ami a tér tesztjének is tekinthető, hiszen a többi galérián folyó csapatmunka, beszélgetések mellett is megfelelően csöndes tud maradni.

— Az átrium térstruktúrája alapvetően zártabb belső világot képez, a külső tér felé kevés nyitással rendelkezik. Ugyanakkor ezek a megnyitások hangsúlyos, két szint magas ablakok, melyek bekeretezik a ki- és belátásokat a benti közösségi tanulótérrel és a kinti park, történelmi környezet között. A nagy ablakok mögött, zárt kutatószobák között az átrium nyitott teréhez kapcsolódó szabadon használható szobák vannak. A belső nyitott tér és az azt körülölelő helyiségek határán az átlátások és áthallások szabályozását különböző aktív és passzív építészeti eszközök teszik lehetővé. A kutatószobák falainak üvegfelületei

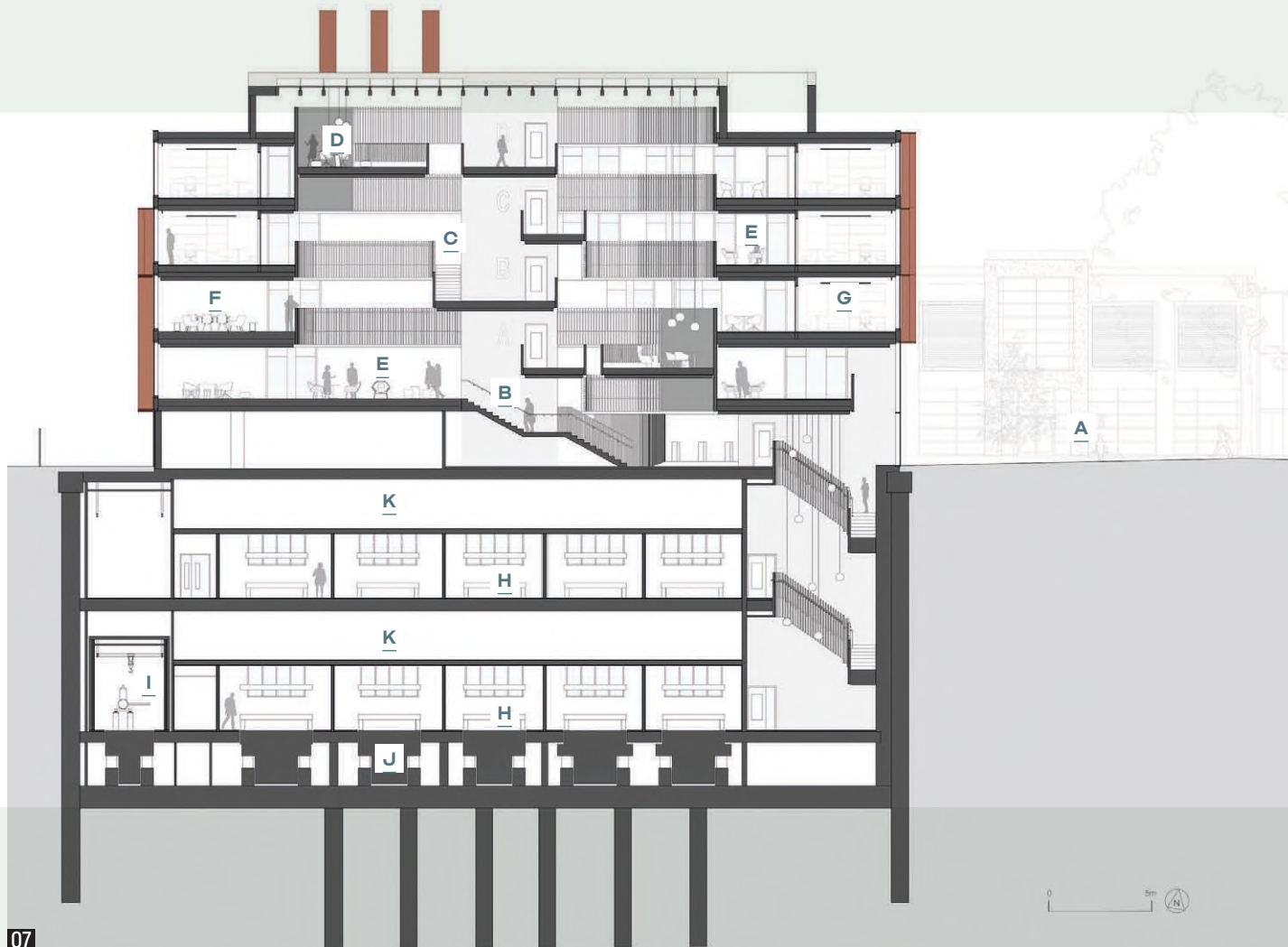
05

függönnyel zárhatók, míg a csoportszobákat nem ajtó, hanem csupán két párhuzamosan eltoltt üvegfal választja el a belső közösségi tértől, a részleges elválasztásnak köszönhetően azonban kapcsolatuk szoros marad.

— Az Egyesült Királyság területéről szinte hetente olvashatunk új egyetemi épület átadásáról. A célok, víziók megfogalmazása jóformán mindig ugyanaz: a kortárs oktatási elveket támogató, együttműködést segítő, inspiratív környezet megvalósítása. 2019 októberében több, az elmúlt években épült brit egyetemi épületet bejártam. A legtöbb esetben valami hiányzott, ugyan megvoltak a különféle tevékenységek, események – kisebb előadások, beszélgetések, nyugodt tanulás, kávézás, pihenés – terei, de használhatóságuk sok esetben sérült. A Fizikai Intézet esetén azonban összeállt a képlet. Az épületet meghatározó ketősségek, ellentétpárok – zárt-nyitott, privát-publikus, nyüzsgő-nyugodt terek – megfelelő arányai és átmenetei által létrehozott terekben egyszerre is jelen tud lenni az összes szükséges tevékenység. Az átrium közösségi tanulótérrel lehetővé teszi, hogy a használó közösségben legyen, annak minden előnyével, de a zavaró tényezők, hátrányok sikeres elkerülésével.

06

06

- A** | Fő megközelítés
B | Széles lépcső (előadóter)
C | Átrium
D | Kollaborációs tér
E | Informális csoportszoba
F | Olvasószoba
G | Iroda
H | Laboratórium
I | Laboratórium
J | Rezgécscillapító földem
K | Közbenő szervizszint

- 06 Általános emeleti alaprajz
 07 Metszet

Készült az Innovációs és Technológiai
 Minisztérium ÚNKP-19-3 kódszámú
 Új Nemzeti Kiválóság Programjának szakmai
 támogatásával.

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Harrison, A - Hutton, L:** *Design for the Changing Educational Landscape: Space, Place and the Future of Learning*, Routledge, New York 2013.
 [2] **Corbo, S:** *Interior Landscapes, A Visual Atlas, Australia*, The images Publishing Group Pty Ltd, 2016.
 [3] **Hawkins - Brown:** University of Oxford Beecroft Building, *Archdaily*, 2018.
 <<https://www.archdaily.com/902141/university-of-oxford-beecroft-building-hawkins-brown>>
 [utolsó belépés: 2020-04-22].

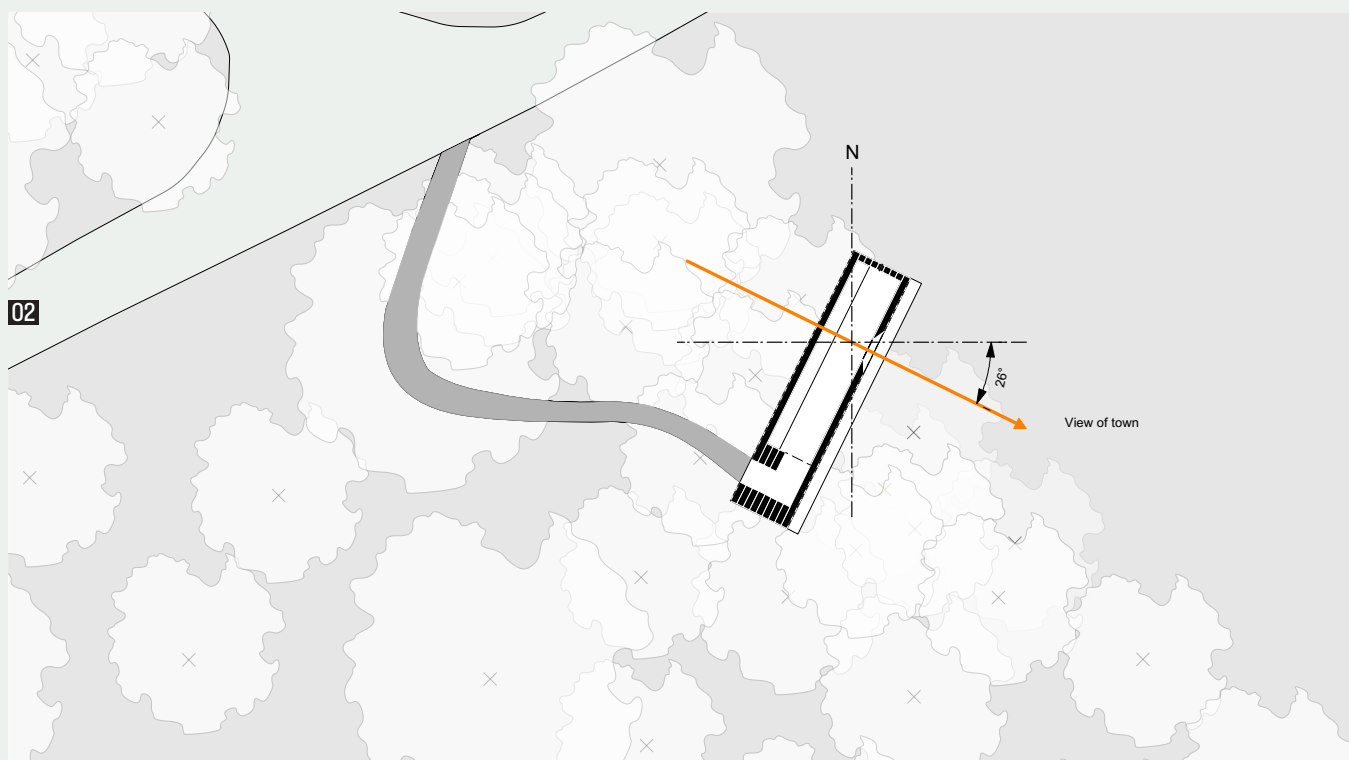
01

ÉPÍTÉSZ |
John Pawson

NEGYVEN SZÁL DUGLÁSZFENYŐ

PAWSON-KÁPOLNA | UNTERLIEZHEIM, NÉMETORSZÁG

__Több mint ezeréves hagyományt folytat John Pawson fából készült út menti kápolnája, mégis valahogy nagyon új módon. Érzékek vagy transzcendencia? Propagandaeszköz vagy misztikus hely? Az idehaza is ismert építész új, díjnyertes munkája rengeteg kérdést vet fel.

- 01 Csak két apró jel mutatja, hogy ez nem farakás, hanem kápolna
 02 A kápolna tájolását a falura való rálátáshoz igazították

0 1 5 10m

SZERZŐ | Csanády Pál

FOTÓ | Felix Friedmann Photography

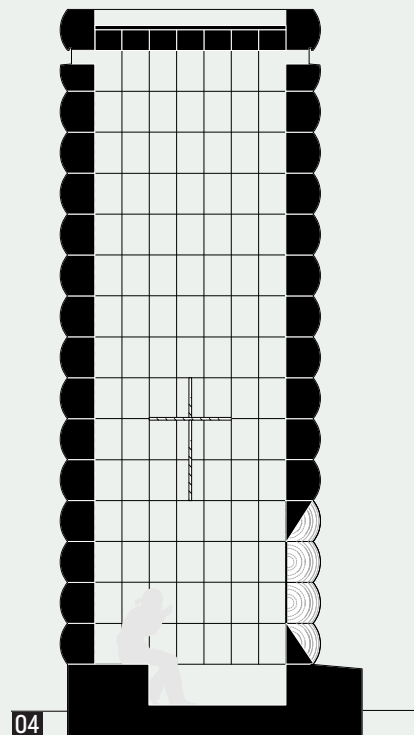
— Európában és hazánkban is nagyon régóta épülnek úti kápolnák, út menti kegyhelyek, már a római korból és a középkorból is ismerünk ilyeneket, de igazán a török kor után betelepített svábok terjesztették el hazánkban. [1] Abban a vallásháborúkkal terhes korban természetesnek tűnt ezeknek a kápolnácskáknak az elszaporodása, de mi lehet ennek az oka manapság?

— A Siegfried és Elfriede Denzel Alapítványt azért hozta létre Siegfried Denzel wertingeni vállalkozó a feleségével, hogy az alapítvány hét kápolnát építsen szűkebb pátriájában, a Duna völgyében. Érdekes módon a célok között nemcsak a bajor kultúrtáj keresztény konnotációit említik, hanem szóba kerül a hatvanas évek land art mozgalma, a biciklis turizmus támogatása, de Zumthort és Pawsont név szerint is említve a kortárs „zarándokcélok” is. [2] Zumthor Bruder Klaus-kápolnája nyilvánvaló párhuzam, még ha az anyaga más is, [3] és eszünkbe juthat Zumthor hannoveri

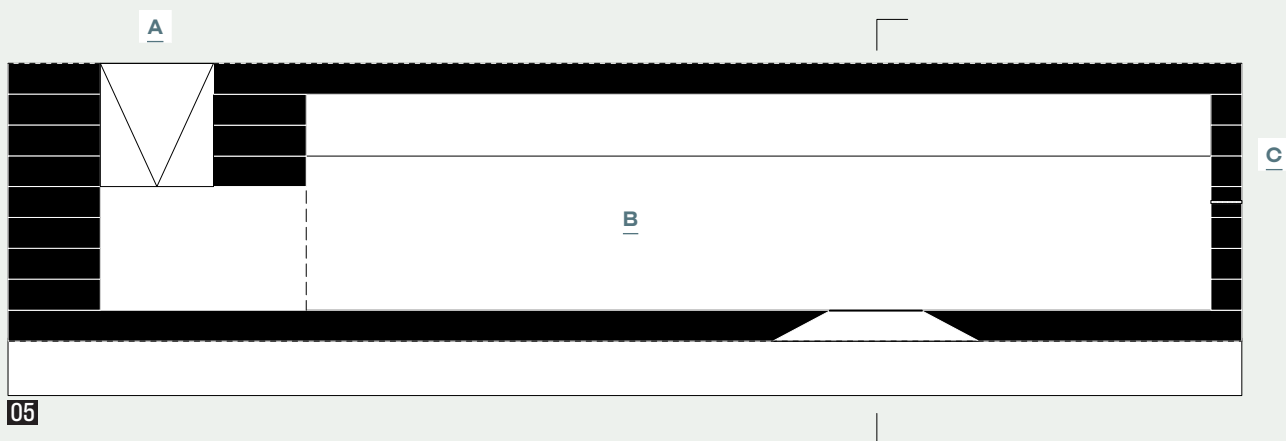
ÉPÍTETŐ: Siegfried and Elfriede Denzel Foundation | ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSÁK: Jan Hobel, Eleni Koryzi, Max Gleeson | KIVITELEZŐ: Gump & Maier

03

04

05

pavilonja is, ami konkrétan egy tucat farakásból állt, [4] így lényegét tekintve nagyon közel áll ehhez az alkotáshoz. Ami végül is egyetlen farakás. De erről később.

— Fontos volt tehát jó nevű építészek bevonása a hét kápolna megtervezésébe. Az alapítványnak mindössze két kikötése volt: fából legyen a kápolna (Denzel úr a faiparból ment nyugdíjba), és egy kereszt legyen rajta valahol elhelyezve. A költségvetés is szerény volt: százezer euró kápolnánként (plusz áfa), amiben nincs benne a telek ára, amit különböző adományozóktól kaptak vagy vehettek meg jelképes összegért. Az építészeknek több helyszínt kínáltak fel, és a fekvés, a kilátás figyelembevételével választották ki a helyet, ahol a kápolna mellett biciklis pihenőhely is létesült padokkal, asztalokkal. A tiszteletre méltó kezdeményezésnek nyilván ennyi elég volt, hogy a Dillingen környéki kerékpáros turizmust fellendítse, de ahhoz John Pawson kellett, hogy világhírré tegyen szert. A brit építész a helyi plébános, Helmut Haug ismerte már az augsburgi St Moritz-templom [5] felújítása kapcsán, amire még tíz éve természetesen a Nový Dvůr kolostor sikere után kértek fel.

- A | *Bejárat*
- B | *Templomtér*
- C | *Kereszt*

01

06

11

02

- 03 A tisztás szélén áll szerényen az épület
- 04 Jól látszanak a metszeten a felső bevilágítók
- 05 Szándékosan szűk bejárat vezet az egyszerű térbe

06

07

08

09

10

11

- 06-07 Has Engel tervezte a gundelfigeni kápolnát (képzőművész: Anita Rist-Geiger, Gabi Fischer)
- 08-09 A Wilhelm Huber-féle kápolna Emersackerben (képzőművész: Herbert Kopp, Alfons Schupf)
- 10-11 Frank Lattke kápolnája Oberbechingenben (képzőművész: Gerold M. Sauter)

— Pawson briliánsan egyszerű terve persze nem olyan egyszerű. Mikor először ellátogatott a helyszínre, elhatározta, hogy egyetlen „talált tárgyat” helyez el az erdő és a tisztás határán, egy farakást. Ahhoz azonban, hogy a gesztusnak ereje legyen, jókora darab fákra volt szüksége. Megkereste hát a dán Dinesen céget, akikkel régóta kapcsolatban volt, azzal a kéréssel, hogy méltó szálfákat biztosítsanak, és a cég a közeli Fekete-erdőből negyven duglászfenyő törzset szállított, egyenként 12,5 méter hosszban és 90 cm (!) átmérővel. Ezekből az egyenként tíz köbméteres szálakból készültek a 30×45 centis gerendák. Szinte ez az egyetlen építőanyag, amit érzékelünk.

— A hatalmas szálfákon csak egy szűk ajtónyílást és egy, a falu felé kilátást biztosító ablakot találunk. Ennek ferde metszése kiemeli a fák anyagszerűségét, de a szűk ajtón belépve is azonnal érezzük a fa melegségét, illatát. Bent félhomály fogad, a színes üveg keresztül és az ablakon árad be a fény, míg felül némi derítést biztosít a bevilágítás. Az erdő zajait is tompítja a gerendaház, a keskeny, végigfutó padra ülve önkéntelenül elcsendesül az ember.

03

05

04

13

14

15

*Az alkotás
tulajdonképpen
ennyi.
Harminc
négyzetméter.*

12

13

14

15

- 12 A völgy felől az ablak az egyetlen motívum a homlokzaton
 13 Szándékosan kicsi a bejárat a hátsó homlokzaton
 14 Gyönyörűen metszett ablaknyílás, ami a gerendák méretét is érzékelhetővé teszi
 15 Kevés fény, fűrészporillat és csend a belsőben

— Az alkotás tulajdonképpen ennyi. Harminc négyzetméter. Erőteljes hangulat, lenyűgöző anyag, egyszerűség. Aki ismeri Czigány Tamásék gyönyörű pannonhalmi zarándokkápolnáját, [6] vagy a megépült többi három fakápolnát, azt – a funkció és az anyag párhuzamai mellett – az anyag súlyossága lepi meg. Szinte kőszerűen súlyos a szárazon rakott fal, és sehol semmi suta gerendaházás részlet: csak végtelen minimalizmus.

12

— Mit kínál ez a kápolna az erre kerekedőknek? Talán kevésbé szakrális élményt, mint inkább rácsodálkozást a természetre, nyugalmat, békét – olyan dolgokat, amelyekre a legnagyobb szükség van.

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Grynaeus, Tamás: „Sacralis kisemlék-kutatás Magyarországon”, *Acta Ethnologica Danubiana*, Vol 8-9 (2007), pp 37-48.
 [2] Fassel, Peter: „Das Projekt Sieben Kapellen der Siegfried und Elfriede Denzel Stiftung”, *Der Bayerische Bürgermeister*, Vol 102, No 12 (2019/12), pp 532-539.
 [3] Katona, Vilmos - Vukoszavlyev, Zorán: „Középen az ég alatt - Peter Zumthor wachendorfi Bruder Klaus-kápolnájáról”, *Alaprajz*, Vol 15, No 4 (2008/4), pp 20-23.
 [4] Csanády, Pál: „Tizenkét farakás - A svájci pavilon”, *Alaprajz*, Vol 7, No 5 (2000/5), pp 34-35.
 [5] Morris, Alison: *John Pawson: Anatomy of Minimum*, Phaidon, 2019, pp 140-160.
 [6] Katona, Vilmos: „Faház az apátság árnyékában - Czigány Tamás pannonhalmi zarándokkápolnája”, *Metszet*, Vol 2, No 2 (2011/2), pp 54-57.

FINOM TEXTIL, TÉGLÁBÓL

ÉPÍTÉSZ |
Studio KO

YVES SAINT LAURENT MÚZEUM | MARRÁKES, MAROKKÓ

SZERZŐ |
Ware-Nagy Orsolya

FOTÓ |
© Dan Glasser

„A múzeumtervezésben – gondolhatjuk – az lehet az igazán nehéz, hogy háttérrel kell képezni a jövőbeni bemutatandó műtárgyak vagy festmények számára, amelyek megjelenéséről, jellegéről, stílusáról esetleg még kevés elképzelésünk van. Általában az a cél, hogy az épület – különösen igaz ez a belső felületekre – semleges vászonként jelenjen meg a műtárgyak háttereként, ne zavarjon, ne rivalizáljon a kiállított

műtárgyakkal. [1. 2] Ebből a szempontból akár azt is mondhatjuk, könnyű dolguk volt a Marokkóban, Marrákes városában épült múzeum tervezőinek, mert pontosan tudták, hogy kinek és minek terveznek: a Pierre Bergé-Yves Saint Laurent Alapítvány által kezelt hagyaték, Yves Saint Laurent francia divattervező munkáinak elhelyezéséhez és bemutatásához volt szükség egy múzeumépületre.

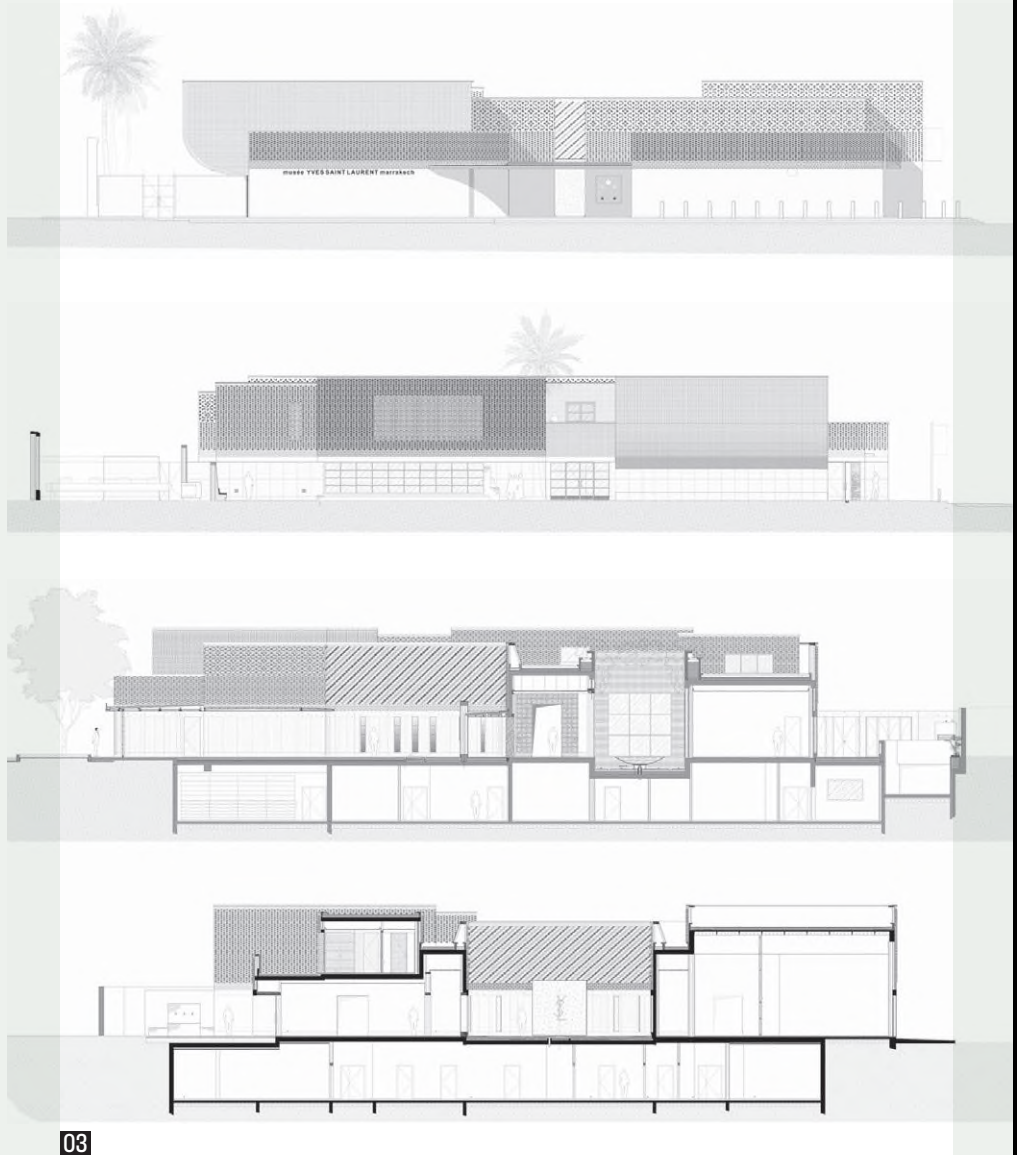

01

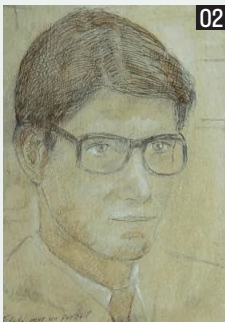
01 Az épület főbejárata

02 Yves Saint Laurent portréja 1972-ből, Reginald Gray rajza, forrás: Wikipedia

03 Homlokzatok és metszetek

03

02

— A 2008-ban elhunyt, legendás divattervező számos munkáját ihlette az észak-afrikai város, illetve számos tervrajza itt is készült. Vonzódása az észak-afrikai világhoz nem véletlen: a Marokkóval szomszédos Algériában született, és csak tizenhét évesen települt át Párizsba, hogy divattervezést tanuljon – hamarosan *Christian Dior* pártfogoltja lett. Marrákesben fiatalemberként, de már befutott tervezőként járt először 1966-ban, az utazást hamarosan házvásárlás követte, és rendszeres látogató lett Marokkóban.

02

— A marokkói múzeummal egy időben nyílt meg 2017-ben egy párizsi múzeum is abban az épületben, amelyben a művész 1974 és 2002 között élt. Így a két város, amely a legnagyobb hatást gyakorolt Yves Saint Laurent munkásságára, egyszerre kapott múzeumot híres „földijükről”.

— De térjünk vissza Marrákes városába! Az épület az egzotikus növényeket felvonultató Jardin Majorelle tőszomszédságában helyezkedik el. A botanikus kert Yves Saint Laurent kedvelt helye volt a városban, 2008 óta pedig a Pierre Bergé–Yves Saint Laurent Alapítvány tulajdona. Az épület tömegében egyszerre markánsak az ortogonális, kubusos tömegek és az ívek is – ezt a szerkesztést Yves Saint Laurent vázlatjai ihlették, amelyekre éppúgy jellemző a lendületes vonalvezetés, mint a határozott, egyenes vonalak. Ahogy a tömeget, úgy a homlokzatot és a belső terekben megjelenő anyagokat is a divattervezés világa ihlette: a homlokzatok felső részén megjelenő, változatosan falazott és fény-árnyék hatásokkal

05

06

játszó téglaburkolat a ruhaszövet sokszorosán nagyított képére emlékeztet, míg a belsőben ragyogó sík felületek jelennek meg, akár egy drága zakó selyem bélésanyaga. [3]

— A külső homlokzatokon megjelenő anyagok egymás fölé rétegzettsége elvágólagos: a járdaszinttől, szinte a járdából kinőve sík terrazzo burkolat indít, amelyet helyi kő- és márványanyag felhasználásával készítettek, majd, akárha a földszint feletti földémet látnánk, keskeny betonsáv következik, amelyet ugyanolyan szélességű, sík hatású, téglaburkolatú sáv követ. Az épületegyüttes koronája az emeleti szint, amelyet az előzővel megegyező téglával burkoltak, de sokféle különböző rakásmódot felvonultatva, szinte katalógusszerűen felvillantva az izgalmasabbnál izgalmasabb felületeket, körbejárva a homlokzatokon. A téglák helybéli, marokkói alapanyagból készültek.

07

09

08

— Az ortogonális rend és a körívek ütköztetése az alapra is folytatódik: bár itt a merőleges szerkesztés dominál, a múzeum főbejárata mégis egy tökéletes kör alakú belső udvarba vezet, ahonnan továbbhaladva kis négyzetes zárt udvarba pillanthatunk be, amelyet ismét csak kör alakú apró medence ural. A főbejárat tengelye kiállítási és egyéb – kereskedelmi és további kiegészítő – funkciókra osztja az épületet, a könyvtár, a tárgyraktárak és az archívum pedig a pincszinten helyezkednek el.

— A múzeum 5 000 ruhadarabot és 15 000 kiegészítőt őriz és mutat be a látogatóknak, emellett több tízezer rajzot, vázlatot és számos különböző, a tervezőhöz köthető tárgyat is őriz. A több mint 4 000 m² alapterületű épületben nagy hangsúlyt fordítottak a több évtizedes papírok és ruhaszövetek biztonságos elhelyezésére: ezek állagmegővését szolgálja a hőmérsékletet és páratartalmat is szabályozó

06

01

04

- 04 Az útkereszteződés felől nézve a homlokzat félkörívben fordul át
- 05 Ívek és ortogonális vonalak találkozásása
- 06 Földszinti alaprajz

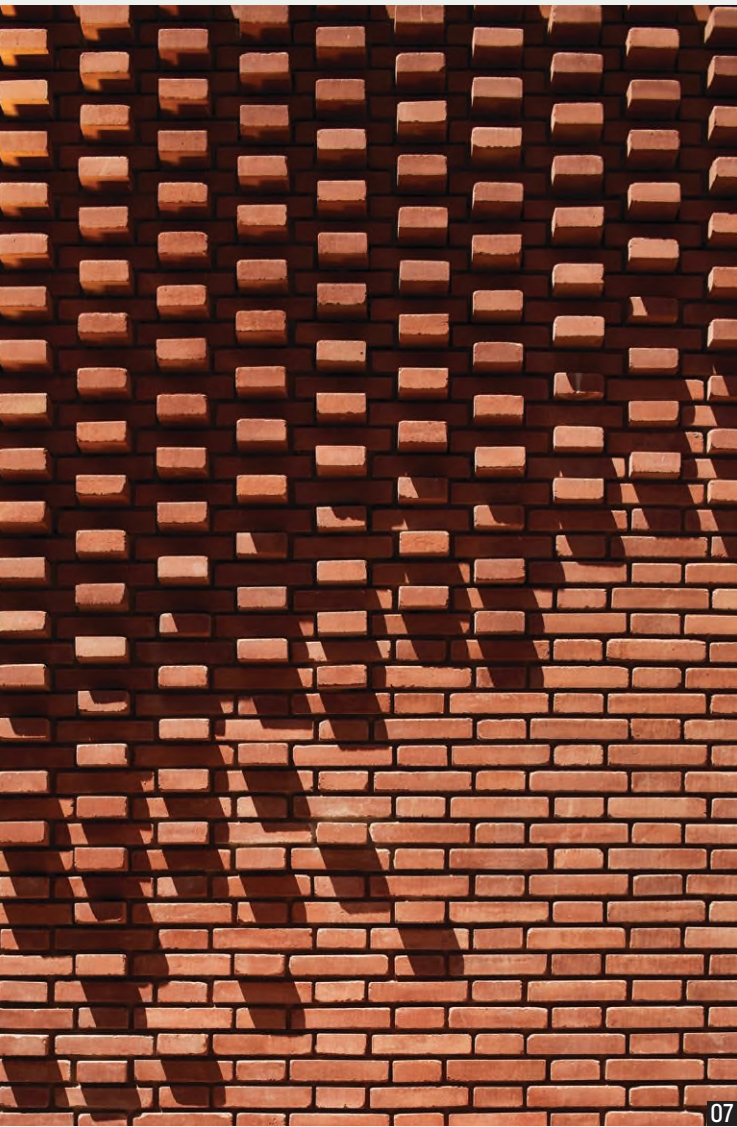
- A | Múzeum főbejárata
- B | Külső patio
- C | Előcsarnok
- D | Belső patio
- E | Múzeumbolt
- F | Állandó kiállítás
- G | Időszaki kiállítás
- H | Kávézó
- I | Előadóterem

05

06

07

08

A homlokzatok felső részén megjelenő, változatosan falazott és fény-árnyék hatásokkal játszó téglaburkolat a ruhaszövet sokszorosán nagyított képére emlékeztet, míg a belsőben ragyogó sík felületek jelennek meg, akár egy drága zakó selyem bélésanyaga.

légkondicionálás, és az sem véletlen, hogy a tárgyraktár és az archívum a terepszint alatt kapott helyet, ahol még a nagy melegben is biztosítható az állandó hőmérséklet.

— Az épületben 400 m²-en állandó kiállítást rendeztek be, további 150 m² pedig az időszakos kiállítások teréül szolgál. Mindezek mellett elhelyeztek egy könyvesboltot, egy kávézót, egy 130 ülőhelyes előadótermet, és egy könyvtárat is. A könyvtár 5 000 tételt számlál – az itt elérhető könyvek nemcsak Yves Saint Laurent munkásságába és a divatvilágba nyújtanak betekintést, hanem azt a világot is bemutatják, amely a divattervezőt inspirálta: az észak-afrikai város építésze, botanikája, a berber kultúra, az arab és andalúziai történelem, földrajz és irodalom.

08

— A tervezők, Olivier Marty és Karl Fournier (Studio KO) otthonosan mozogtak a marokkói tervezési helyszínen, Párizsban és Marrákesben működtetnek irodát. [4] Bár kétségkívül ez az eddigi legnagyobb volumenű munkájuk, számos villát, éttermet, hotelt is terveztek, amelyekre ugyanúgy jellemző a múzeum részleteiben is nyilvánvalóvá vált elegancia.

10

— Az épület az ArchDaily építészeti portálon meghirdetett „Az év háza 2020” (*Building of the Year 2020*) versenyen a kulturális épület kategória győztese lett. [5]

09

10

- 07 A mesterien kezelt téglafelületet a fény-árnyék hatások teszik igazán mozgalmassá
 08 A téglá és a terrazzo felületek közötti kontrasztot enyhíti a hasonló színárnyalat választása
 09 A belső felületek ragyogóak, akár egy drága zakó selyembélése
 10 Nagy gondot fordítottak az előadóterem kialakítására

IRODALOM / REFERENCES

- [1] **Koolhaas, Rem:** „Múzeumgarázs: kortárs galéria a Gorkij Parkban”, *Metszet*, Vol 7, No 1 (2016), pp 34–37.
 [2] **Ware-Nagy, Orsolya:** „Időutazás tizennégyezer négyzetméteren: a Szépművészeti Múzeum felújítása és az újrainyitott Román Csarnok”, *Metszet*, Vol 11, No 1 (2020), pp 12-19, DOI: <10.33268/Met.2020.1.1> [utolsó belépés: 2020-05-06].
 [3] „Yves Saint Laurent Museum”, *Archello* [online], hozzáférhető: <<https://archello.com/en/project/yves-saint-laurent-museum>> [utolsó belépés: 2020-05-06].
 [4] Studio KO [honlap], hozzáférhető: <<http://www.studioko.fr>> [utolsó belépés: 2020-05-06].
 [5] „Building of the Year 2020”, *ArchDaily* [online], hozzáférhető: <<https://boty.archdaily.com/us/2020>> [utolsó belépés: 2020-05-06].

ÉPÍTÉS: **Studio KO (Karl Fournier, Olivier Marty)** | ÉPÍTÉS MUNKATÁRSÁK: **Faygal Tiaiba, Elena Jiménez Moreno, Marouane Bendahmane, Hervé Micaud, Rabia Akhal Laayoune** | MEGBÍZÓ: **Jardin Majorelle SCA** | SZERVEZETI ÉPÍTÉS: **Claire Patteet** | BELSŐÉPÍTÉS / KIÁLLÍTÓTÉR ÉS KÖNYVESBOLT: **Christophe Martin** | BELSŐÉPÍTÉS / KÁVÉZÓ: **Yves Taralon** | AKUSZTIKAI KONZULENS: **Theatre Project Consultant** | LEVÉLTÁR ÉS MŰTÁRGYMEGŐRZÉSI ÉPÍTÉS: **Jean-Michel Rousseau Architectes** | MEGŐRZÉSI KONZULENS: **X-Art Conservation Préventive** | TÁJÉPÍTÉS: **Madison Cox** | VILÁGÍTÁSTECHNIKA: **I.C.O.N. Lighting** | FELIRATOK TERVEZÉSE: **Studio Apeloig** | GENERÁLKIVITELEZÉS: **Bymaró**

01

VÍZRE RÓTT GRAFIKA

A TTS ÚSZÓHÁZ AZ ÁRPÁD HÍDNÁL

— Ha bárki egyszer úgy döntene, megírja a Duna budapesti kultúrtörténetét, bizonyára szentelne egy fejezetet az irodalmi vonatkozásoknak. A Duna Nick Thorpe [1] számára éppúgy egzisztenciális és pszicho-geográfiai tényező, mint ahogy a közép-európai identitás kifejezője Claudio Magrisnál [2], épp úgy a létbe vetettség alapmezeje Esterházy Péternél [3] – és igen, némiképp József Attilánál is –, mint ahogy a rendszerváltás előtti korszak politikai csatatere Moldova Györgynél [4]. Romantikus díszlet Verne Gyulánál [5], a magyar szakrális őstörténet ezoterikus eredet-folyama Bakos Attilánál [6]. És akkor még nem említettük a folyó által keretezett huszadik századi szenvedéstörténeteket és tragédiatoposzokat, vagy épp ellenkezőleg, Tersánszky Józsi Jenő [7] életigenlő bájolgásait.

— Az irodalom számára a Duna: kultúra. Mi több, „metafora: az összetett és az ellentmondásosan rétegződő modern identitás, sőt mindenféle identitás metaforája, mert a Duna nem azonosítható egyetlen néppel vagy kultúrával, hiszen sok országot átszel, sok népet, nemzetet, kultúrát, nyelvet, hagyományt, politikai és társadalmi rendszert összeköt”. [8]

- 01 Stopper - TTS rendezvényhajó, a háttérben Fazakas György irodaházaival, feljebb a Duna Arénával. A folyás irányában vízre tett stég a kenusok, kajakosok kikötését szolgálja
- 02 Nézet a Margitsziget irányából, háttérben a kajak-kenu szövetség székháza, színpalként a Vízafogó lakótelep

ÉPÍTÉSZ |
Ferencz Marcel, Détári György

FOTÓ | Bujnovszky Tamás
 DRÓNIFOTÓ | Kovács Apor

SZERZŐ |
 Wesselényi-Garay Andor

— Az építészet és az urbanisztika ezzel ellentétben mindig is hajlamos volt műtárgyként tekinteni a folyóra. A mérnökség szempontjából ugyanis hatalmas eredményként lehet elkönyvelni azt, hogy természeti jelenségből a Duna előbb Pest, Buda és Óbuda gazdasági bejárata, idővel pedig főutcája lett. A rakpartok kiépüléséig, az árvízvédelmi művek elkészültéig a folyópartokon – különösen a pesti oldal késő középkori szakaszain – cserzővargák bűzös műhelyei, halárusok hátsó udvarai tekintettek a folyóra. A Lánchíd átadása voltaképp elválaszthatatlan attól a félsztől és kiszámíthatatlanságtól, amelyet a folyó irdatlan természeti ereje keltett. A hídavatás az első kollektív erőfeszítések egyike volt arra, hogy a három város némiképp függetlenedni tudjon a folyótól, leginkább a zajló jég szeizélyétől. A létező kereskedelmi útvonal viszont alapvetően értékelődött át akkor, amikor az új hid térbeli foglalataként Pesten kiépült a Kirakodó tér, vagy Rakpiac, amely szerencsésen ötvözte a gazdasági funkciót azzal a – híddal kompletté váló – városkapu-motívummal amellyel, a város voltaképp Bécs felé kommunikálta változóban lévő státuszát.

01

03

- 03 Üvegezett rendezvénytér az emelt színpad irányából. A keretek a TTS uszály szerkezeti bordáinak grafikai kiemelésével születtek
- 04 A nyitható korlát teszi lehetővé, hogy az úszóműhöz folyamjáró turistahajók is kiköthessenek
- 05 A vendégteret egy térbe állított kompozíció osztja „repcióra” és „báleremre”. A térszobor rejti a médiavezetéseket és a gépészeti csöveket

— A természeti jelenségből gazdasági útvonallá domesztikálódó folyó akkor válik előbb Pest, majd Buda főutcájává, amikor az 1838-as, illetve a már csak Budát sújtó 1876-os árvizek után kiépülnek a rakpartok. A folyó rendezésével és a meder szűkítésével eltűnnek a korábbi műhelyek, és a középkori városmag területén is elegáns palotasorral fordul Pest-Buda a folyó felé. Ennek lesz ékköve a Várkert bazár, amely kiválóan felel meg az egyetlen vele támasztott elvárásnak, hogy szép legyen a királynői kertek folyóparti homlokzataként.

— A rakpart egyszerre áldás és – főleg a későbbiekben – átok. A legfontosabb instrumentum ahhoz, hogy a hétköznapok szintjén is függetlenedjen a város a folyótól, ekképp transzformálva a „természetet” műtárggyá. A világörökség részét képező védműveket még a második világháború után is eredeti funkcióinak megfelelően használják: rakodásra. A teherforgalom a lakótelepek építésével jelenik meg, a város pedig akkor falazza el magát végleg a saját folyójától, amikor kétsávos utakként intézményesülnek az egykori partművek, hogy kiszolgálják az észak–déli irányú közlekedést. A kétezres évek elején felmerült a budai szakaszok további szélesítése, a dunaszaurusznak csúfolt bornírt gondolatot végül elvetették az éles kritikák hatására. Kellemetlen emlékiül maradt velünk viszont az ambivalencia, amely a Római-partra tervezett mobilgát kapcsán erősödött fel újra. Látványelemként ugyanis felette tiszteljük a folyót, de harmonikus együttélésre szemmel láthatóan képtelenek vagyunk vele. Megjegyzendő: a dolgot a Duna sem könnyíti meg. Az éves átlagban hétméteres szintingadozás, a dekádoként jelentkező komolyabb áradások, az elemi erővel sodródó uszadékfák, vagy ritkulva ugyan, de a jégzajlás kis túlzással mindent levakar a partokról, amit nem tömbkövekből építettek.

— Mindez nem jelenti azt, hogy ne kellene a folyópartok rehabilitációjával foglalkozni. A látványos pályázatok egyik csoportja a nemzetközi példákat követte akkor, amikor a folyót állandónak tekintve, hasonlóképp állandó térszituációkat képzelt el rakpartokként. Egy másik megoldási archetípus ugyanakkor figyelembe vette a folyó mozgását és jutott arra a következtetésre, hogy víz és

04

város szükségzerű elkülönződését vagy egy ártér, vagy annak nyilvánvaló budapesti hiányában a „tér úszó darabja” [9], a hajó oldhatja fel. Ennek belátásával születtek meg azok a pályaművek – elsőként Janáky István és Makovecz Imre expójavasolataiként –, amelyek gigantikus úszóműveket telepítettek a Dunára és hozták vissza az egykori vízi élet legszebb emlékeit.

— Ha bárki tehát úgy döntene, megírná a Duna és Budapest kapcsolatának kultúrtörténetét, az irodalom és a rakparttörténet után bizonyára külön fejezetet, de legalább is appendixet szentelne az építészet és a hajó kapcsolatának.

— Mely kapcsolat Michel Foucault-ra gondolva éppúgy filozófiai, mint ahogy Makovecz Imrere utalva szimbolikus; éppúgy metonimikus Le Corbusier-t tekintve, mint ahogy funkcionális a modern építészet irányából szemlélve. Utóbbi persze elválaszthatatlan Corbu típus-tárgy-konceptiójától, mégis, különbözik annyiban a szemüveges atyamester lelkesedésétől, hogy a metaforán túl a hajó valóban a természeti erő, a használat és a craft által együttesen alakított olyan forma-komplexum, amelyben minden, hangsúlyozom, minden részlet azt szolgálja, hogy a dolog ne süllyedjen el és ne boruljon fel. Műfogások olyan sorozata, amely meglepően eltérő végeredménnyel szolgált akkor, ha a kényelmet helyezték előtérbe, és akkor, ha a gyorsaságra szavaztak. Forma, funkció. De épp ily változatos végeredményeket produkált, ha minimalista úszó házként kezelték, ha lebegő bútorként szerkesztették, vagy ha biológiai jelenséggé komponálták. A tér úszó darabjaként a hajó voltaképp építészeti határterület, megfelelőképp előkészítve a talajt az olyan technofuturista és -optimista elképzeléseknek, amelyek Le Corbusier által illuminálódva előbb Buckminster Fuller munkásságával, azt

05

követve pedig a high-techhel csatornázódtak az építés és az építészeti hétköznapjaiba.

— A hajó, és különösen igaz ez egy partra kötött uszályra, ugyanis egy mozgó ház. Akárcsak Fuller Dymaxionja: épp akkora sebességgel száguld, amekkorával a szél fúj, vagy alatta a víz áramlik.

— Hajó és építészet oda-vissza ható viszonyában tehát mint jin és jang hordozzák egymás minőségeit víz és város, ami különösképp igaz a vízparti építészetre és negyedek kapcsolatára. A parti építészeti visszatérő motívumként emelnek át valami könnyedséget a vitorlavásznak lebbenéséből; nehéz legalábbis másképp értelmezni Kozma Lajos Lupa-szigeti nyaralóit, vagy a balatoni nyaralóépítészetsz legszébb darabjait. Hasonló áthallások jelennek meg jóval nagyobb léptékben Vonnák János bérházán a dél-pesti városrészben: Vonnák a hullámszerű motívumát fogta hadra, Török Péter a Nemzeti Színház körülötti parkban pedig partra vetett hajóként álmodta meg a kertet. Még Zoboki Gábor Müpája sem teljesen független a folyótól: az épület-metszet értelmezéséhez nyújtotta kézenfekvő analógiaként a folyómedret.

— Szinte közhely, ahogy a folyó- és vízparti építészeti gyakran megpróbálnak valamit megjeleníteni a víz mint táj és mint közeg minőségéből. Jóval érdekesebb viszont az, ahogy ennek ellenalakzataként szakítanak a legfrissebb vízre-települések a hajó ikonográfiájával, és helyette úszó hasábokként tűnnek fel a partok mentén. Mindezt remekül példázza Váncza László galériája az A38 rendezvényhajó mellett. Míg utóbbi a komplex funkciójával együtt is megőrizte a hajójelleget, a pár évvel későbbi bővítmény már egy úszó doboz. Hasonló eljárást követ Veszmás Péter irodája a Tiszán, amelyik úgyszintén a dobozok környékére pozicionálja önmagát. Nem volt ez mindig így: Rosta S. Csaba saját lakóhajója még elfogadta a test által nyújtott formai

kereteket, és a hajójelleget nem érintve költözött rendelkezésre álló terekbe. Finom szemléletváltás zajlik az utóbbi két évtizedben: víz az építészetre telepedve, az építészet pedig a vízre húzódva hozott létre egy olyan köztes teret, amelyet remekül tágit tovább Ferencz Marcel új rendezvényhajója, a Stopper.

— Budapest ön- és énképétől elválaszthatatlan a Duna, a folyóhoz fűződő kapcsolatunk ugyanakkor több mint ellentmondásos, és ez nem csak a fentebb vázolt történetből szűrhető le. Miközben sikerágazathoz tartoznak az evezős sportok, az elmúlt évtizedekben fokozatosan szűntek meg a pesti oldalon a vízreszállóhelyek. A múlt század második felében a Kajak-kenu Szövetség jelenlegi székháza is csónakházként üzemelt, és több klub vízreszállóhelye is Vizafogón, a mai Moszkva sétány területén volt. A környék – különös tekintettel a Rákospatak felett épült luxuslakóparkokra – ráadásul úgy indult robbanásszerű fejlődésnek, hogy a szomszédság a sport, a szabadidő és kultúra tekintetében elmaradt mögötte. A dunai elidegenítettséget csak fokozta az északi Duna-sétány megnyitása, amelyet kisvárosnyi ember vett használatba úgy, hogy a folyóparti táj és szolgáltatásrendszer csipetnyit is változott volna akár egy új úszómű megjelenésével.

— Ezt az évtizedes hiányt akarta enyhíteni a szövetség, amikor a vízi sportokhoz ezer szállal kötődő – kora kamaszéveit kis túlzással egy kenuban töltő – Ferencz Marcellt bízta meg egy olyan rendezvényhajó tervezésével, amely a kulturális funkciók befogadása mellett felépítményes úszóműként is alkalmas egy vízreszállóhely, és vele az öltözők, a hajótároló, továbbá képzési és oktatási központ befogadására. Az alapokat egy olyan TTS-uszály biztosította, amely teherbírásával harkocsik, vasérc szállítása mellett akár pontonhídként is tudott üzemelni. A funkciójából fakadó mérnöki karakterét, fegyelmezett szerkesztési elvét, belső rasztert és a hajókeresztmetszeti szerkezeti megoldásait vették alapul, amikor kialakították az úszómű architektúráját. A homlokzat ritmusát meghatározó és a tömeget kontúrosan a vízre rajzoló keretsor a hajótest metszeti raszterét folytatja olyan magasságot felvéve, hogy a kubus még épp átférjen a Duna-hidak alatt.

03
04
05

*Mert ez a hajó:
az égre és
a vízre vetett
térgrafika,
pszudogótikus
kapocs, amely
összeköti
a hullámzó
és a felhők
szabdalta
kékeket*

- 06 Térbe emelt grafikaként a keretek közé helyezett terpesztett lemez-árnyékolók sraffozásként, tónusként, kitöltésként hatnak az elsődleges szerkezeten
- 07 Gazdasági híd, szemben a várossal. A külső teraszról lépcső vezet a fedélközi szinthez csatlakozó vízreszálló stéghez

06

Aggódtak is a csepeli gyárban a méret miatt, hogy a „város” esetleg utálni fogja a hatalmas jövevényt. Az aggodalom alaptalannak bizonyult: a „csónak” szinte fel sem tűnik; a több száz méter széles Duna irdatlan jelenség – léptékével az egész város is épp csak felveszi a versenyt, nem hogy egyetlen hajó. Szerencsésen valósul meg a Napur

06

programja, amely a műleírás tanúsága szerint az egyszerűség, az erő és a harmonikus együttlét állapota.

— Az úszómű két híddal csatlakozik a parthoz: észak felé esik a főbejárat, délre, a város felé a gazdasági. Az Árpád híd irányából érkeve a nyitott előteret is a tömeghez fogó keretsor vezet az üvegezett részbe. A rendezvényteret egy olyan blokk osztja recepcióra és nagyteremre, amelyik

07

07

magában rejt a gépészeti csöveket és a médiát is. A „repcióból” lépcső vezet a fedélközi kiszolgálóegységekhez: a WC-be és a gépházba. Az egységes főtérről az egész hajót ritmizáló keretsor nyit centrális perspektívát a távolabb lévő Margit-hídra: a tekintetet végül a test is követi. A rendezvényter akadálytalanul ömlik a hátsó teraszra, amely egy emelt színpadról olvad tovább a városi panorámába. A város felé eső teraszról vezet lépcső a kenutárolóba, ahonnan egy stég visz a vízre, vissza a természetbe.

— A rendezvényterem ambíciói között szerepel, hogy megjelenítse valamiképp a kajak-kenu sport történetét, hazai sikereit. Ennek legfőbb elemei a vitrinek, amelyek a padlóba süllyesztetten installálják a fontosabb relikviákat, például Kolonics György kenuját.

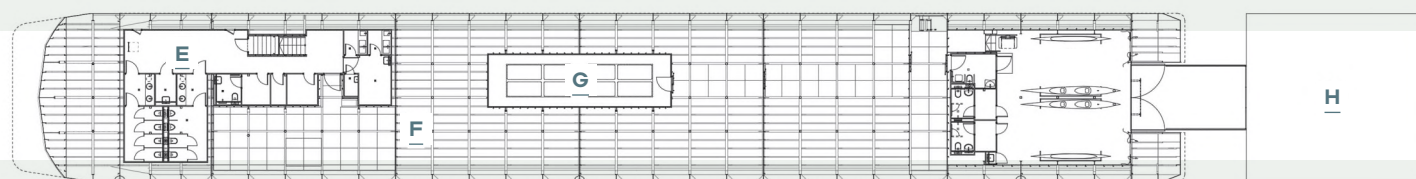
— Ferencz Marcel életművének meghatározó darabjai születtek a transzcendens expresszionizmus égíse alatt, amelynek során úgy sikerült bizonyos személyes érzetekkel telítenie az építészetét, hogy közben csak annyiban váltak narratívá a házai, hogy egyértelművé tették: azok pusztán szólnak valamiről. Kevésbé a jelentés, mint inkább a kifejezés a meghatározó az életműben. Az ehhez szükséges, voltaképp magányos formálási metódust ugyanakkor érdekesen egészíti ki egy olyan újra és újra visszatérő szerkesztési elv, amely a házai határozott érzelmi töltete mellett meglepő párhuzamot mutat a strukturalizmussal. Hófehér akusztikai panelek raszterlyuggatott álmennyezeti elemei szolgálták a BorderLINE Architecture [10; 11] installációjának – voltaképp variábilis – alapanyagaként. A Névelő névelők építészet-irodalmi kiállításán binder-kapcsokról függő hófehér papirlepedő-felhő fogadta a látogatót, a geometriával és az egységes lapmérettel regulát adva írók és költők grafikailag igencsak vegyes lapszéli firkáinak. [12] A Debreceni Egyetem kampuszán felépült számítógépközpont egyszerre biccentés a strukturalizmus és a vele egy tőről fakadó japán metabolizmus felé, amikor egy kitöltésre váró kockaként jelenik meg az a hófehér keretsor,

mely sajátos monumentalitást kölcsönöz a debreceni háznak. Vukoszávlyev Zorán szép szavaival a debreceni épület „nem formájával magyaráz, hanem szellemiségével és látható-tapintható-közérthető építészeti megoldásaival, gépészeti és villamos berendezéseivel mesél.” [13] A debreceni házat motiváló keretrendszer itt a hajótest tömegszervezőjévé válik. Meggyőződésem ugyanakkor, hogy a kifejezés és a szerkesztés – szerkesztettség igénye – Ferencz Marcel esetében a rajz aktusában fonódik össze. Miközben felette problémás lenne őt a rajz autonómiáját és egyenrangúságát valló építészek közé sorolni, a debreceni számítógépközpont és ez a hajó is voltaképp ugyanaz: az égre és a vízre vetett térgrafika.

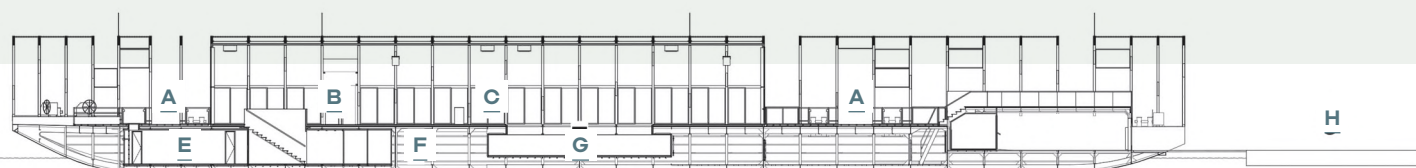
— „A rajz – ahogy egy tanulmányban korábban már rögzítettem – Ferencz Marcel számára ennél egyszerre fontosabb és lényegtelenebb: nem pusztán az idea neoplatonikus közvetítője, netán örökítője, de nem is pusztán nyelv, hanem belső lajtorja. A létbevetettség olyan ritka és különleges állapota, amely a csináláson, a vonalak ösztönös, érzéki ritmusán keresztül vezet nemcsak az építészettel kapcsolatos gondolatok felfedezéséhez, hanem egy különleges tudatállapot eléréséhez. A rajz az ő esetében nem pusztán a világ dolgaihoz vezető eszköz, hanem a transzcendens ismeretterénymokat a hétköznapokhoz rögzítő kapocs. Az intuitívitásról írott DLA-értekezésének tézisgrafikája egy világmodell, amely a lélek, teremtoerő, intuáció, látomás meghatározhatatlanságának pillanatideig élő metszete. Csíkszentmihályi Mihály flow-élményének saját interpretációjával: mikor az intuáció állapotában időtlen érzésünk támad, az annak a jele, hogy a saját-idő világában, önmagunk világmetaszetében tartózkodunk.” [14] A rajz egyszerre tartalom és hordozó, állapot és illusztráció, az intuitívitás kezdete és vége Ferencz Marcel számára: egyszerre létközeg és a gondolat antropológiai őseredete – a testből táplálkozó, de a test által megszületett létező, amely már értelmezhetetlen egy katalógus lapjain,

Fedélköz

Metszet

A		Terasz	E		Szerviz, mosdók
B		Fogadótér és információ	F		Fedélköz
C		Rendezvénytér	G		Vitrin
D		Híd	H		Stég

- 08 Alaprajzok. A fedélköz vízzáró acéllemezekkel tagolt, ez elzárta a forgalom elől. Ebbe, a látogatók által meg nem közelíthető térbe „lóg” be a rendezvényterem padlóján üveggel megnyitott vitrin Kolonics György kenujával
- 09 Rendezvénytér médiával, klímával. Noha a doboz üvegezett, nyáron sem melegszik fel a tér, amennyiben engedik azt a buktatható ablakokkal átszellőzni. A klimatizálást a Duna végzi, amely a kánikulák idején sem melegszik sokkal húsz fok fölé

netán egy kiállítóterem falain. Ahogy erről már úgyszintén szóltam egy korábbi cikkemben: „ezek a voltaképp Bruno Tauthoz és a kora húszas évek expresszionista építészetének alkotásmetódusához visszavezető, továbbá Theodor Lipps Einfühlungstheorie-jét idéző gondolatok helyezik Ferencz Marcel építészetét a transzcendens expresszionizmus hagyományába.” [15] A Janáky István által tételezett öröklött ízlés újabb kulcsfogalom Ferencz Marcel építészetének megértéséhez, ugyanis a vele együtt járó belső reguláció magyarázza azt a rugalmasságot, alkalmazkodóképességet, amely az életmű formai almotívumaként jelentkező strukturalista tömeggrafikák megszületéséhez vezettek. Mert ez a hajó: az égre és a vízre vetett térgrafika, pszeudogótikus kapocs, amely összeköti a hullámnzó és a felhők szabdalta kékeket.

— A keretek közé terpesztett lemez, akár egy sraffozott felület: árnyék, kitöltés és textúra: a víztükör

hullámkönnyedsége a felületen. A végeredmény pedig egy olyan egyedi struktúra, amelyből bőven lehetne akár több is: feljebb egy vörös, a túlparton egy lila, lejjebb, a Lánchíd pesti oldalán meg egy kék pettyes rózsaszín a sok Barbienak és Kennek.

— Mert efféle játékos dobozokra még bőséggel szükség lenne, és a partvidéki vízsivatagra tekintve: még helyük is lenne. Rendkívül fontos lenne annak a szerencsére nem csak metaforikusan létező átmeneti térnek a fejlesztése, amely a város és a víz találkozásánál ezúttal a Napur úszóművében öltött testet.

— És végül engedjessék meg egy zárómondat. Ez a cikk egyértelmű fókuszpontokat rögzít, de nem pusztán méltányosságból, hanem a tények okán is rögzíteni kell: Ferencz Marcel életműve és ez a ház is egészen másképp alakul alkotótársa, Détári György munkája nélkül.

09

ÉPÍTÉSZ: Ferencz Marcel, Détári György (Napur Architect Kft.) | TERVEZŐTÁRS: Nyul Dávid | TERVEZŐ MUNKATÁRS: Holyba Pál | GÉPÉSZET: Lucz Attila (Hvarc Kft.) | VILAMOSSÁG: Ivanics Zoltán (Provill Kft.) | VILÁGÍTÁS: Morvai Zoltán (Be Light Kft.) | STATIKA: Szalai László (Vátev Mérnök Iroda Kft.) | HANGSÍTÁS: Magos Balázs (Intertone Elektroakusztikai Kft.) | TŰZVÉDELEM: Horváth Lajos | AKADÁLYMENTESÍTÉS: Pandula András | BELSŐÉPÍTÉSZET: Jahoda Márton (JAAD Kft.) | HAJÓTERVEZÉS-HAJÓGÉPÉSZ-ELEKTROMOS GENERÁL: Pannon Építőműhely Kft. | HAJÓTERVEZŐ-HAJÓGÉPÉSZ TERVEZŐ: Pompor Gyula, Varga Imre, Pintér Béla, Barta Barát Bence | HAJÓVILLAMOS TERVEZŐ: Nagy Gyula | VÍZÉPÍTÉS TERVEZŐ: Baksay Zoltán | DRÓN: Kovács Apor | KIVITELEZŐ: MAHART Tiszayacht Kft.

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Thorpe, Nick: *A Duna - Utazás a Fekete-tengertől a Fekete-erdőig*, Scolar, Budapest 2015.
- [2] Magris, Claudio: *Duna, Európa*, Budapest, 1992.
- [3] Esterházy, Péter: *Hahn Hahn grófnő pillantása, Lefelé a Dunán*, Magvető, Budapest 1991.
- [4] Moldova, György: *Ég a Duna, Riport a Bős-nagymarosi vízlépcsőről*, Kertek, 2000, 1998.
- [5] Verne, Gyula: *A dunai hajós*, Móra, Budapest 1982.
- [6] Bakos, Attila: *A Duna evangéliuma, A magyar szakrális őstörténet feltárása*, Mandala-Seva, 2004.
- [7] Tersánszky, Józsi Jenő: *Sziget a Dunán*, Révai, Budapest 1948.
- [8] Magris, Claudio: *Duna, Európa*, Budapest 1992, p 441.
- [9] Foucault, Michel: „Eltérő terek”, in *Nyelv a végtelenhez - Tanulmányok, előadások, beszélgetések*, Latin Betűk, Debrecen 1999, p 157.
- [10] Ferencz, Marcel - Wesselényi-Garay, Andor: *BorderLINE Architecture, 12th Architecture Exhibition - La Biennale di Venezia, Hungarian Pavilion 29 August 2010 - 21 November 2010 21 (ex cat) ed: Wesselényi-Garay Andor, Műcsarnok - Kunsthalle, 2010 (Translated by: Sarkady-Hart Krisztina) p 360.*
- [11] Ferencz, Marcel - Wesselényi-Garay, Andor: *BorderLINE Architecture - Munkanapló / Working Diary, 12th Architecture Exhibition - La Biennale di Venezia, Hungarian Pavilion 29 August 2010 - 21 November 2010 21 (ex cat) ed: Wesselényi-Garay Andor, Műcsarnok - Kunsthalle, 2010, p 118.*
- [12] Hegedűs, Orsolya: „Vadhajtások, A debreceni Déri Múzeum két kiállításáról, Névelő növények - Rajzoló szépirok”, *Balkon*, 2012/7-8, pp 38-40.
- [13] Vukoszavljev, Zorán: „Léptékben lépték nélkül - in scale without scales”, *Régi-Új Magyar Építőművészet*, Vol 4, No 7 (2013), pp 13-15
- [14] Wesselényi-Garay, Andor: „Ferencz Marcel munkássága”, *mmakademia [honlap] <https://mmakademia.hu/alkoto/-/record/MMA27000>* [utolsó belépés 2020-04-21].
- [15] Wesselényi-Garay, Andor - Csanády, Pál: „Transzcendens expresszionizmus: A Duna Arénáról (korábbi nevén Dagály Úszóáréna)”, *Metszet*, Vol 8, No 1 (2017) p 36-41.

01

02

SZÍNFOLT A KANONOKSORON

ÓVODA | PÉCS

— A pécsi Káptalan utca, az egykori kanonoksor, amelybe az új óvoda ékelődik, a történelmi belváros szívében, a világörökségi ókeresztény emlékegyüttestől és a székesegyháztól karnyújtásnyira található.

— Minden oldalról múzeumok veszik körül: harminc méterre tőle a város legrégebb műemlék épülete áll, benne a Zsolnay-gyűjteménnyel [1], egyik szomszédja a Vasarely Múzeum, a másik a múzeumigazgatóság barokk tömbje, szemben Martin Ferenc egykori lakóhelye, a műveinek otthonát adó kiállítás helyszíne áll. Az év nagy részében (amikor éppen nincs világjárvány) a mobiltelefonjaikkal fényképezgető, egymás sarkára hágó turistacsoportok uralják a terepet, nem pedig a gyerekek. Lakóház alig van a közelben. [2] Hogy kerül ide egy ovi?

— Nagyon is logikusan, hiszen a sarkon befordulva már a püspökségi intézmények jelenléte a meghatározó: a papnövelde, valamint a katolikus általános- és középiskola, amelyhez kapcsolatosan, az egykori sportpályák és a kétszintes udvar helyén létesült az új katolikus óvoda, teljessé téve az egyházi oktatási intézmények rendszerét. [3]

03

04

- 01 A főbejárat az üvegtéglából kialakított keresztmötívummal
- 02 Az alsó játszóudvar és az utcaszintű terasz együttese
- 03 Az óvoda elhelyezkedése a műemléki közegben
- 04 Az utca felől a kőkerítés fogja össze a látványt. Jobbra a Schaár-múzeum tömbje

ÉPÍTÉSZ |

Koller József, Csatai László

SZÖVEG | Getto Katalin

FOTÓ | Bujnovszky Tamás

A történelmileg „agyonterhelt” környezet, a vertikálisan tagolt terep, a biztonsági, logisztikai, pedagógiai és egyéb speciális igények sokasága nagyfokú érzékenységet és komplex szemléletet követelt a tervezőktől, hiszen a város-lakó és a turista a műemléki környezet integritását, értékeinek tiszteletben tartását várja el, a gyerekek pedig fényre, levegőre, birtokba vehető térre, biztonságra, az érzelmi kapcsolódást elősegítő atmoszférára van szükségük.

— A múzeumutcán sétáló járókelő az építési terület előtt elhaladva mindenekelőtt azt érzékeli, hogy néhány lépésnyi időre felnyílik a térfal, távlatot kap a látvány, néhány pillanatra megmutatkozik a tetősíkok és kupolák plasztikája. Talán fel sem tűnik a kerítés kecses vaspálcái mögött

az utca beépítési vonalától jókora távolságra hátrahúzott, cinóberpiros kocka, hiszen a parkoló és a bejárat előtti zöldterület beiktatásával olyan pufferzóna jön létre, amely kivonja az épületet az utca közegéből, mintegy felmentve az újat az alól, hogy vizuálisan viszonyba kelljen lépnie a történetivel. A távoli háztetők és a szomszédos Schaár Erzsébet múzeum hosszan elnyúló tömbjének háttére előtt megmutatkozó vörös hasáb minden karakteres modernisége ellenére meghagyja a járókelő számára a választás lehetőségét: aki nem akar, nem vesz tudomást róla, nem több, mint egy élénk színfolt a város szövetében.

06

07

- 05 A bejárat motívum a világítóudvar növényfuttatójával
- 06 Az utcaszinti teraszok az üvegmellvédeknek köszönhetően egységes, átlátható térré kapcsolódnak össze, amely lehetővé teszi a műemléki környezet érvényesülését
- 07 Az alsó szintű játszóudvar architektúrális egységét a pergolára emlékeztető áthidalók teremtik meg

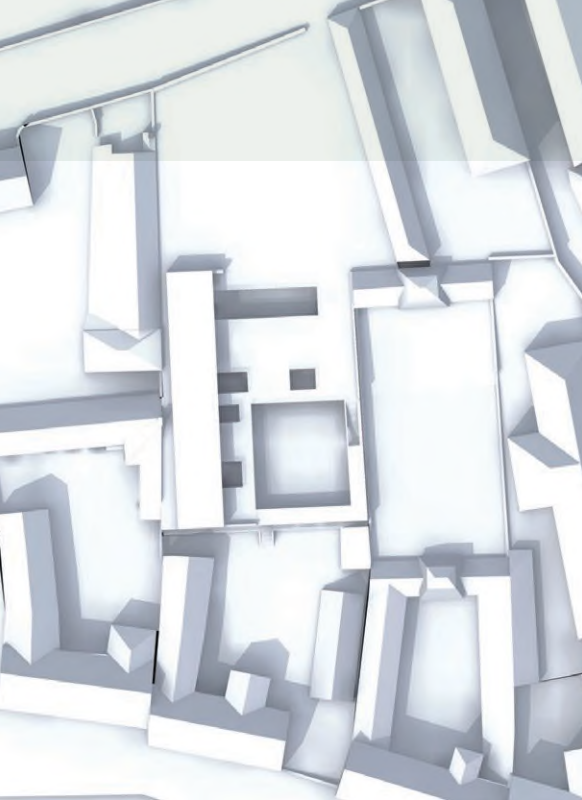
— Legalábbis addig, míg be nem lép a kapun, mert a bejárat tengelyébe fordulva már erőteljesen érvényesül a mély előtér szívóhatása, invitáló gesztusa, az előtető alátámasztására szolgáló, kiütközten elhelyezett pengéfal „billegő”, építőkockára emlékeztető játékosága, és ebből a távolságból válik érzékelhetővé az üvegtéglákból kirakott, jóformán csak sejtethető keresztmótvum is.

— Az utcaszintről nyíló épületrész fogadóterként működik, itt van az aula és a tormaterem is. Az egyes helyiségekből nyíló teraszok járófelületei az átlátszó üvegmellvédeknek köszönhetően vizuálisan egyetlen síkká, osztatlan, nyílt térré kapcsolódnak össze. Van abban némi feszültség, ahogy az ember elképzeli a gyakorlatilag láthatatlan védőkorlátok között, az alsó szint játszó- és világítóudvarainak

05

mélységei felett szaladgáló gyerekeket. Nyilván a lakótelepek zöldterületeibe integrált óvodák több nemzedéken át berögzült képe az oka, hogy villogni kezd a kis piros lámpa a szemlélő fejében, holott a változatos terepadottságokat kihasználó, vertikálisan terjeszkedő kisgyermek-létesítmények gyakorlata régóta bevett minden olyan helyen, ahol az intenzív beépítés adottságnak számít, Japánban, Kínában, többnyire zöldtetős megoldással. A feszültség nem a tényleges veszélyből ered, hanem a védelem vizuális jelének – a tömör korlátnak, mellvédnek – a hiányából. Az üvegmellvéd egyedüli alternatívája a vízszintes elemek nélküli, pálcás korlát lett volna (amelyen nem talál támaszt a felmászni akaró gyerekkéz és -láb), ez azonban optikailag

06

08

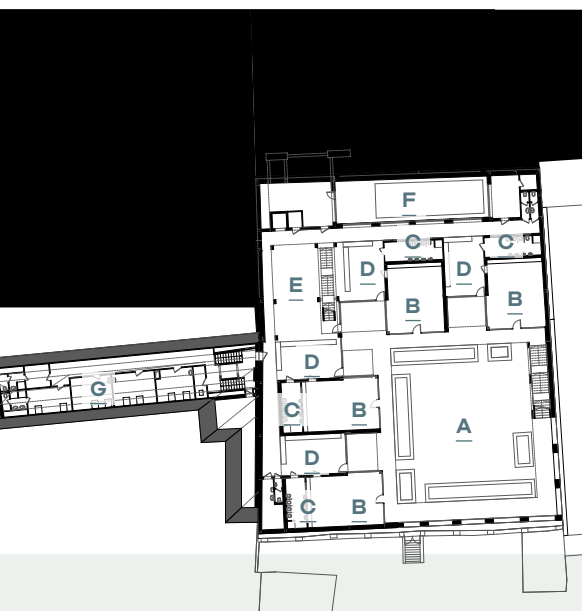
- 08 Helyszínrajz virtuális maketten
- 09 Metszet
- 10 Földszinti alaprajz
- 11 Az alsó játszóudvar öntött gumi burkolatot kapott, az árnyékolásról napvitorlák és külső árnyékolók gondoskodnak
- 12 Érkezés az utcaszintű bejárat felől. Az aulából nyílik a rendezvények számára kialakított előadóterem, a lépcső a csoportszobákhoz vezet

09

11

10

- A | Udvar
- B | Csoportszoba
- C | Mosdó
- D | Öltöző
- E | Aula
- F | Közösségi tér
- G | Személyzeti öltöző

zavaros hatást keltene. A gyerek az üvegen keresztül lát mindent, nincs miért felmászni rá. Nincs mit tenni, meg kell szoknunk a mélység felé rohanó ovis látványát.

12

— A száz gyerek ellátására alkalmas négy csoportszoba a zárt udvar körül helyezkedik el. Mivel a szobák csak egy oldalról kapnak megvilágítást, teljes falméretű üvegfelületekre van szükség ahhoz, hogy a fény át tudja járni a tereket, ami komoly hőtechnikai megoldásokat igényel, és a bútorozhatóságot is megnehezíti, a tisztítás-takarítás szempontjából nem is beszélve. Az óvodai csoportszobák tereinél a közös tevékenységre alkalmas szabad terület megléte és a szegmentálhatóság, zugok, kuckók kialakításának lehetősége egyformán fontos. Az utóbbi igényt belsőépítészeti eszközökkel, térelválasztó elemekkel, „kis házakkal” sikerült megoldani, a bútorozásból „kieső” falért pedig bőszégesen kárpótolja a használót a rengeteg tárolóhely, a falméretű beépített szekrények, a folyosóról nyíló kisebb-nagyobb raktárhelyiségek sokasága.

10

— Bármekkora kihívást is jelentenek az üvegfalok a működtető számára, voltaképpen az egyetlen megoldást kínálják arra a helyzetre, hogy a gyerekek mindennapi életének terei gyakorlatilag „a föld alatt”, legalábbis az utcaszint alatt vannak, és az óvodán kívüli világgal nem kommunikálhatnak. A teljes átjárhatóság, átláthatóság, a zárt, a félig nyitott és a szabad ég alatti térrészek egymásba áramlása teremti meg azt a lehetőséget, hogy ez a sajátos téri pozíció ne elszigeteltséget sugalljon, hanem önálló mikrokozmoszt alkosson. Szellemesen játszik rá erre a tartalomra a csoportszobák és a hozzájuk tartozó kiszolgálóegységek belsőépítészeti eszközökkel kibontott szimbolikája, amely a mennyezeti világítás és az álmennyezet adta lehetőségeket kihasználva a Nap-Hold-csillag-felhő egyszerű jelképeit rendeli a négy térrészhez. Ez a „mikrokozmosz” szimbolika a nevelés vallásos-szakraális tartalmához is kapcsolódhat, de a nélkül is értelmezhető, érzelmileg átélhető.

09

12

— A zárt udvar architektúrájának egységét a nyitott tereket az épülettessel összefogó, vörösre színezett – a Bauhauson nevelkedett szemlélőben Molnár Farkas híres vörös kockaházának asszociációját keltő – körítőfalak és áthidalók biztosítják. Az óvoda mindennapi életének legfontosabb helyszíne, a belső udvar a balesetveszélyt minimálisra csökkentő öntött gumiburkolatot kapott. A kinti játékok színesek, esztétikusak, nyilván minden EU-s szabványnak megfelelnek, ám első látásra kicsinek tűnik a homokozó (még akkor is, ha nyilván nem száz gyerek használja egyszerre az udvart), és nagyon kevésnek a zöldfelület. Bármilyen kedvesek is a játékok, az udvar mégis túlságosan steril; a legegyszerűbb falusi óvodakert természetes, kerítés tövében növe pitypangot, búvóhelyül szolgáló bokoralját, madarat, bogarat, földgilisztát rejtő közegéhez képest súlyosan ingerszegénynek tűnik. Az utcaszinten lévő előkert friss telepítésű növényzete és az itt kialakított másik játszótér remélhetőleg pótolja majd valamennyire

08

a természetes környezet hiányát, amely elsősorban a tervezési terület adottságaiból adódik, ám egy kicsivel több zölddel, néhány közösen dédelgethető kis fával, kicsit kevesebb műanyaggal, ingergazdagabb textúrákkal (fű, aprókavics, kéregmulcs), esetleg a víz jelzésszerű megjelenítésével talán kezelhető lett volna.

11

— Koller József, Csatai László és munkatársaik a feladat komplexitásának megfelelő összetettséggel oldották meg a tervezési feladatot az erősen determinált környezetben. A többnyire változatos burkolóanyagokat, gazdag texturális hatásokat alkalmazó Koller-műhely építészeti eszköztárát a pécsi óvoda sima, vakolt-színezett felületei, a külső-belső tér határait feloldó nyitott, átjárható architektúrája új karakterrel gazdagítják, és az igényes, feladatközpontú és összetett építészeti gondolkodás újabb példáját kínálják.

07

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Wesselényi-Garay, Andor: „A pécsi Zsolnay Negyed tervezési munkáiról”, *Metszet*, Vol 3, No 2 (2012/2), pp 40–49.
- [2] Wettstein, Domonkos: „Van-e élet a rehab után? Egy kis urbanisztika a Zsolnay negyed átalakulása kapcsán”, *Metszet*, Vol 3, No 2 (2012/2), pp 56–61.
- [3] Baku, Eszter: „A pécsi Szent Mihály-temetőkapolna története és recepciója”, *Építés - Építészettudomány*, Vol 43, pp 95–118, DOI: <10.1556/EpTud.43.2015.1-2.5.>, hozzáférhető: <<http://dx.doi.org/10.1556/EpTud.43.2015.1-2.5>> [utolsó belépés: 2020-04-30].

ÉPÍTÉS: Koller József, Csatai László (Koller és Társai) | MEGBÍZÓ: Pécsi Püspökség | BELSŐÉPÍTÉS: Jankó Kata | STATIKA: Maros József, Motyovszki Ágnes | GÉPÉSZET: Eördögh Zsolt | ELEKTROMOS TERV: Beke Béla

01

VÖRÖSKŐ, VÖRÖSFENYŐ, VENDÉGLÁTÁS

VITORLÁSKIKÖTŐ | ALSÓÖRS

— Szerencsés lehet az az építész, aki gyakorlatilag már az ingatlanvásárlástól kezdve élvezni megrendelője bizalmát. Az érintett balatoni terület pedig páratlan adottságokkal rendelkezik, így nemcsak a konkrét épületek formálásában, hanem a kikötői terület téralakításában is meghatározó szerep juthatott a tervezőnek. Jelen cikk arra szeretne példát mutatni, mindez milyen tervezői szándékok és műszaki megoldások mentén tudott megvalósulni.

— Tervező egy másik balatoni fejlesztés, a balatonfenyvesi Yacht Club Hotel és Étterem tervezési projektje után kapta az újabb megbízást, így ismerős feladatot kellett megoldania, bár merőben más tervezési program és adottságok mentén, de hasonló szellemiségben. [1]

A balatoni tájegységre jellemző építészeti hangulat, az adott korra jellemző formavilág, az építész habitusa, az anyaghasználat és építéstechnológia egyedi megoldásokra is lehetőséget adott a tervezőcsapat számára. Tervezők ezen elvek mentén formálták az építészeti arculatot: az alkalmazott anyagok és szerkezetek megválasztása terén a balatoni környezethez illeszkedve visszafogott, egyben hagyománytisztelő módon (pl. a jellegzetes vöröskő oromfali alkalmazása). [2; 3]

— A rendelkezésre álló viszonylag kis méretek ellenére több funkcióval is meg kellett tölteni a főépületet. A szándék egy part felé erősen kinyúló, környezetével, minden funkciójával és a meglévő műhelycsarnokkal is egy egységet képező, klubházként megjelenő épület létrehozása volt étteremmel, klubhangulattal, vendégszobákkal, kikötői vizesblokkal, a közösségi területek transzparens kialakításával, ahol a térszerek egyszerre különülnek el és hatnak át egymásba. Ahol a kis hely minden funkciót tud, ami szükséges, de lehetőleg nem aprózódik fel.

— Az épületek külső megjelenését dominánsan meghatározó vörösfenyő installáció konzekvens anyaghasználatával tudott egységessé válni a műhelycsarnok és szállóépület együttese.

01

02

02

- 01 Távlati kép és elhelyezkedés
 02 Bejárati, utca felőli tömeg és látvány

ÉPÍTÉSZ |

Szilvási Attila, Bende Attila, Kiss Gábor

SZÖVEG | Kapovits Géza, Szilvási Attila

FOTÓ | Fürtös Ákos, Vécsei Gergely

SZÁLLÁSÉPÜLET

— Az épület utca felőli zártsága egy helyen nyílik meg, de ott teljes keresztmetszetben, teljes transzparenciával. A rusztikus kő oromfal és a nagyméretű, fainstallációs felület között feltáruló kétszintes galériás „terrarium” integrálja a bejárásokat, közlekedőmagot, klubhelyiséget és lobbyt, hosszan hátranyúló fedett terasszal kifutva a víz felé. A külső fainstalláció egyedi megjelenését – pontos konszignációs terv szerint meghatározott – hosszoltoldott-rétegragasztott vörösfenyő pallók egymásra merőlegesen elhelyezett táblamezői adják

— A lobbyrészt az étterem-reggelizővel az L alakban átforduló recepcióval kombinált bárpult fűzi össze. Ide kapcsolódik a konyha, a közösségi vizesblokk, és innen nyílik rejtett ajtóval a gépészeti tér. A főépület emeletén és tetőterében 6-6 vendégszoba kapott helyet a két szint magas betonpillérek mögött meghúzódó teraszokkal, melyek páratlan kilátást biztosítanak a szállóvendégek számára. Az eltérő kialakítású, önálló emeleti szobák párosával teljes értékű apartmanná alakíthatók az étkezőként használható tágas, mobilfallal egybenyitott előtérnek köszönhetően.

03

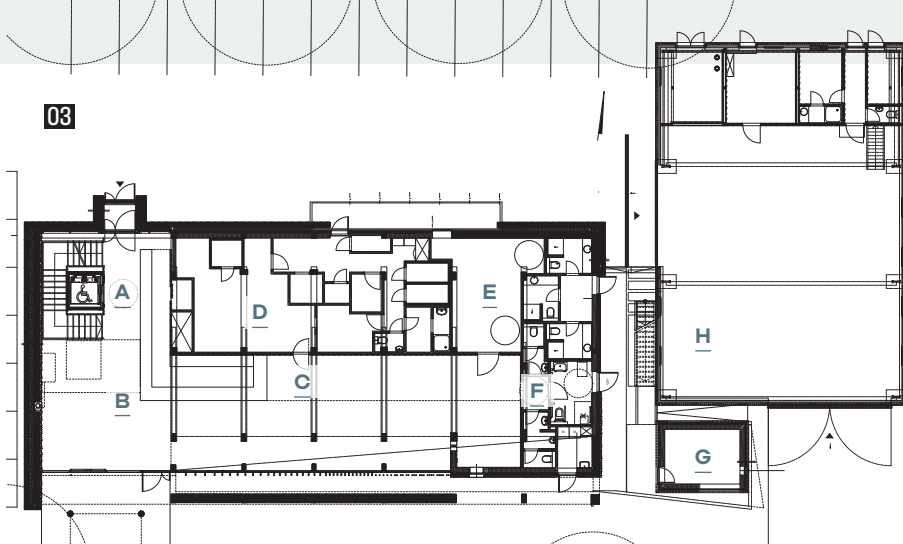
— Az újat és régít egybekomponáló koncepció mentén a meglévő csarnok szükség szerű korszerűsítésével (a teljes külső burok cseréjével) egy feszesen szerkesztett tömegű műhelyépület terveződött: a többrétegű polikarbonáthéj előtt szűrt fényt adó, hosszoltoldott-rétegragasztott vörösfenyő pallók alkotta héj feszül (hozzájárulva a külön gépészet nélküli optimális fény- és klimatikus viszonyokhoz).

— A két épületet átmeneti terek fűzik össze, és itt integrálódik az ideális pozíciójú, panorámás kikötőmesteri helyiség. Innen nyílnak a kikötőhöz kapcsolódó elegáns fürdőszobák is, az áttört acéllépcső pedig a főépület kétszintes pillérei mögül a csarnok előtti kikötőmesteri iroda fölé kifutó, belátástól védett, de teljes panorámával bíró jacuzzis pihenőteraszra vezet.

BELSŐÉPÍTÉSZET

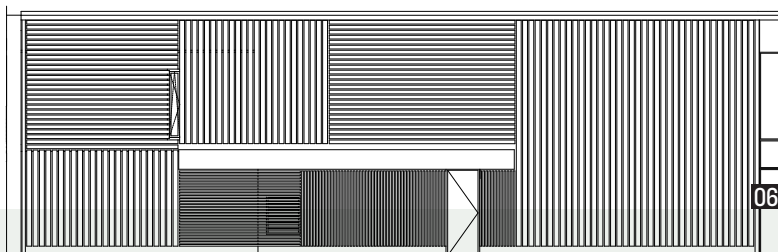
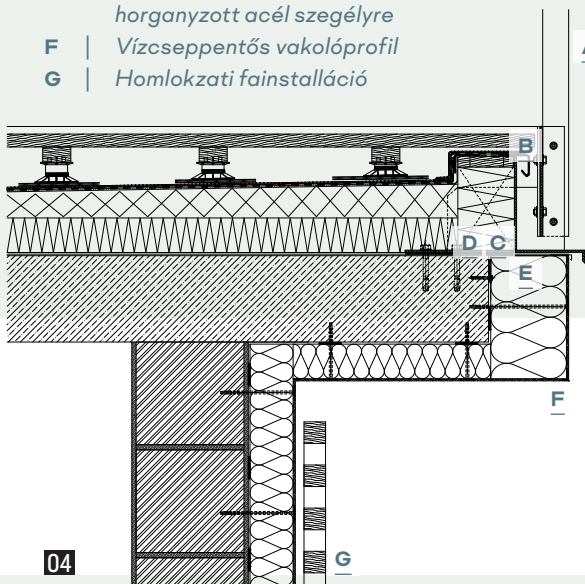
— A belsőépítészeti kialakítás szerves egységben alakult az építészettel, hogy a szándék szerint a transzparencia révén erősítsék egymást. Ide terveződött és gyártódott több egyedi elem, amit az adott helyzet kényszerített ki: az ipari fakocka jellegű bútü-palló burkolat, felszeletelt, hőkezelt pallókból (olajozva, éttermi igénybevételre); az egyedi strapabíró tapéta falburkolatok (óriásfotóval, illetve absztrakt sásmintával); a boksok radiátort rejtő hajókötele

09

- A | Előtér
- B | Lobby
- C | Étterem
- D | Konyha
- E | Gépészet
- F | Mosdók
- G | Kikötőmesteri helyiség
- H | Javítócsarnok

- A | Fémkorlát
- B | Fóliabádog szegélyrögzítés
- C | Tűzihorganyzott korláttartó
- D | Parafa hőhíd megszakító alátét
- E | Párazáró fólia szegélylezárás hajlított horganyzott acél szegélyre
- F | Vízcseppentős vakolóprofil
- G | Homlokzati fainstalláció

térelválasztói. És a belsőépítészet sem állt meg az épület határainál, fontos volt a külső és átmeneti terek belsőépítésze is, ahol a három szakág (külső-, belső- és tájépítészet) összemosódik. A különböző hangulatú teraszok mind belakhatók, és be is lakják. Az ide talált és az építetttel felvásároltatott kiszuperált kék-fehér vitorlából varrt fekvő-babzsákfotel sorozat nagyon bevált a régi sólyaöbölből kialakult „belső tó” partján a stég-terazon, mely akár színpadként is használható.

ÉPÜLETSZERKEZETEK

— Az első és második emeleti homlokzati szakasz épületszerkezeti megoldása karakteres megjelenést biztosít az épületnek. A külső téri monolit vasbeton pillérsor keretraszterében a visszahúzott, és a korlátkialakítás miatt megvékonyított vakolt erkélyperem sáv a „meggyűrt” vasbeton lemezével azonos vastagsággal biztosítani tudta a lapostető-rétegrend, illetve a belső téri padló és álmenyyezeti réteg siktartását. A második emeleti, az egyes szobákhoz tartozó teraszoknál minimális rétegvastagságban, fedett, védett szituációban, a födémlemezt síkban tartva,

de a terasz mellvéd síkját hátrahúzva sikerült a homlokzati bútüfelület vakolt sávját minimalizálni. A teraszok könnyűszerkezetes, fémfedésű védőtetőt kaptak, az ennek ellenére szükségessé váló biztonsági vízelvezetést vízköpökkel lehetett biztosítani.

— A balatoni területhez szorosan köthető vöröskő karakteres használata erőteljes, domináns hatást ad a kikötői út felőli oldalhomlokzatnak. A kőburkolat rakott technológiával, kompakt, maghőszigetelt rétegfelépítéssel készült. A monolit vasbeton falra extrudált polisztirolhab hőszigetelés került lépcsős peremű lapok szoros illesztésű beépítésével, mely elé a rakott kőburkolat hálós vasalású beton háttérkiöntéssel és raszteres bekötéssel készült.

— Bár a főhomlokzat egyedi megjelenését a faburkolati installáció nyújtja, a tetőfelületet két helyen is kiálló felépítmény szakítja meg, melyek egységesen átszellőztetett, állókörös titáncink fedést és homlokzatburkolatot kaptak.

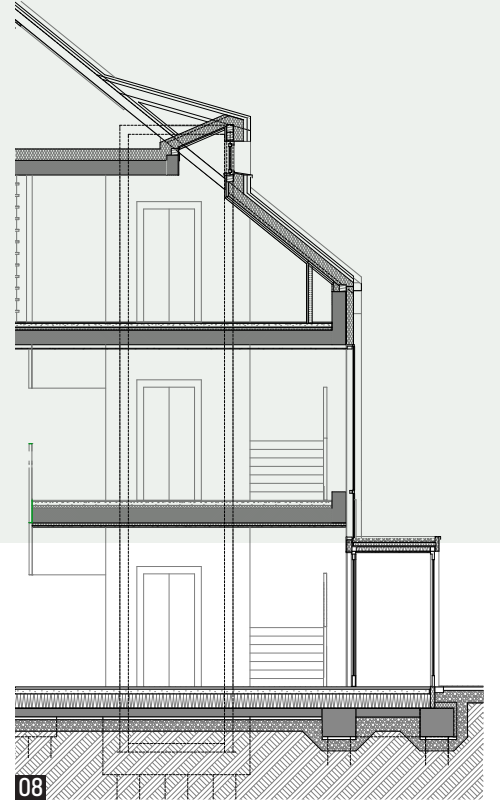
— A tervezési és megvalósítási folyamatot jellemző értéktérmentési szándék jóleső visszaigazolása, hogy az Alsóörs Marina kikötőépület tavaly Az év balatoni háza építészeti díjpályázaton Az év balatoni középülete díjat nyerte el.

07

09

08

- 03 Földszinti alaprajz
- 04 Kikötői terasz peremkialakítása
- 05 Fa homlokzati installáció és részlete
- 06 Faburkolat kiosztási terve
- 07 Part felőli tömeg és közlekedő nyaktag
- 08 Részmetset
- 09 Közösségi terek

ÉPÍTÉSZ TERVEZŐ: Szilvási Attila, Bende Attila, Kiss Gábor (TAAT Építész Műterem) | BELSŐÉPÍTÉSZET: Nóbik Orsolya, Szilvási Attila | STATIKA: Szántó László (EXON 2000 Kft.) | ÉPÜLETSZERKEZETI SZAKTERVEZŐ: Kapovits Géza (Artheseus Kft.) | TÁJÉPÍTÉSZET: Balogh Péter és Major József (S73 Kft.) | ALUMÍNÍUM NYÍLÁSZÁRÓK: Aliplast Aluminium Systems

IRODALOM / REFERENCES

- [1] Bán, Dávid: „Mérettartó fejlesztés a hatalmas móló árnyékában Balatonfenyvesen”, *Építészfórum* [online], 2016-09-19, hozzáférhető: <<http://epiteszforum.hu/mertektarto-fejleszt-es-a-hatalmas-molo-arnyekaban-balatonfenyvesen2>> [utolsó belépés: 2020-04-27].
- [2] Wettstein, Domonkos: „Természetes átváltozás”, *Metszet*, Vol 9, No 1 (2018/1), pp 14-23.
- [3] Wettstein, Domonkos: „A levendula szikársága: Civilek Háza, Tihany”, *Metszet*, Vol 10, No 4 (2019/4), pp 38-41.

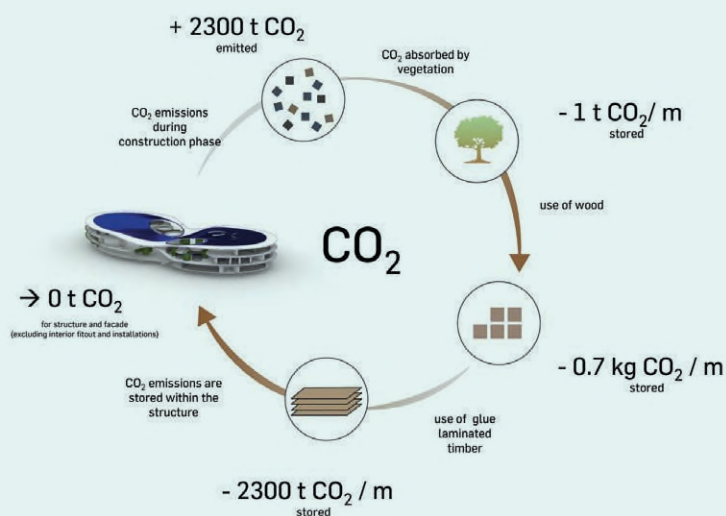

A PROJEKT RÉSZLETEI

A PROJEKT NEVE: LIFE Hamburg | TERVEZÉS: LAVA a Cityplot-tal közösen | MÉRET: 12,000 m² | PARTNEREK: sbp (Schlaich Bergermann & Partner); Transsolar | FOTÓK: LAVA

ALKOTÓK

LAVA: Tobias Wallisser, Chris Bosse, Alexander Rieck | TERVEZŐCSAPAT: Laurent Dubuis, Daniele Colombati, Semyon Bondarenko, Iannis Foulakis, Courtney Jones | CITYPLOT: Leonie Woitd-Wallisser

AZ INTÉZMÉNYI TANÍTÁSTÓL AZ INSPIRÁLÓ TANULÁSI KÖRNYEZETIG

—A LAVA építésziroda és a városi mezőgazdasággal foglalkozó Cityplot közös munkája a LIFE Hamburg névre keresztelt, nyolcast formázó, háromszintes épület, mely energetikai szempontból önellátóan működik, a belső és külső tereket egyetlen összefüggő tájba olvasztva. Hamburg új campusában változatos terek – barlangok, vízgyűjtők és táborházak – nyújtanak motiváló közeget a tanuláshoz, több generáció ismeretszerzését támogatva.

—A LAVA igazgatója, Tobias Wallisser szerint a sokféleség és a diverzitás a kreatív tanulás térbeli előfeltételei. Az építészeti kialakítás lehetővé teszi az optimális körülmények biztosítását: ilyen a szabadtérrel való kapcsolat, a zöld terek, a friss levegő és a napfény integrálása, a zavarásmentes technikai és gépészeti háttér, valamint a rugalmasság.

—A tervezők Thornburg differenciált tanulási tereit kombinálták a természet ihlette tervezői felfogásukkal. Homogén helyiségek helyett olyan tereket alkottak, ahol különböző mértékben van jelen a fényerő, a nyitottság, a növényzet és a külső térhez való csatlakozás. Thornburg koncepciói alapján az épületben vannak kifejező terek (hegytető) a csoportok számára; nyitott kommunikációs környezet (vízgyűjtő) a társakkal folytatott beszélgetésekhez; gyakorlati terek (homokozó) a műhelymunkákhoz és kétkézi kísérletekhez; csoportos terek (táborház) a találkozások és az előadások számára; valamint introvertált terek (barlang) az egyéni csendes reflexióhoz.

—Az organikus alakú épület központi agorája alapvető létesítményeknek, egy ételudvarnak és sportterületeknek ad otthont, illetve

tágas lépcsőházaival összeköti az épület két részét. Szinteltolás és összekötő lépcsők teszik lehetővé a rugalmas felhasználást a háromdimenziós rendszerben, mind függőleges, mind vízszintes irányban.

—Az építészeti kialakítást a természetben megtalálható öt elem ihlette: hullámok, spirálok, cellák, ágak és fészkek jelennek meg az alaprajzokban, szerkezeti rendszerekben, a mennyezetek és növényzet megformálásában. Vannak hullám alakú erkélyek, spirálszerű teraszrendezések, elágazó szerkezeti rendszerek, méhsejt formájú mennyezetek és fészkeként megjelenő növényzet.

tanulás lehetősége nyílik meg a friss levegőn. A belső és külső ötvöződik, hogy egyetlen egységet alkosson.

—A Cityplot alapítója, Leonie Woidt-Wallisser elmondta, hogy a permakultúra (a természetben zajló ökológiai folyamatokat mintázó) és az ehető növényvel beültetett tájak elveit használják a helyi épített környezet formálásának elősegítésére. Azzal, hogy a projektet a kezdetektől fogva a LAVA-val együtt fejlesztették, a zöld területek nemcsak a kontraszt, szépség és pihenés helyeit kínálják, hanem fontos oktatási, társadalmi és ökológiai funkciókat is ellátnak. A bioélelmiszerek termesztésének lehetősége

A cél által inspirált és személyes tanulás, a Learnlife, valamint David Thornburg amerikai futurista gondolkodó különféle térbeli tipológiákkal foglalkozó oktatási paradigmái alapján egy új típusú, tájba illeszkedő épület nyitja meg kapuit 2023-ban 800 gyermek és 800 felnőtt számára egy újfajta tanulás jegyében.

—És természetesen minden a fenntarthatóságról szól – az épület karbonsemleges, sok növényzettel és rengeteg térrel. Teljes külső burkolata egy erősen szigetelt, nagyvonalú üvegezéssel ellátott héj, amely rengeteg napfényt enged be, és kapcsolódik a külső térhez. Az épületen fotovoltaikus teteje, a tömör faelemekből és fatartókból készült teherhordó faszkelet szintén kiváló karbonegyensúlyt eredményez.

—A homlokzatot körülvevő második héjat szezonális balkonnövényekkel ültették be, amelyek elnyelik a szén-dioxidot. Az egybefüggő kertek beáramlanak a külső térből – először a központi agorába, majd a nyitott teraszokra és a tetőtéri kertbe, ahol ehető gyógynövények kertjei találhatóak, illetve nagyszerű kilátás és a szabadtéri

megerősíti az emberi kapcsolódást a természet ciklusaihoz, és generációk tanulhatnak egymástól.

—Az új térbeli tipológiákat innovatív társadalmi és természeti tájakkal, valamint önellátással kombinálták. A nyitott, leleményes és fenntartható épület optimális feltételeket kínál a tanuláshoz – gyerekek, kamaszok és nagymamák számára egyaránt.

—A LAVA 2019 elején nyerte meg a meghívásos tervpályázatot. Az építkezés várhatóan 2023-ban fejeződik be.

SZERZŐ | LAVA, HuGBC

ROVATSZERKESZTŐ

www.hugbc.hu

AZ MVRDV EGYEDI ÉPÍTÉSZETI KIFEJEZÉSMÓDJA

SZERZŐ |
Burián Gergő

—Az MVRDV holland építésziroda egyedi, sajátos kifejezőmódjáról is ismert. Egyes projektjeiben új építészeti jelentést kölcsönöz a szavaknak. Így tett legutóbb is, a Németországban, Potsdam szívében található új kulturális és kreatív negyed városépítészeti tervezésére kiírt tervpályázat során. A bírálók első díjjal jutalmazták, hogy az építésziroda a különleges megközelítését kifejező „település” koncepciójával lényegesen több közteret teremtett, mint amennyit a tervpályázati kiírásban megköveteltek.

—Az MVRDV-nél az építészeti tervezés alapja az egyedi megközelítésű módszertan alkalmazása. Projektjeikben részletesen vizsgálják a programot, annak környezetét, kontextusát és tipológiáját. Az évek során a tervezési módszerük részeként egyedi szókinccset, képi világot alkottak meg, amellyel jobban megismertethetik koncepciójukat. Kifejezőmódjuk nem állandó, a tervezéssel kapcsolatos módszereket és műveleteket leíró szavaik jelentése is változik az idő múlásával. Az új kifejezéseket először az irodai kommunikációban vezetik be. Miután több projektben használják e kifejezéseket, azok jelentése kristálytiszttá válik. Majd ügyfeleknek is bemutatják a kifejezéseket, sokszor mint változataik és koncepciójuk elnevezését.

—Egy szentpétervári projekt kapcsán létrehozták az „aktivátor” kifejezést, amellyel utaltak az orosz konstruktivizmusra is. Az „aktivátorok” segítségével a felhasználói igényeket hozzák tökéletesebb összhangba a főfunkcióval, aminek segítségével többlettér, többfajta felhasználási lehetőség és környezettudatos szerkezetek jöhetnek létre. A spijkennissei könyvtár, az amszterdami Couch teniszklub vagy a Kriterion ideiglenes lépcsőinstallációja esetén az „aktivátorok” a felhasználói igények alapján térbeli katalizátorok voltak. Olyan kihasználható felületeket hoztak létre, amelyek kölcsönhatásba lépnek a környezetükkel, és elősegítik a társadalmi tevékenységek, interakciók kialakulását.

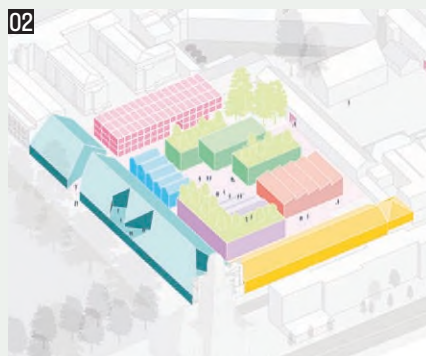
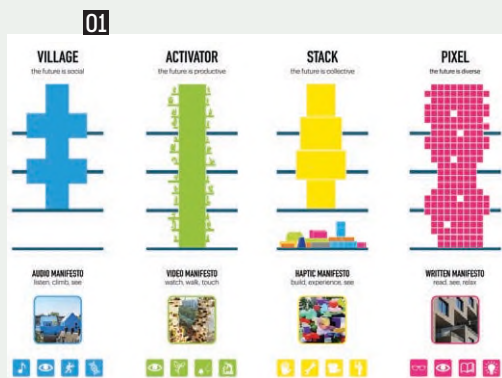
—Egy másik egyedi szavuk az „egymásra rakás”, ezt a koncepciót tudatosan először az Oslo Opera tervpályázatban alkalmazták. Tervezési javaslatukat „sűrítési stratégia” céljából fejlesztették ki. Ami azt jelenti, hogy az egészséges sűrűség és közelség, illetve az épület területének maximalizálása érdekében felhalmozzák a funkciókat. Silodam projektjükben különféle háztípusokat raktak össze egy kompakt tömegbe, amelyben a sűrű kialakítás ellenére a lakók szorosan együtt tudnak működni közösségként. Kísérletező módszerük révén a tajpeji ikertornyok, a Vanke-székház és a sencseni magasházuk a felhőkarcolók tipológiáját definiálják újra. Tradicionális, egytömegű épület helyett vertikálisan „egymásra rakott”, dinamikus és változatos térbeli elemekkel hoztak létre felhőkarcolót.

—Több projektjükben a legkisebb egységet, az alapot jelentő „pixel” kutatták, ennek segítségével találták meg az ideális elemet, amely alapja lehetett a teljes konstrukciónak. Ez az alapelem biztosítja a személyes teret és a társadalmi érintkezés lehetőségét, egyúttal a különböző felhasználói igényeknek is meg kell feleltetni. A pixel rendszert ad az egésznek, egyben rugalmasan is alakítható. A változó és kiszámíthatatlan ingatlanpiacot figyelembe véve a Rødovre Sky Village projektben a „pixeleket” irodai térből lakóhelyiséggé lehet alakítani. A DNB oslói székházában a pixel rugalmas és átlátható munkaterületet kínál a mai banki irodai terekhez, a KoolKiel vegyes felhasználású épületben többszörösítés révén képes kiszolgálni a változatos funkciót. A pixel segítségével újra feltalálták az egyén ideális terét munkához, szórakozáshoz, pihenéshez vagy lakhatáshoz.

01 Az MVRDV egyedi építészeti kifejezőmódjai

02-03 Új kulturális és kreatív negyed, Potsdam, Németország - MVRDV, első díjas pályamű

Forrás: Nathalie de Vries, Miruna Dunu, Christine Sohar: Architecture Speaks - The language of MVRDV, www.mvrdv.nl

—A „település” kifejezést alkalmazták a potsdami pályaműükben. A metafora az MVRDV azon hitét tükrözi, hogy a városépítészeti projektek tervezésekor – a terület méretétől vagy elhelyezkedésétől függetlenül – szélesebb környezetet, nagyobb területet kell figyelembe venni és kidolgozni. Egy „település” esetén a házakat lakóegységekbe csoportosítják, közös létesítményekkel látják el, így megteremtik az összetartozás érzetét, egyben a különbözőség lehetőségét is. Az ilyen ideális „településen” az egyénileg formált élethelyek együttese új közösséget alkot, ahol az emberek megosztják a különböző szolgáltatásokat, életük eseményeit vagy otthonaik megteremtését. A gyorsan növekvő nagyvárosokban ez a közös életmód segíti a minőségi életforma kialakulását, amelyhez megfelelő épített környezetet biztosítanak a városépítészeti tervek.

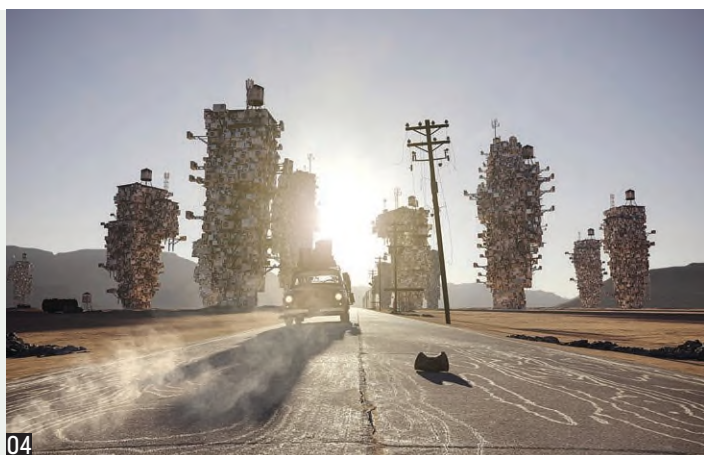
—A helyi kultúrához és a környezethez alkalmazkodva az MVRDV különféle beépítési módokat alakított ki, amelyek társadalmilag igazságos, megfizethető, de diverzifikált városrészeket eredményeznek. A közösségteremtés érdekében Ypenburg, Nieuw Leyden és a Traumhaus Funari városépítészeti tervek egységesítik a külvárosi álom és a hagyományos „település” előnyeit, figyelembe véve a mai kor igényeit. Potsdamban is fenntartható és megfizethető kreatív munkaterületek létrehozása volt az MVRDV célja. Fontosnak tartották tervükben a reális gazdasági folyamatok szerinti tervezést, az innovációs lehetőségek és a kulturális élet biztosítását. Élénk, újszerű városi negyedet képzeltek el, amely a rendezett történelmi városmag köré épülne. Innovatív elemekkel diverz funkciómixet javasoltak az új városrészben, sűrű városmagot létrehozva, lehetővé téve egy kisebb léptékű beavatkozást a történelmi szövetben, és együttesen garantálva az intimitást és a sokféleséget

AMIKRE ÉRDEMES FIGYELNI

KÖZELEDŐ HATÁRIDŐVEL LEADHATÓ PÁLYÁZATOK:

Pozsonyi Grössling-fürdőépület felújítása tervpályázat
beadási határidő | **2020. 06. 12.**

Vízimentő-őrtorony, ötletpályázat diákoknak
beadási határidő | **2020. 08. 08.**

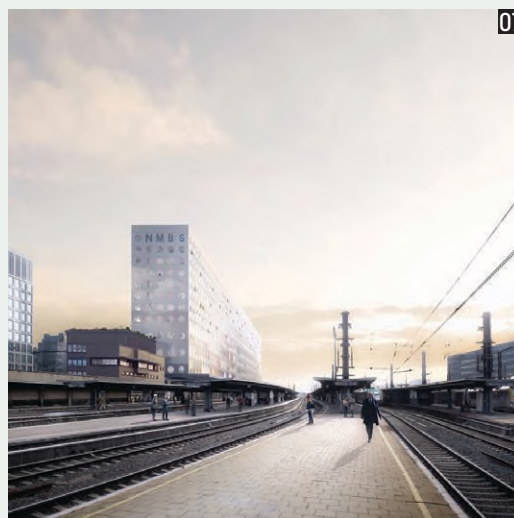
04

05

06

07

- 04 Tündérmese 2020 pályázat: „Tél nélküli év” - Fischer Tamás és Carlotta Cominetti, első díjas pályamű
05 Evolo 2020, felhőkarcoló-pályázat: „Járványügyi Babel tornya, egészségügyi felhőkarcoló” - D. Lee, Gavin Shen, Weiyuan Xu, Xinhao Yuan, első díjas pályamű
06 Senezh Management LAB campus, Oroszország - Mecanoo, első díjas pályamű
07 Belga Állami Vasutak székháza, Brüsszel, Belgium - OMA, Reinier de Graaf és Jaspers-Eyers Architects, első díjas pályamű

01

02

03

04

- 01 Dohány utcai zsinagóga
- 02 Liszt Ferenc Zeneakadémia
- 03 Páneurópai Piknik Emlékpark
- 04 Szentendre városa

FOTÓ |
Wikimedia Commons

ISMÉT LEHET PÁLYÁZNI AZ EURÓPAI ÖRÖKSÉG CÍMRE

A kulturális örökség védelméért felelős miniszter a 2020. április 30-án közzétett kiírással ismét meghirdette az Európai Örökség cím elnyerésére pályázó helyszínek nemzeti szintű előzetes kiválasztására vonatkozó pályázatot. Az előző pályázati ciklusban az Európai Bizottság döntése alapján - kilenc másik európai helyszín mellett - Szentendre városa is elnyerte az elismerő címet.

—Az Európai Örökség cím általános célkitűzése, hogy az európai polgároknak, különösen a fiatalokban az európai történelem és kulturális örökség közös értékeire és elemire alapozva megerősítse az Európai Unióhoz való tartozás érzését, megszilárdítsa a nemzeti és regionális sokszínűség elismerését és élénkítse a kultúrák közötti párbeszédet. Ennek érdekében a cím egyrészt azon helyszínek szimbolikus értékének hangsúlyozására és ismertségének növelésére törekszik, amelyek jelentős szerepet töltek be Európa történelmében és kultúrájában és/vagy az Európai Unió építésében. Másrészt a cím az európai polgárok ismereteinek gyarapítását célozza Európa történelméről és az unió építéséről, továbbá közös, de eltérő kulturális örökségről, különösen az európai integráció folyamatának alapját képező demokratikus értékekről és emberi jogokról.

—Mindezzel összhangban az európai uniós fellépésben közreműködő helyszínek törekednek megismerhetőségük fokozása mellett európai jelentőségük kiemelésére, a régió vonzerejének növelésére, gazdasági és fenntartható fejlődésének előmozdítására, az európai polgárok közös kulturális örökségükkel való megismertetésére, a kultúrák közötti párbeszéd élénkítésére, a kulturális örökség, illetve a kortárs művészeti és alkotói tevékenységek közötti

szinergiák ösztönzésére, illetőleg a tapasztalatok és a legjobb gyakorlatok megosztásának elősegítésére uniószerter.

—A helyszínek kiválasztása egy előzetes nemzeti és egy uniós szakaszban történik, az Európai Örökség cím célkitűzéseivel kapcsolódóan jelentős tapasztalattal és szakértelemmel rendelkező szakértők bevonásával.

—A pályázaton az egyes helyszínek önállóan, továbbá nemzeti tematikus vagy transznacionális helyszíneként indulhatnak.

—Pályázni az Európai Bizottság által készített és közzétett, a nevezett helyszín típusának megfelelő pályázati formanyomtatvány kitöltésével és benyújtásával lehet. A pályázatot elektronikus és postai úton is meg kell küldeni az alábbi címre és e-mail-címre:

**Postacím: Miniszterelnökség
Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkárság
1357 Budapest, Pf. 6. (A borítékon az „EÖC Pályázat” hivatkozás megjelölése szükséges.)
E-mail: palyazat.eoc@me.gov.hu
A pályázatok benyújtásának határideje:
2020. június 30.**

—A részletes pályázati felhívás és a beadáshoz szükséges formanyomtatványok a [kormany.hu](https://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/teruleti-kozigazgatassert-felelos-allamtitkar/hirek/ismet-lehet-palyazni-az-europai-orokseg-cimre) oldalon (<https://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/teruleti-kozigazgatassert-felelos-allamtitkar/hirek/ismet-lehet-palyazni-az-europai-orokseg-cimre>) elérhetőek.

Európai Örökség címet eddig 25 tagország 48 helyszíne nyerte el, köztük négy magyarországi pályázó helyszín: 2015-ben a Páneurópai Piknik Emlékpark, 2016-ban a Liszt Ferenc Zeneakadémia, 2018-ban a Dohány utcai zsinagóga, 2020-ban pedig Szentendre városa.

„Képtelen vagyok követni,
hogy mikor milyen
építési jogszabály változik...”

„Rengeteg időm elmegy
azzal, hogy megtaláljam a választ
építési jogi problémáimra...”

„Bizonytalan vagyok,
hogy milyen jogszabályra hivatkozzam
építési jogi vitámban...”

„Tartok tőle, hogy egyszer
bírságot kapok vagy nem fizetik ki
a munkámat, mert nem ismerek
valamilyen jogszabályt...”

ITT A SEGÍTSÉG:

ÉPÍTÉSI § JOG

PONTOSAN, EGYSZERŰEN, KÖZÉRTHETŐEN

- értesítés minden fontos építési jogi változásról
- közérthető, gyakorlatias magyarázatok a jogszabályok értelmezéséhez
- pontos hivatkozások a hatályos jogszabályokra

www.epitesijog.hu

A PORTÁL HASZNÁLATÁVAL

- ✓ naprakészen tájékozódhat az építési jog dzsungelében
- ✓ értékes mérnökórákat takarít meg a gyors információszerzéssel
- ✓ elkerülheti a fölösleges jogvitákat és bírságokat

Időben értesítjük Önt a jogszabályváltozásokról – iratkozzon fel
az **INGYENES változásértesítőre!**

Tájékozódjon az **ELŐFIZETÉS lehetőségéről és előnyeiről** az Építésijog.hu
oldalon!

Most **10 SZÁZALÉK ENGEDMÉNYT** kaphat az
előfizetés árából, ha ezen az oldalon rendeli meg:
<https://epitesijog.hu/elofizetes10szazalek>
és az űrlapon beírja ezt a kódot: SZL-2111-03

— Lovra Éva az Újvidéki Egyetemen végzett építőmérnökként városépítészeti szakirányon. Szabadka 1945 utáni építészetéről írt könyve 2014-ben jelent meg, majd érdeklődése az Osztrák–Magyar Monarchia kiegyezés utáni városfejlődése felé fordult. A Pécsi Tudományegyetemen már ezt a korszak szempontjából pontosan lehatárolt – 1867 és 1918 közötti időszakot felölelő –, de földrajzilag igen kiterjedt területet kutatta, és ebből a témából szerzett doktori fokozatot 2017-ben. Az angol nyelvű értekezés magyar változatának átdolgozásával és bőséges kiegészítésével született a fekete-fehér fotókkal, korabeli térképekkel és rengeteg saját készítésű ábrával gazdagon illusztrált, 240 oldalas kötet.

— A címlapra Újvidék 1910–11-ben készült szabályozási és városbővítési terve került, amely előrevetíti a vizsgálat tárgyát: bár a fotókon rengeteg, a 19. század végén és a századfordulón épült híres középületre ismerhetünk rá, a könyv nem a házakkal, hanem a város nagyobb alkotóelemeivel, a házsorokkal, épülettömbökkel, utcahálózattal foglalkozik. Az épületeknek nem a funkciója érdekes ezút-

LOVRA ÉVA
VÁROSOK
AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIÁBAN
VÁROSSZÖVET- ÉS VÁROSTIPOLÓGIA 1867–1918

TERC

LOVRA ÉVA: VÁROSOK AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIÁBAN

VÁROSSZÖVET- ÉS VÁROSTIPOLÓGIA 1867–1918

SZÖVEG | Ware-Nagy Orsolya

tal, hanem az általuk létrejövő utca- és térhálózat, a városrészek szerkezete.

— Az 1867–1918 közötti időszak ilyen kiterjedt, sok várost érintő vizsgálata azért is indokolt, mert erre a korszakra tehető az állami vasúthálózat nagyszabású építkezései, számos folyami híd építése, folyószabályozások, a belvizek levezetése. A városokban nagyon sok helyen ekkor történt a víz- és csatornahálózat kiépítése, a tömeges városba áramlás, amely indokoltá tette az átfogó városrendezést, az újonnan beépítendő területek kijelölését, megtervezését. Ebben az időszakban alakult ki számos modern város ma is látható szerkezete, az ekkor történt szabályozások máig hatnak a városszerkezetre.

— A korszak és az előzmények ismertetését követően a könyv a kisebb egységtől halad a nagyobb felé: az épülettömböket vizsgálva 41 (betűvel, illetve betűkombinációval jelölt) városszövettípust (urban tissue) határoz meg, amelyeket példákkal szemléltet. Ezek kombinációjával jön létre a városok 16 alaptípusa, végül pedig a 9 végleges várostípus. Az olvasást kissé nehezíti, hogy a városszövettípusokra később a betűjelükkel hivatkozik, bár ennyiféle típusnál valószínűleg az sem könnyítené az értelmezést, ha a betűjelek helyett valamiféle fantáziánévek jelölnék őket.

02

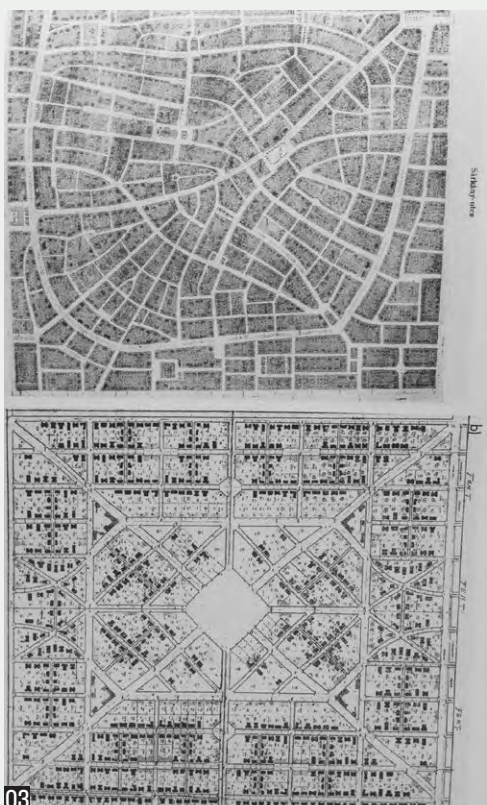
- 01 Könyvborító Újvidék szabályozási tervével
- 02 A könyv archív és mai fotókkal egyaránt gazdagon illusztrált
- 03 Egy terv két változata: Wekerle-telep eredeti díjnyertes terve és az átdolgozott geometrikus terv, amely megvalósult

—A könyv gerincét a városok vizsgálata és a típusok meghatározása képezi, de több témában is nyújt kitekintést: ismerteti a városok kiegyezés kori állapotához vezető utat, illetve a hetvenen felül további tíz, az egykori Nagy-Magyarországon kívül eső várossal is foglalkozik. Különösen érdekes a Városok a tipológia és tervezettség különböző fokain című fejezet, amely Miskolc, Újvidék, Budapest egyes területei, valamint Szabadka és Kecskemét közelebbi, esettanulmány jellegű bemutatását adja, tervekkel és térképekkel kiegészítve.

—A könyv erénye, hogy a szerző a vizsgált városokat személyesen felkeresve számos tanulmányutat tett a Kárpát-medencében, és ahol lehetett, elsődleges forrásokból dolgozott - helyi levéltárakat, térképtárakat látogatott meg. A felhasznált szakirodalmat tekintve is az urbanisztika hajnalának meghatározó szerzőire támaszkodott, így az angol morfológiai iskolát alapító M. R. G. Conzenre, továbbá Christopher Alexanderre, Josef Stübbenre, Palóczi Antalra stb.

—Az egyetemi tankönyvnek is beillő könyv a Terc Kiadó gondozásában jelent meg 2019-ben, mérete 21x29 cm. A törzsszöveget mintegy 40 oldalnyi függelék egészíti ki, amely a kutatás eredményeit foglalja össze (város szövet-katalógus, városklaszerizáció), a legfontosabb urbanisztikai fogalmakat tisztázza, és bőséges forrásjegyzékkel szolgál.

—A tudományos igényű szöveg befogadását 300 fotó, ábra és térkép segíti.

A 275/2013. (VII. 16.) Korm. rendelet szerint

MÁR A TERVEZŐ A FELELŐS

az épületbe kerülő építési termékek
műszaki teljesítményéért!
Csak az érvényes magyar nyelvű
teljesítménynyilatkozat alapján szabad
terméket betervezni!

A jogszerű, szakszerű
és gyors termékkiírásban
INGYENES segítség a

CPR.hu

- ✓ kereshető, szűrhető adatbázis a gyártók teljesítménynyilatkozatai alapján
- ✓ cégek és szakmai szövetségek termékkiírási ajánlásai
- ✓ a jogszabálynak megfelelő, kinyomtatható termékkiírási dokumentáció

ABSTRACTS

KATONA, Vilmos - FUNK, Bogdán: MESSAGE TO THE FUTURE

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 14-23, DOI: 10.33268/Met.2020.3.1

HOLY CHURCH OF POPE JOHN PAUL II, PÁTY, HUNGARY | Architect: **Robert GUTOWSKI**

From the 1980s onwards Páty has steadily grown a satellite town to Budapest, mixed in terms of architectural character and identity. To build a new church is not a question of placing bricks upon brick, somehow held together by a concrete substructure, more

is required to reflect a growing community. Therefore the choice of adopting an elliptical plan form references the strong tradition for geometry in religious architecture to create a communal space that supports not only the Eucharistic rite, also a new congregation.

Finally the use of brickwork combined with smooth rendered interiors defines the balance between public and spiritual spaces, the old village structure and the new inhabitants of a growing town.

DEICHLER, Tímea: COMMUNICATION LEVELS

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 24-29, DOI: 10.33268/Met.2020.3.2

BEERCROFT BUILDING, UNIVERSITY OF OXFORD, UNITED KINGDOM | Architect: **HAWKINS BROWN**

A theoretical and experimental physics research facility require innovative design solutions in terms of a building's functionality and location, especially when set in a world famous historical context. This building functions at many levels, ranging from

the secluded basement labs to the open communal workspaces. These workspaces are located purposely at split floor levels to create a conversational atmosphere. The game of togetherness through separation is played out throughout the building's fabric,

further referenced in the use of materials: bronze, glass and copper applied in a similar rhythm to its neighbouring buildings. The aim being to follow the current tendency in the UK's educational architecture.

CSANÁDY, Pál: FORTY THREADS OF DOUGLAS FIR

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 30-35, DOI: 10.33268/Met.2020.3.3

WOODEN CHAPEL, UNTERLIEZHEIM, GERMANY | Architects: **John PAWSON**

At what first appears to be a pile of fresh cut logs a wayside chapel has been raised at the edge of a forest clearing. A design which raises questions of emotions, transcendentalism, even propaganda or

mysticism this log built chapel could be said to function on a less than sacrilegious level and more as a place to wonder at the beauty of nature, calm and peacefulness. A minimalist use of materials, technical solutions and

spatial experimentation can be, as in this case, employed to create this type contemplative space.

WARE-NAGY, Orsolya: FINE TEXTILED BRICK

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 36-41, DOI: 10.33268/Met.2020.3.4

YVES SAINT LAURENT MUSEUM, MARRAKESH, MOROCCO | Architects: **STUDIO KO**

When designing a museum the main challenge is to create a neutral background upon which artefacts and artworks might be presented which is made easier when the nature of the exhibits is known, items of clothing,

accessories and drawings all created by the same hand: therefore the real challenge lays with how to dress the museums exterior. Rising from stone at pavement level, passing over a concrete belt up towards decorative

brickwork which has been treated more in like a textile than a construction material creating a play on light and form indicative of the works of Yves Saint Laurent.

WESSELÉNYI-GARAY, Andor: GRAPHICS ENGRAVED ON WATER

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 42-49, DOI: 10.33268/Met.2020.3.5

STOPPER - TTS BARGE, BUDAPEST, HUNGARY | Architects: **Marcel FERENCZ and György DÉTÁRI**

The Danube as metaphor for a nations culture, people, language, traditions, possibly political and social systems sets the ideal background for developing a barge as a social events hub. Taking this to the next level a barge placed

on the river is no longer a building, boat or an urban intervention, it can be regarded as a work of art. Here a barge has been developed in such a fashion as to function on many levels ranging from its primary purpose

as an events location, social tool and focal point reflecting not only itself but also its social/economic context.

GETTO, Katalin: COLOUR PATCH ALONG THE KANONOKSOR

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 50-55, DOI: 10.33268/Met.2020.3.6

SAINT MOORS KINDERGARTEN, PÉCS, HUNGARY | Architects: **József KOLLER and László CSATAI**

Moving through the historic centre of Pécs a solid patch of colour appears, a cardinal red rendered assembly of play blocks. Following the initial impact of this bold building, the horizontal, transparent nature

of its form takes precedence creating a safe place for children to learn and play whilst framing unobstructed views of its surroundings. Following examples of kindergartens in both Japan and China the

flat roof serves as a playground maximising the potential for child development in conjunction with the idea of creating a "microcosmic " symbolic environment.

KAPOVITS, Géza - SZILVÁSI, Attila: RED ROCK, REDWOOD, RESTAURANT

Citation: Metszet, Vol 11, No 3 (2020), pp 56-59, DOI: 10.33268/Met.2020.3.7

MARINA, ALSÓÓRS, HUNGARY | Architects: **Attila SZILVÁSI, Attila BENDE and Gábor KISS**

The genius loci of the Lake Balaton inspires an all encompassing architectural response. The development of a marina naturally leads to the need for a complex building that changes function: from leisure during the high season

to a maintenance facility during downtime. Use of local Balaton Redstone combined with larch as a decorative covering combines the local architectural character with a traditional for timber in maritime design. The resulting

building is balanced according to orientation: leisure towards the lake and maintenance towards the land. Rational and aesthetically apt for the location

Elindult az építészek és mérnökök telefonos csoportja! Metszet Klub - Összekötjük a szakmával és családjával!

**Kedvező mobiltelefon- és mobilnet előfizetések
építészeknek, mérnököknek, műszaki területen
dolgozó szakembereknek és családtagjaiknak.**

Ha érdeklí Önt a csatlakozás lehetősége, kérjük,
tekintse meg a <http://metszetklub.hu> honlapunkon a részleteket.

www.metszetklub.hu

Néhány információ a lehetőségekről

percdíjas
csomagok
már havi bruttó
2200 Ft-tól
(nettó 1732 Ft)

korlátlan
beszélgetést
biztosító
csomagok
már bruttó
6881 Ft-tól
(nettó 5563 Ft)

a csoporthoz
tartozó
kollégákkal,
családtagokkal
korlátlanul,
ingyen
beszélgethet

tapasztalt
telefonos
ügyfélszolgálat
segít minden
felmerülő
kérdésben

Bővebb információ kérhető: +36 30 181 2222

CSATAI LÁSZLÓ

DÉTÁRI GYÖRGY

FERENCZ MARCEL

GUTOWSKI ROBERT

HAWKINS\BROWN

KOLLER JÓZSEF

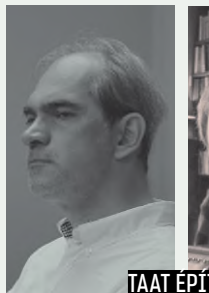

PAWSON, JOHN

Foto: Gilbert McCarragher

STUDIO KO

TAAT ÉPÍTÉSZ MŰTEREM (SZILVÁSI, BENDE, KISS)

TERVEZŐK

Csatai László

1998-ban végzett a BME építészkarán, 2012-ben főépítési és energetikai tanúsítói vizsgát tett. 2012-ig a Koller és Társa stúdióban dolgozott, azóta a Csatai Építész Iroda vezetője. Pro Architectura díjas, Baranya megyei „Az év lakóháza” díjas, számos tervpályázat nyertese.

Détári György DLA

Okl. építésmérnök, okl. építőmérnök, a Napur Architect tulajdonosa. 2003-ban diplomázott a BME Építésmérnöki Karán. Oktatott a Debreceni Egyetem Építésmérnöki Tanszékén. 2014-ben szerzett DLA fokozatot „Stadion” című dolgozatával.

Ferencz Marcel DLA

A BME Építésmérnöki Karán 1997-ben Diplomadíjjal diplomázott. 1993 és 1994 között Nashvillben (USA) gyakornok, 1999 és 2004 között a BME Rajzi Tanszéken oktat. 2012-ben habilitált építőművészet tudományágban. 1993-tól a Napur Architect tagja. 2009-ben Pro Architectura díjjal jutalmazták. Jelenleg a Debreceni Egyetem Műszaki Kara Építésmérnöki Tanszékén tanít, 2010-ben a 12. Velencei Biennálé magyar pavilonjában rendezett kiállítás vezető építészé és társkurátora. 2013-ban munkásságáért Ybl-díjat kapott. 2014-től a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja, 2015-től egyetemi tanár. A Néprajzi Múzeum és az Atlétikai Stadion pályázatán I. díjat nyert.

Gutowski Robert

Építész, a Budapesti Műszaki Egyetemen diplomázott 2001-ben, Ekler Dezső DLA mellett dolgozott 2004-ig, jelenleg a Gutowski Építész Kft. tervezője. A Magyar Fiatal Tudósok Társaságának tagja. 2007-ben elnyerte a Média Építészeti Díját.

Hawkins\Brown (Roger Hawkins és Russel Brown)

Roger Hawkins és Russel Brown 1988-ban alapították a Hawkins\Brown építészirodát. Roger Hawkins 2017 óta a Greater London Authority, Major's Design Advocate tagja. Russel Brown korábban Peter Eisenman irodájában New Yorkban és Ridardo Leggoreta mellett Mexikóvárosban dolgozott. A Royal Society of Arts, illetve a londoni Associate at Rock Townsend munkatársa volt, az utóbbinál szerezte oklevelét, és lett a Royal Society of Arts tagja 1984-ben.

A RIBA Council és a RIBA Trust országosan megválasztott tagja.

A Greenwich University School of Architecture külső vizsgáztatója, részt vesz a RIBA and Civic Trust díjak értékelésében, a Hackney Design Panel elnöke és a South Cambridgeshire District Council Design Enabling Panel alelnöke.

Koller József

A BME Építésmérnöki Karán 1978-ban szerzett oklevelet. Diplomaterével Török Ferenc korrektori segítségével MÉS-ÉTE diplomadíjat nyert. Munkásságát 1995-ben és 2000-ben Pro Architectura díjjal, 1997-ben pedig Ybl-díjjal honorálták.

Pawson, John

Tokióban Shiro Kuramata stúdiójában dolgozik, majd Londonban fejezi be tanulmányait, ahol az Architecture Association tagja lesz. Saját irodáját 1981-ben alapítja meg. Kutatásait a Minimum című könyvében publikálta 1996-ban.

Studio KO (Karl Fournier és Olivier Marty)

Karl Fournier és Olivier Marty alapítók közel 20 éve dolgoznak együtt különböző európai és marokkói projekteken. Minden munkájuk egyedi stílusú, mindamelllett a tér, a fény és az anyagszerűség fontos szerepet kap terveikben. Megbízásaik között elsősorban hotelek, éttermek, villaépületek szerepelnek.

TAAT Építész Műterem (Szilvási Attila, Bende Attila, Kiss Gábor)

Szilvási Attila építész és belsőépítész, vezető tervező. 1997-ben diplomázott a BME Építésmérnöki Karán. 1994 óta a TAAT építész műterem tagja. 2008 és 2016 között külsős oktató a BME Lakóépülettervezési Tanszéken. Bende Attila építész tervező, 2009-ben végzett a BME Építészkarán, 2007-2013-ig a TAAT Építész Műterem munkatársa Budapesten, 2013-tól a Stefan Forster Architekten építészé Frankfurtban. Kiss Gábor építész tervező. 2009-ben diplomázott a BME Építészettörténelmi és Műemléki Tanszékén, konzulense Pazár Béla volt. A Balassagyarmatra tervezett diplomamunka részt vett a hallgatói tervek nógrádi tájakon kiállításorozaton. 2013-tól számos projektben dolgozik együtt a TAAT építész műteremmel. BME Építésmérnöki Kar Épületszerkeztetési Tanszék külsős óraadója.

Burián Gergő

2008-ban szerzett diplomát a BME Építészmérnöki Karán. Tanulmányai során félévathallgatáson vett részt a Miami Universityn (Oxford, Ohio, USA) és a Norwegian University of Science and Technologyon (Trondheim, Norvégia). 2008 óta a Mérték Építészeti Stúdió Paulinyi-Reith műterem munkatársa, ahol több sikeres tervpályázat projektvezetője, majd 2013 óta műteremvezető. 2010 óta BREEAM nemzetközi minősítő. 2013-ban mérnök-közgazdász diplomát szerzett a Budapesti Corvinus Egyetemen. 2014 óta a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Építőművészet DLA-képzés résztvevője.

Csanády Pál

1994-ben végzett a BME építészkarán, 1997-ben ugyanott a Rajzi és Formaismereti Tanszék PhD képzésén, Török Ferenc témavezetésével. 1997-2009 között az Alaprajz felelős szerkesztője, magántervező, 2010-től a Metszet és a Tervlap.hu főszerkesztője. 2019-ben Magyar Arany Érdemkeresztrel tüntették ki.

Vukosavljev Zorán PhD

1996-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán a Középülettervezési Tanszéken. Diplomadíjas, MTA-OTDT Pro Scientia aranyérmes, Magyar Állami Eötvös-ösztöndíjas, MTA Bolyai-ösztöndíjas. 2003-ban PhD-fokozatot szerzett. Egyetemi docens a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszéken. Számos magyar és nemzetközi konferencia előadója (Bangkok, Ourense, Washington, Kielce, Velence), építészeti szakíró. A Kortárs holland építészet című könyv szerzője, az Új evangélikus templomok társszerkesztője, a Kortárs portugál építészet társszerzője.

SZERZŐK**Deichler Tímea**

2016-ban diplomázott diplomadíjjal a BME Építészmérnöki Karán. 2018-tól a BME Építőművészeti Doktori Iskola hallgatója és a Középülettervezési Tanszék oktatója. 2014 óta számos hazai és nemzetközi építészeti pályázaton eredményesen szerepelt.

Funk Bogdán

2010-ben végzett a BME Építészmérnöki Karán a Középülettervezési Tanszéken, az Építés Fejlődéséért Alapítvány diplomadíjjal. Tanulmányai során félévathallgatáson vett részt a Tampereen Teknillinen Yliopisto-n (Tampere, Finnország). A máltai Architecture Project és a budapesti Radius B+S után a svájci Architekturbüro Clavuo munkatára, emellett a 2016-os Média Építészeti Díja közönségdíját elnyert ghánai szociális iskolaépítési projekt koordinálásával foglalkozik. A Soproni egyetem doktori képzésének hallgatója, kutatási területe a regeneratív építészet

Getto Katalin

Esztéta, kurátor, a pécsi Janus Pannonius Múzeum szépművészeti osztályának munkatársa. 1990-ben végzett a Pécsi Tudományegyetem bölcsészkarán, írásai 1994-től jelennek meg a Régi-Új Magyar Építőművészet, az Octogon, a Metszet és egyéb nyomtatott, illetve online folyóiratokban. Számos építészeti tárgyú könyv fordítója.

Kapovits Géza

Okleveles építészmérnök, mérnök-tanár, 2003-ban diplomázott a BME Építészmérnöki Karán. 2003-ban az A&D Stúdió építész munkatársa, jelenleg az Épületszerkeztetani Tanszék mérnök-tanára.

Katona Vilmos PhD

Építész, teoretikus, szakíró, a soproni Alkalmazott Művészeti Intézet egyetemi docense, tanszékvezető. 2008-ban szerzett diplomát a BME Építészmérnöki Karán, majd ugyanott doktorált 2014-ben. Az MTA köztestületi tagja. Számos hazai és külföldi tudományos konferencia előadója, építészeti és képzőművészeti kiállítások résztvevője, illetve kurátora. A Symmetry: Culture and Science folyóirat rendszeres vendégszerkesztője, a Metszet szakmai tanácsadója. 2017-től a Borders Global Research Group (RGU, Aberdeen) alapító tagja.

Ware-Nagy Orsolya

2010-ben végzett a BME Építészmérnöki Karán, majd néhány évig tervezőirodákban szerzett gyakorlatot. Lelkes épületfelmérő, amatőr helytörténész és két leány édesanyja. 2018-2020 között a BME műemlékvédelmi szakmérnöki képzésének hallgatója. 2018 óta a Metszet főszerkesztő-helyettese és a Tervlap.hu munkatársa.

Wesselényi-Garay Andor

1994-ben diplomázott diplomadíjjal a BME Építészmérnöki Karán. 1995-ben saját építészirodát alapított Osváth Gáborral Gyár, majd 2001-ben önálló irodát W-G-A Psychodesign néven. 2000-től az Alaprajz, 2010-től a Metszet folyóirat külsős munkatársa, illetve tanácsadó testületének tagja, 2002-től az Atrium magazin építészeti főszerkesztője, 2006-tól pedig vezető szerkesztője volt. Közel háromszáz építészeti tárgyú cikk, esszé, kritika és tanulmány szerzője, a 2010-es velencei biennále magyar kiállításának egyik kurátora. 2011-ig a Debreceni Egyetem Építészmérnöki Tanszékének főiskolai docense. Jelenleg a NYME-FMK Alkalmazott Művészeti Intézet egyetemi docense Sopronban.

MESTERMŰ

— Hajdúszoboszlón, egy szállodában fényképeztem ezt a szépen felújított (?) öntöttvas falikutat, amely a felirat szerint 1914-ben készült.

— Mellette a 20. századi „dizájnos” króm-acél ivókút.

— Kicsit hátrébb lépve látható a 21. század épületgépészeti műremeke: a fenti kutak bekötése a víz- és csatornarendszerbe.

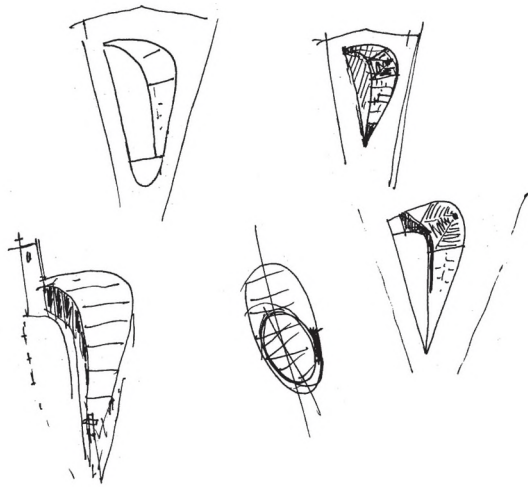
— Ez aztán a mestermű! Büszkék lehetünk: van itt technika, van itt tudás, vannak itt szakemberek.

FOTÓ, SZÖVEG ÉS GYŰJTÉS |
Éliás András

04

RAVATHERMTM

XPS

ÚJ KÜLSŐ, VÁLTOZATLAN MINŐSÉG

A RAVATHERM név egyet jelent azzal a szakértelemmel, amellyel több évtizede gyártunk extrudált polisztirolhab hőszigetelést immár az egész kontinensen.

Termékeink egységes európai megjelenése lehetőséget biztosít számunkra, hogy minden igényre gyorsabb és hatékonyabb megoldást javasolhassunk.

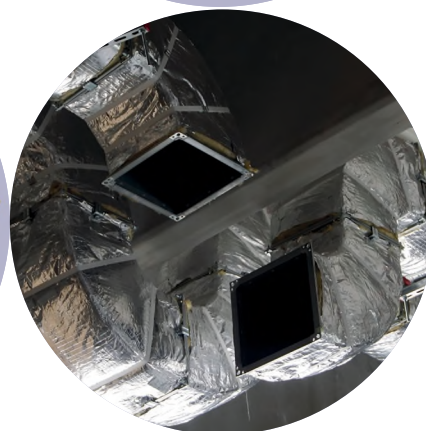
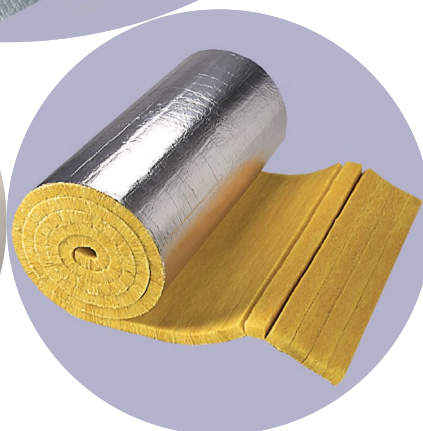
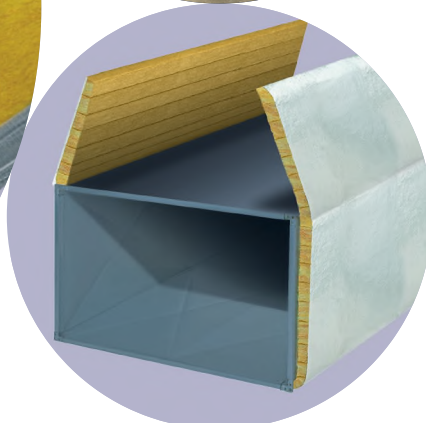
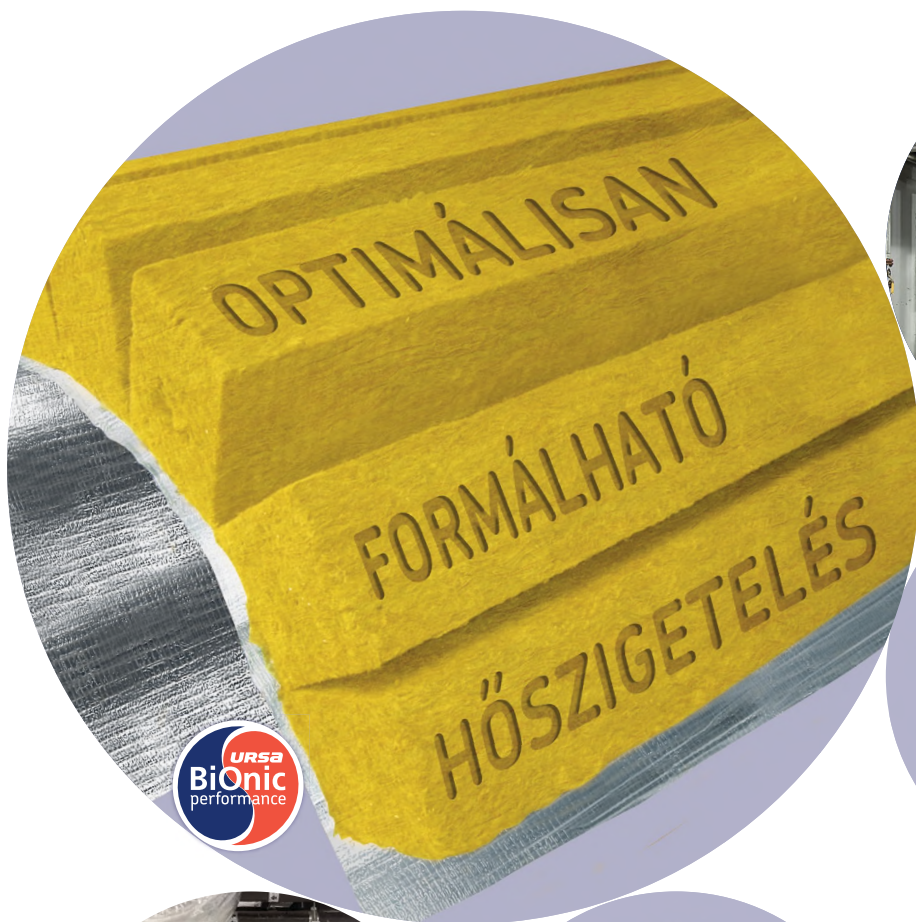
RAVATHERM XPS - Zártcellás polisztirolhab hőszigetelési megoldások pincétől, tetőig.

www.ravatherm.com/hu

info@ravatherm.com

TM A Ravago S.A. védjegye

Szigetelés egy jobb holnapért

URSA TECH Lamella. Szakértő a műszaki szigetelésben

A speciális műszaki szigetelőanyag termék különlegessége abban rejlik, hogy ásványgyapot bordáit az anyag felületére merőleges szálak alkotják. Ezeknek köszönheti kivételes tulajdonságait: az összenyomó erőkkel szembeni magas fokú ellenállóképességét, kiváló hajlíthatóságát, rugalmasságát, méret- és alaktartóságát. Szilikonmentes, szagtalan és öregedésálló, ásványgyapot összetétele pedig ellenállóvá teszi a penésszel szemben is.

A legjobb fenntartható választás szögletes és kör átmérőjű légcsatornák, csövek és nagyméretű hengeres tartályok hő- és hangszigeteléséhez.

www.ursa.hu

